

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ตาราง 8 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนลีเล็ด

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ol style="list-style-type: none">1. ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์โดยเฉพาะป่าชายเลนที่มีขนาดใหญ่และสามารถขยายอาณาเขตได้ตามธรรมชาติโดยไม่ต้องอาศัยมนุษย์ช่วยปลูก2. การคมนาคมสะดวกเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายเพราะอยู่ใกล้ถนนสายหลัก3. ระบบนิเวศที่สมบูรณ์เป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ4. การบริหารจัดการโดยชุมชนมีส่วนร่วม ชุมชนจึงมีความรู้ในด้านการจัดการการท่องเที่ยว5. ชาวบ้านมีอัธยาศัยไมตรีดีและตระหนักในการให้บริการพร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยว6. มีความปลอดภัย ไม่มีคดีอุกฉกรรจ์7. ราคาถูกเหมาะสมแก่ผู้เดินทางเป็นหมู่คณะ	<ol style="list-style-type: none">1. ป้ายบอกทางยังไม่ครอบคลุม2. ขาดการตลาดและการประชาสัมพันธ์3. ไม่มีศูนย์ข้อมูลที่สมบูรณ์แบบและไม่มีผู้ที่คอยรับนักท่องเที่ยวประจำ4. กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่หลากหลายสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มต่างๆ
โอกาส	อุปสรรค
<ol style="list-style-type: none">1. หน่วยงานราชการมีนโยบาย แผนงานและให้การสนับสนุน2. องค์การพัฒนาชายฝั่ง (CHARM) คัดเลือกกว่าเป็นแหล่งสมบูรณ์ทางระบบนิเวศ3. ชาวบ้านและ ททท.ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยว4. มีการสร้างเครือข่ายในระหว่างผู้นำชุมชน จนเป็นที่รู้จักและมีการสร้างเครือข่ายชุมชนนำร่องของโครงการ CBT (Community Based Tourism)5. ชุมชนได้รับรางวัลการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	<ol style="list-style-type: none">1. รัฐบาลไม่สนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง2. ฤดูมรสุมไม่สามารถจัดการการท่องเที่ยวได้3. ชุมชนลีเล็ดอยู่ห่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นจึงไม่สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับแหล่งอื่นได้

ที่มา : ภัทรวดี อินทปັນติ และคณะ, 2551

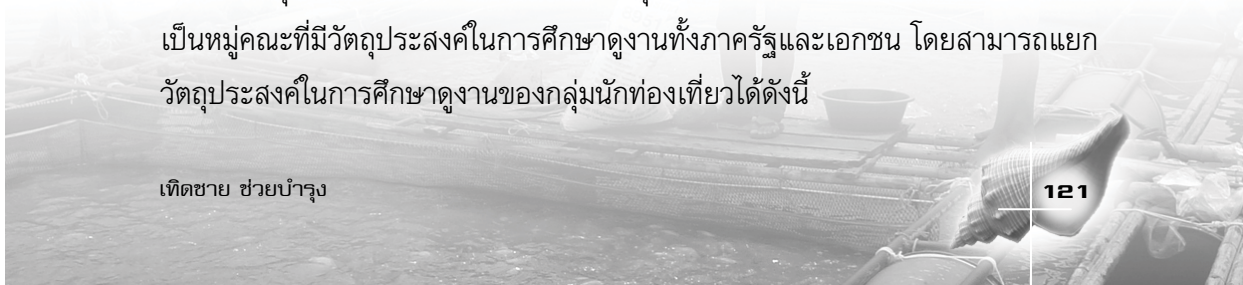
จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของชุมชนลีเล็ด พบว่า ชุมชนลีเล็ดมีจุดแข็ง คือ ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และมีความพิเศษของ ผืนป่าชายเลนที่สามารถขยายหรือขึ้นได้เองโดยไม่ต้องปลูก อันเป็นจุดเด่นที่น่าสนใจ จึงทำให้นักท่องเที่ยวต้องการศึกษาเรียนรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและระบบ นิเวศ มีการบริหารจัดการที่ดี ชาวบ้านให้ความสำคัญต่อการจัดการการท่องเที่ยว ทั้งด้านการมีส่วนร่วม การบริหารจัดการและความปลอดภัย มีการคมนาคมที่สะดวก และมีราคาถูก เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความสนใจจากภาครัฐและองค์กรต่างๆ ให้ การสนับสนุน ตลอดจนมีการพัฒนาเพื่อการสร้างเครือข่ายในการจัดการการท่องเที่ยว จนได้รับรางวัลเป็นการประกันคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว เมื่อนำข้อมูลต่างๆ มาวิเคราะห์ก็จะสามารถกำหนดตำแหน่งของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของชุมชนลีเล็ด ได้ดังนี้

1) กำหนดตำแหน่งฐานะทางการตลาดของผลิตภัณฑ์แหล่งท่องเที่ยวชุมชน ลีเล็ดตามลักษณะเฉพาะจุดเด่นและผลประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ พบว่า ชุมชนลีเล็ดมี จุดเด่น คือ ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะป่าชายเลนและระบบนิเวศ ที่พิเศษกว่าแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่สามารถขยายพื้นที่จนกว้างใหญ่และงอกขึ้นเองได้ ตามธรรมชาติ

2) กำหนดตำแหน่งฐานะทางการตลาดของผลิตภัณฑ์แหล่งท่องเที่ยวชุมชน ลีเล็ดจากลักษณะของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ พบว่า ชุมชนลีเล็ดมีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายคือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางเป็นหมู่คณะที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาดูงานและเรียนรู้ ธรรมชาติ จากการวิเคราะห์ตำแหน่งฐานะทางการตลาดของชุมชนลีเล็ด จะได้ภาพ ลักษณะของผลิตภัณฑ์ คือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสมบูรณ์ของทรัพยากรทาง ธรรมชาติเหมาะสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการศึกษาและเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติ

5.4.2 กลุ่มเป้าหมายทางการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนลีเล็ด

กลุ่มเป้าหมายทางการตลาดที่ทางชุมชนต้องการ คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทาง เป็นหมู่คณะที่มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดูงานทั้งภาครัฐและเอกชน โดยสามารถแยก วัตถุประสงค์ในการศึกษาดูงานของกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ดังนี้

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเป็นหมู่คณะที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศและการอนุรักษ์ป่าชายเลน เช่น กลุ่มนักเรียน นักศึกษา ฯลฯ

2) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเป็นหมู่คณะที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวของชุมชนสีเขียว

3) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเป็นหมู่คณะที่มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมและสัมผัสวิถีชุมชน

เหตุผลที่ชุมชนสีเขียวเลือกกลุ่มลูกค้าเป้าหมายเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้ศึกษาดูงาน เพราะนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะเดินทางเป็นหมู่คณะและมีการนัดหมายล่วงหน้า ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่ที่มารวมกลุ่มกันในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว นั้น แต่ละคนล้วนประกอบอาชีพส่วนตัว ทั้งเป็นเกษตรกร ทำอาชีพประมง รับราชการ หรือกลุ่มอาชีพอื่นๆ ซึ่งตามปกติต้องทำงานในอาชีพของตนเอง แต่เมื่อได้รับการนัดหมายจากกลุ่มก็จะมีการรวมกลุ่มกันมาให้การต้อนรับและบริการนักท่องเที่ยวเป็นครั้งคราวได้เท่านั้น

นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาศึกษาดูงานและเรียนรู้ เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีเป้าหมายชัดเจนในการเดินทางสามารถจัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน ซึ่งทางกลุ่มชาวบ้าน ให้เหตุผลอีกว่าการต้อนรับนักท่องเที่ยวประเภทกลุ่มศึกษาดูงานและเรียนรู้ทำให้ชาวชุมชนสามารถเตรียมการได้ทัน สำหรับขั้นตอนในการต้อนรับนักท่องเที่ยว นั้น เมื่อทางชุมชนได้รับการนัดหมายจากนักท่องเที่ยวในการเดินทางมายังชุมชน โดยนักท่องเที่ยวต้องระบุวัตถุประสงค์และกิจกรรมที่ต้องการ โดยจะมีกิจกรรมต่างๆ ให้เลือกตามความเหมาะสมและต้องระบุด้วยว่าเป็นการเดินทางมาท่องเที่ยวแบบพักค้างคืนหรือมาแบบเข้าไปเย็นกลับ ซึ่งเมื่อทราบจำนวนนักท่องเที่ยวและสิ่งทีนักท่องเที่ยวต้องการแล้ว ชาวบ้านจะมีการประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว แบ่งหน้าที่ในแต่ละกิจกรรมการต้อนรับ เช่น การจัดลำดับการให้บริการเรือเพื่อพา

นักท่องเที่ยวชมป่าชายเลนในตอนกลางวันและกิจกรรมชมหิ่งห้อยในตอนกลางคืน การจัดลำดับเจ้าของบ้านพักโฮมสเตย์ไว้ต้อนรับนักท่องเที่ยว การจัดเตรียมอาหาร และมัคคุเทศก์ พร้อมกับสำรวจความพร้อมด้านต่างๆ ในการจัดลำดับการให้บริการ ของกลุ่มนั้นจะมีการหมุนเวียนกันตามลำดับ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนได้มีโอกาสในการบริการนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึงเพื่อให้มีรายได้ที่เท่าเทียมกันนั่นเอง สำหรับ การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว นั้น รายได้จากการเก็บค่าบริการนักท่องเที่ยว คนละ 100 บาท เข้าเป็นส่วนกลางสำหรับเป็นค่าบริหารจัดการของชุมชน และเมื่อ ชาวสมาชิกชุมชนมีรายได้จากการจัดการการท่องเที่ยว เช่น มีรายได้จากการทำ บ้านพักโฮมสเตย์หรือมีรายได้จากนักท่องเที่ยวเช่าเรือออกไปดูป่าชายเลน รายได้จาก การเป็นมััคคุเทศก์ ค่าอาหาร ค่ากิจกรรมต่างๆ จะถูกหักรายได้ร้อยละ 10 เพื่อเข้า ส่วนกลางไว้บริหารจัดการชุมชนต่อไป

ชุมชนลีเล็ดมีขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ครั้งละ 100 คน สำหรับการมาเข้าไปเย็นกลับ ส่วนนักท่องเที่ยวที่พักค้างคืนโฮมสเตย์ ชุมชนสามารถ รองรับนักท่องเที่ยวได้ครั้งละ 50 คน เพราะชุมชนนี้มีโฮมสเตย์ 14 หลัง โดย ไม่ต้องการให้นักท่องเที่ยวรู้สึกแออัด จึงจำกัดให้นักท่องเที่ยวได้เพียงหลังละ 4 คน เท่านั้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สามารถเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตร่วมกับเจ้าของ บ้านพักโฮมสเตย์ได้อย่างทั่วถึง ประกอบกับกิจกรรมที่จัดให้นักท่องเที่ยวก็เหมาะสม สำหรับนักท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาดูงานมากกว่าจะเป็นนักท่องเที่ยวแบบ อื่นๆ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ตาราง 9 ลักษณะเด่นของชุมชนลีเล็ดเปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ใกล้เคียง

แหล่งท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ ทางการท่องเที่ยว	ชุมชนลีเล็ด	บ้านถ้ำผิง	คลองร้อยสาย บางใบไม้	ตำบลหงาว (จังหวัดระนอง)
สิ่งดึงดูดใจทางการ ท่องเที่ยว	มีธรรมชาติป่าชายเลน อุดมสมบูรณ์ขนาดใหญ่ และสามารถขึ้นได้เอง มีระบบนิเวศที่ควรค่า แก่การศึกษาเรียนรู้ อย่างครบวงจร	มีบ่อน้ำ ต้นทรายดูดเป็น การท่องเที่ยว เดินป่าดูถ้ำ น้ำตก	มีธรรมชาติป่าชายเลน และวิถีชีวิตชุมชน เช่น สวนมะพร้าว	มีธรรมชาติ ป่าชายเลนของ ศูนย์วิจัย ป่าชายเลน มีภูเขาหญ้าและ น้ำตกหงาว
การเข้าถึงแหล่ง ท่องเที่ยว	อยู่ใกล้กับถนนสายหลัก สามารถเดินทางเข้า แหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย ห่างจากตัวเมือง 12 กม.	ห่างจากตัวเมือง 85 กม.	อยู่ใกล้กับถนนสายหลัก สามารถเดินทางเข้า แหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย ห่างจากตัวเมือง 12 กม.	อยู่ในจังหวัด ระนองห่างจาก ตัวเมืองระนอง ประมาณ 13 กม.
สิ่งอำนวยความสะดวก	จัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้ ครบถ้วนเป็นระบบ ตั้งแต่ช่วงรับจอง	มีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้ บริการ นักท่องเที่ยว	มีเรือให้บริการ ในการนำเที่ยว	-
กิจกรรมทางการ ท่องเที่ยว	ศึกษาระบบนิเวศและ การอนุรักษ์ธรรมชาติ และเรียนรู้วิถีชีวิต ชุมชน วัฒนธรรม โบราณสถาน	เดินเท้าศึกษา ธรรมชาติถ้ำ น้ำตก บ่อน้ำต้น ทรายดูด	นั่งเรือดูวิถีชีวิตชุมชน	เที่ยวน้ำตก ภูเขาหญ้า และ ศูนย์วิจัย ป่าชายเลน
บ้านพัก (โฮมสเตย์)	มีโฮมสเตย์ที่ได้ มาตรฐานและมีความ พร้อมในการให้บริการ ถึง 14 หลังไว้บริการ พักร่วมกับชาวบ้าน เพื่อศึกษาวิถีชีวิต	มีโฮมสเตย์ให้ บริการแก่นัก ท่องเที่ยว	มีโฮมสเตย์ที่ได้ มาตรฐานและมีความ พร้อมในการให้บริการ 5 หลัง	-
ราคา	ค่ากองทุน 100 บาท อาหาร 100 บาท ที่พักคืนละ 100 บาท	คนละ 825 บาท	-	-

ที่มา : ภัทรวดี อินทปนต์ และคณะ, 2551

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของชุมชนลีเล็ดเปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่มีลักษณะการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบเดียวกันในพื้นที่ใกล้เคียง เช่น คลองร้อยสายในบาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แหล่งท่องเที่ยวถ้ำผึ่ง อำเภอนม จังหวัดสุราษฎร์ธานีและแหล่งท่องเที่ยวตำบลหงาว จังหวัดระนอง สรุปได้ดังนี้

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวทั้งสามแหล่ง คือ ชุมชนลีเล็ด ชุมชนคลองร้อยสายและแหล่งท่องเที่ยวตำบลหงาว เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่คล้ายคลึงกัน คือ มีป่าชายเลนสำหรับศึกษาธรรมชาติ แต่ป่าชายเลนที่ชุมชนลีเล็ดมีความพิเศษกว่าเพราะมีความสมบูรณ์ของธรรมชาติและระบบนิเวศมากพอที่ทำให้ต้นไม้ในป่าชายเลนสามารถงอกได้เองโดยไม่ต้องปลูก ส่วนแหล่งท่องเที่ยวบ้านถ้ำผึ่งเป็นลักษณะการเดินป่า ดูน้ำตกและถ้ำ

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เมื่อเปรียบเทียบทั้ง 4 แหล่งท่องเที่ยวข้างต้นแล้วพบว่าชุมชนลีเล็ดมีความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด เพราะอยู่ใกล้อำเภอเมืองและมีถนนสายหลักผ่านแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดสถานที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยวและมีป้ายบอกทางตลอดการเดินทาง

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับการเดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนลีเล็ดจะมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว เช่น อาหารและกิจกรรมการท่องเที่ยว

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนลีเล็ดจะเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กิจกรรมต่างๆ จึงเป็นการศึกษาและเรียนรู้ธรรมชาติ ระบบนิเวศและวิถีชีวิตของชุมชน ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชนคลองร้อยสายและตำบลหงาว แต่ที่ต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น คือ กิจกรรมต่างๆ จะเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งเป็นชุมชนนาร่องของโครงการ CBT (Community Based Tourism) และการได้รับรางวัลการจัดการการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2550

ด้านที่พัก โฮมสเตย์ของชุมชนลีเล็ดและชุมชนคลองร้อยสาย ได้รับมาตรฐานจากชมรมมาตรฐานโฮมสเตย์ในด้านคุณภาพการให้บริการ แต่ที่ชุมชนลีเล็ด

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

มีจำนวนโฮมสเตย์ทั้งสิ้น 14 หลัง ชุมชนคลองร้อยสายมีโฮมสเตย์จำนวน 5 หลัง และที่ชุมชนลีเล็ดมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในโฮมสเตย์ หลังละไม่เกิน 4 คน เพื่อไม่ให้นักท่องเที่ยวรู้สึกแออัดและสามารถศึกษาวิถีชีวิตชาวชุมชนได้อย่างทั่วถึง

ด้านราคา นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวที่ชุมชนลีเล็ดจะต้องเสียค่าใช้จ่าย คนละ 100 บาทเพื่อเข้ากองทุนของชุมชน ค่าอาหาร คนละ 100 บาท และค่าที่พัก คืนละ 100 บาท

5.4.4 ตรา (Brand) ของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนลีเล็ด

จากการพิจารณาตำแหน่งผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของชุมชนลีเล็ด ประกอบกับการพิจารณาองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว เปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่มีลักษณะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่คล้ายคลึงกัน ในพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสร้างตราแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนลีเล็ด คำขวัญและเครื่องหมายสัญลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของชุมชนลีเล็ดที่สอดคล้องกับภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและกลุ่มลูกค้าทางการตลาดได้ดังนี้

1) ตรา (Brand) แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนลีเล็ด

เพื่อเป็นการสื่อสารให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย ได้ทราบภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของชุมชนลีเล็ด จึงใช้ตราผลิตภัณฑ์ว่า “**ลีเล็ด ผืนป่า ชายเลนแห่งการอนุรักษ์**” โดยใช้กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดซึ่งกำหนดให้ลีเล็ดมีตำแหน่งผลิตภัณฑ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาการอนุรักษ์ธรรมชาติป่าชายเลน และระบบนิเวศธรรมชาติ สื่อให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ เหมาะสำหรับการศึกษา และเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย คือ นักท่องเที่ยวประเภทศึกษาและเรียนรู้ธรรมชาติ นักอนุรักษ์เป็นหมู่คณะที่ต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวโดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาและเรียนรู้ธรรมชาติและ การอนุรักษ์ธรรมชาติโดยชุมชน โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน เพื่อเป็นการแสดงถึงภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะทางกายภาพที่เป็นแหล่งธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์แวดล้อมด้วยป่าชายเลน และความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่งทะเล ให้สามารถสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายได้

2) คำขวัญ (Slogan) ของชุมชน

เพื่อเป็นการสื่อสารให้นักท่องเที่ยวได้ทราบภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์
การท่องเที่ยวของชุมชนลีเล็ด จึงได้กำหนดคำขวัญของแหล่งท่องเที่ยวว่า

“อุดมสมบูรณ์ด้วยสัตว์น้ำ

แหล่งทะเลงามคลองร้อยสาย

ฝูงนกทะเลมีมากมาย

ชมทิวทัศน์ต้นไม้ป่าชายเลน”

หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ
ทั้ง สัตว์น้ำ เช่น ปลา ปู กุ้ง หอยชนิดต่างๆ ความงดงามของทะเลซึ่งแวดล้อมไปด้วย
ป่าไม้ชายฝั่งนานาพันธุ์ และเป็นแหล่งอาหารของนก เมื่อนั่งเรือออกไปจะพบฝูงนก
และมีคลองน้อยใหญ่ที่เชื่อมต่อกันหลายร้อยสาย ทิวทัศน์ป่าชายเลน ซึ่งเหมาะแก่
การศึกษาและเรียนรู้ในความหลากหลายของระบบนิเวศ โดยสร้างการรับรู้ให้แก่
นักท่องเที่ยวเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนลีเล็ดแล้ว นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัส
ความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและยังได้เรียนรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
ป่าชายเลนจากชาวบ้าน ซึ่งเป็นความพิเศษแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น

จุดเด่นที่สัมพันธ์กันของแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัส
การเดินทางมาท่องเที่ยวของชุมชนลีเล็ด เป็นเสมือนภาพลักษณ์ที่ทำให้นักท่องเที่ยว
จะต้องจดจำและรับรู้ในคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนลีเล็ด ทั้งความอุดมสมบูรณ์
ของสัตว์น้ำ ป่าชายเลนและทรัพยากรธรรมชาติที่งดงามที่นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัส
โดยแยกเป็นกิจกรรมต่างๆ ได้ ดังนี้

- การอนุรักษ์ป่าชายเลน ชุมชนลีเล็ดมีจุดเด่น คือ ป่าชายเลนที่มี
ความอุดมสมบูรณ์ที่สุดผืนหนึ่ง และมีความพิเศษกว่าที่อื่น คือ สามารถขึ้นได้เองตาม
ธรรมชาติ เนื่องจากการอนุรักษ์ของชุมชน ดังนั้นกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชายเลนจึง
เป็นหัวใจสำคัญในการแสดงถึงภาพลักษณ์ของชุมชนได้เป็นอย่างดี

- การจัดการแบบมีส่วนร่วม ชาวชุมชนลีเล็ดมีการรวมกลุ่มกันเป็น
กลุ่มการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งได้รับเลือกให้เป็นโครงการนำร่องของ
การท่องเที่ยวโดยชุมชน CBT (Community Based Tourism) สำหรับชุมชนลีเล็ด
แล้วได้รับเลือกให้เป็นชุมชนตัวอย่างในเรื่องของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน
ซึ่งในปี 2550 ได้รับรางวัลการจัดการท่องเที่ยวดีเด่นโดยชุมชนอีกด้วย ดังนั้นเมื่อ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

นักท่องเที่ยวเดินทางไปที่ท่องเที่ยวที่ชุมชนลีเล็ดก็เห็นศักยภาพของชาวชุมชนลีเล็ดและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการรองรับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี

- วัฒนธรรมประเพณี ชุมชนลีเล็ดเป็นชุมชนที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน จะเห็นได้จากบริเวณชุมชนมีโบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญ ทำให้มีนักท่องเที่ยวบางกลุ่มเข้าไปศึกษาและเรียนรู้ ซึ่งสร้างความภาคภูมิใจให้กับชาวชุมชนและเกิดความหวงแหนวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามไว้ เช่น การเล่นลิเกป่าของกลุ่มชาวบ้านที่ยังคงอนุรักษ์ไว้โดยหาได้ยากในปัจจุบัน ประเพณีการทำบุญสวดคล่อง ฯลฯ

- การได้เรียนรู้และสัมผัสวิถีชุมชน ชุมชนลีเล็ดแม้จะเป็นตำบลที่อยู่ติดกับอำเภอเมืองของจังหวัดสุราษฎร์ธานี แต่ชาวชุมชนที่นี่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งเห็นได้จากชาวชุมชนยังคงรักษาวิถีชีวิตแบบพื้นบ้านให้ดำรงอยู่ เช่น การทำประมงพื้นบ้าน การถักกระดานจับปู การทำกะปิ หรือบ้านของชาวชุมชนบางหลังยังคงรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของบ้านเรือนในถิ่นใต้ คือ เรือนปั้นหยา ซึ่งเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาพักในชุมชนแห่งนี้นอกจากจะได้เรียนรู้แหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่น่าสนใจแล้ว ยังได้สัมผัสกับวิถีชีวิตชาวบ้านในชุมชนซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้ เป็นความประทับใจที่น่าจดจำในความเป็นเอกลักษณ์ของชาวชุมชนสำหรับนักท่องเที่ยวอีกด้วย

3) เครื่องหมายสัญลักษณ์ (Logo) ของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนลีเล็ด

การสร้างสัญลักษณ์ (Logo) ของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนลีเล็ดใช้ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนลีเล็ดเป็นตัวกำหนดสัญลักษณ์ดังกล่าวเพื่อสื่อสารให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายได้ทราบภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของชุมชนลีเล็ด จึงได้กำหนดสัญลักษณ์ตราผลิตภัณฑ์ลีเล็ดภายใต้รูปร่างกลมโดยมีรูปมือรองอยู่ใต้ภาพซึ่งสื่อให้เห็นถึงความร่วมมือของชาวชุมชนลีเล็ดในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน สัญลักษณ์เป็นการแทนลักษณะทางกายภาพของชุมชน ลีเล็ดที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติที่พบเห็นได้ เช่น ผืนป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่ง กุ้ง หอย ปู ปลาและฝูงนกนางนวลที่พบบริเวณป่าชายเลนของชุมชนลีเล็ด ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถนั่งเรือชมความงดงามของผืนป่าชายเลนและทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่งได้ ดังภาพ 23

ที่มา : ภัทรวดี อินทปันติ และคณะ, 2551

ภาพ 23 เครื่องหมายสัญลักษณ์ (Logo) ของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนลีเล็ด

5.4.5 กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ของกลุ่มเป้าหมาย

วิธีส่งเสริมการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนลีเล็ดเพื่อให้สามารถสื่อสารผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวไปยังกลุ่มลูกค้าได้อย่างเหมาะสม กระตุ้นให้เกิดการรับรู้และการตอบสนองต่อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวลีเล็ดให้มีความสอดคล้องกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย จึงเลือกใช้วิธีการสื่อสารตราผลิตภัณฑ์โดยการประชาสัมพันธ์ ซึ่งจะทำให้ลูกค้ารู้จักตราผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของชุมชนลีเล็ดผ่านสื่อไปยังกลุ่มลูกค้าได้อย่างชัดเจน ดังนั้นเพื่อให้การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวชุมชนลีเล็ดเกิดประสิทธิผล จึงต้องกำหนดกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับตราผลิตภัณฑ์และพฤติกรรมของกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ซึ่งผลการศึกษา พบว่า กลุ่มลูกค้าเป้าหมายเป็นนักเรียน นักศึกษาและกลุ่มคนทำงานที่ชอบการอนุรักษ์ธรรมชาติ เป็นคนในท้องถิ่นภาคใต้ มีการรับรู้ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์และอินเทอร์เน็ต โดยมาท่องเที่ยวที่ชุมชนลีเล็ดจากการบอกต่อจากผู้ที่เคยมาเที่ยว จึงนำข้อมูลมากำหนดกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับตราผลิตภัณฑ์ของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนลีเล็ด โดยเลือกใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบของเอกสารแนะนำ (Brochure) ในการประชาสัมพันธ์ เพื่อแนะนำแหล่งท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ให้กับลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย และเพื่อสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนลีเล็ด ภายใต้ตราลีเล็ดสื่อไปยังลูกค้า ให้เกิดการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชุมชนกับลูกค้า ซึ่งการกำหนดกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์นั้นสามารถทำได้โดยแยกเป็นกิจกรรมที่เป็นการสื่อสารทั้งภายในและภายนอก โดยสร้างภาพลักษณ์และเสริมสร้างความเข้าใจอันดีของแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

5.5 สวนทุเรียนบ้านเขาป้อม อำเภอเกาะสมุย

การทำเกษตรกรรมบนเกาะสมุยประกอบด้วยการทำนา ทำสวนผลไม้ สวนยางพาราและการประมง สำหรับสวนผลไม้ที่ได้รับความนิยม ได้แก่ สวนมะพร้าว สวนยางพาราและสวนทุเรียน โดยเฉพาะสวนทุเรียนมีพื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อยู่ที่เขาป้อม ซึ่งเป็นภูเขาอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะในเขตตำบลลิปะน้อยและตำบลลิปะใหญ่ เป็นพื้นที่การเกษตรที่สำคัญของเกาะสมุย เพราะนอกจากสวนทุเรียนที่ปลูกครอบคลุมพื้นที่กว่า 1,000 ไร่ แล้ว ยังมีสวนมะพร้าว มังคุดและลองกอง ด้วยสภาพภูมิอากาศค่อนข้างเย็นสบาย มีฝนตกชุกจึงมีน้ำอุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับทำการเกษตร ผลผลิตส่วนใหญ่ส่งออกไปยังประเทศจีนและไต้หวัน ส่วนหนึ่งส่งจำหน่ายแก่พ่อค้าคนนอกเกาะและส่วนที่เหลือจำหน่ายบนเกาะ ทุเรียนของเขাপ้อมส่วนใหญ่เป็นพันธุ์หมอนทอง พันธุ์ดั้งเดิมนั้นนำมาจากจังหวัดนนทบุรีเมื่อประมาณปี 2493 โดยนายนิ่ม ทองสุข และนายเนียบ ศรีฟ้า โดยในครั้งแรกที่นำกิ่งพันธุ์มานั้นเกษตรกรทั้งสองคนนำมาทดลองปลูกบริเวณริมคลองสระเกศและริมคลองท่าลิหยา จากนั้นได้ขยายพันธุ์ขึ้นไปปลูกบนเขาป้อมซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำจำนวนหลายร้อยไร่ ด้วยความสูงจากระดับน้ำทะเล 650 เมตร ทำให้เขาป้อมเป็นจุดชมวิวที่สวยงาม ในแต่ละปีจะมี นักท่องเที่ยวที่สนใจวิถีชีวิตเกษตรกรรมของชาวเกาะนิยมเดินทางไปชมวิวและชมสวนทุเรียน ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการผ่านบริษัททัวร์ที่ร่วมมือกับเกษตรกรเจ้าของสวนและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเอง

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในสวนทุเรียนเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวระหว่างเที่ยวชมในแหล่งเกษตร ทั้งความปลอดภัยในการเดินทาง ความปลอดภัยจากสารพิษหรือสารเคมีต่างๆ ที่

เกษตรกรใช้ในไร่สวน รวมถึงสารตกค้างในผลไม้และอาหารที่นักท่องเที่ยวชิม หรือซื้อ เป็นของฝากของที่ระลึก ซึ่งวิชชุตา ให้เจริญ และคณะ (2552) ได้ศึกษาการจัดการ ความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษาสวนทุเรียนบ้านเขาป้อม อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหารูปแบบการจัดการ ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวสวนทุเรียนบ้านเขาป้อมและเป็น แนวทางในการจัดการความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรใน ชุมชนอื่นๆ ต่อไป

5.5.1 สภาพทั่วไปของเกาะสมุย

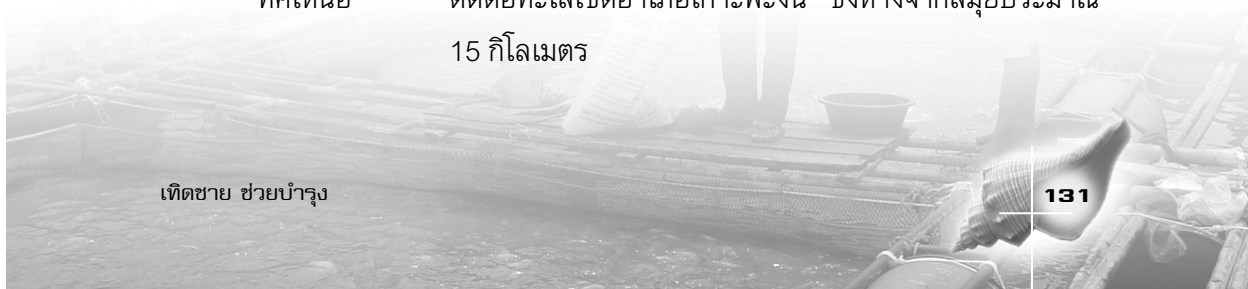
เกาะสมุย เป็นหมู่เกาะที่ตั้งบนไหล่ทวีป (Continental Island) อยู่ตอนกลาง ของอ่าวไทย นอกชายฝั่งทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประมาณ 84 กิโลเมตร ระหว่างเส้นรุ้งที่ 9 องศา 30 ลิปดาเหนือและเส้นแวงที่ 100 องศาตะวันออก ห่างจากแผ่นดินใหญ่ประมาณ 20 กิโลเมตร

เกาะสมุยประกอบด้วยเกาะน้อยใหญ่ประมาณ 53 เกาะ มีเนื้อที่รวมประมาณ 314 ตารางกิโลเมตร ในบรรดาเกาะเล็กเกาะน้อยเหล่านี้ เกาะสมุยมีขนาดใหญ่ที่สุด รองลงมา คือ เกาะพะลวยและเกาะอื่นๆ ได้แก่ เกาะเต็น เกาะแม่เกาะ เกาะนกเกาะ เกาะเชือก เกาะลัม เกาะวัวจิว เกาะหลัก เกาะริกัน เกาะวัวตาหลับ เป็นต้น (เกาะที่ รวมกลุ่มอยู่กับเกาะพะลวยและเกาะแม่เกาะนั้นรวมเรียกว่า "หมู่เกาะอ่างทอง")

ด้วยพื้นที่เฉพาะเกาะสมุยราว 247 ตารางกิโลเมตร กว้าง 21 กิโลเมตรและ ยาว 25 กิโลเมตร ทำให้เกาะสมุยมีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศ รองจาก เกาะภูเก็ตและเกาะช้าง จังหวัดตราด

อาณาเขต เกาะสมุยล้อมรอบด้วยผืนน้ำของอ่าวไทย มีอาณาเขตติดต่อกับ ทะเลในเขตอำเภอใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อทะเลเขตอำเภอเกาะพะงัน ซึ่งห่างจากสมุยประมาณ 15 กิโลเมตร

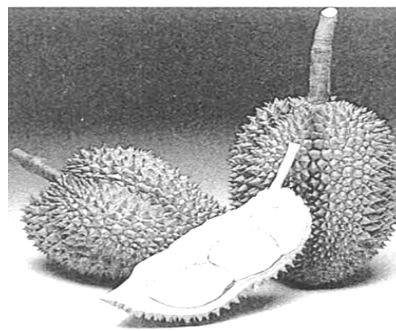

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ทิศใต้ ติดต่อทะเลเขตอำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช
อยู่ห่างจากเกาะสมุย 40 กิโลเมตร
ทิศตะวันออก ติดทะเลอ่าวไทย
ทิศตะวันตก ติดทะเลเขตอำเภอดอนสัก กาญจนดิษฐ์ เมืองสุราษฎร์ธานี
ท่าฉางและไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

5.5.2 บริบทของสวนทุเรียนบ้านเขาป้อม

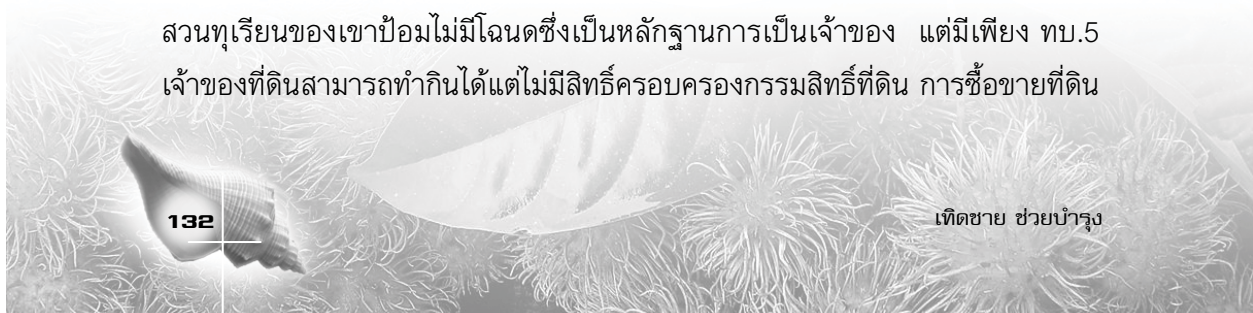

ที่มา : www.tourkohchang.com และ <http://learners.in.th>

ภาพ 24-25 ทุเรียนและสวนทุเรียน

พื้นที่ของเขาป้อม เขาป้อมเป็นภูเขาที่ตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะสมุย มีความสูงประมาณ 650 เมตร เป็นสถานที่ตั้งจานเรดาร์เพื่อตรวจจับผู้บุกรุกที่เข้ามาประเทศไทยทั้งด้านฝั่งทะเลอ่าวไทยและอันดามัน อยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานทหารอากาศ ห่างจากท่าเรือเฟอร์รี่หน้าทอน ประมาณ 3 กิโลเมตร สามารถเดินทางได้ทั้งรถยนต์และรถจักรยานยนต์

ภูมิประเทศ มีลักษณะเป็นเนินเขาสูง พื้นที่ส่วนใหญ่ถูกจัดจองเป็นสวนผลไม้ของชาวบ้าน โดยเฉพาะสวนทุเรียนที่ครอบคลุมพื้นที่กว่า 11,700 ไร่ พื้นที่สวนทุเรียนของเขาป้อมไม่มีโฉนดซึ่งเป็นหลักฐานการเป็นเจ้าของ แต่มีเพียง ทบ.5 เจ้าของที่ดินสามารถทำกินได้แต่ไม่มีสิทธิ์ครอบครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน การซื้อขายที่ดิน

มีเพียงการตกลงเจรจากันด้วยวาจาเท่านั้น ปัจจุบันเจ้าของสวนทุเรียนเขาป้อมบางส่วนเป็นชาวต่างชาติที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินอยู่ในเกาะสมุย

สภาพภูมิอากาศ เป็นแบบมรสุม อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดในเดือนเมษายน-พฤษภาคม อยู่ที่ 37 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดอยู่ระหว่างเดือนธันวาคม-มกราคม ประมาณ 18.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 21 องศาเซลเซียส ฝนตกบ่อยที่สุดในช่วงเดือนพฤศจิกายน

จำนวนประชากร มีประมาณ 3,684 คน เป็นชาวไทยพุทธ 2,200 คน และไทยอิสลาม 1,684 คน

อาชีพ การทำสวนทุเรียน จำหน่ายของที่ระลึก เช่น ลินค้ำ งานฝีมือ ทำการประมง ธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น งานโรงแรม บริษัทนำเที่ยว

สภาพทั่วไปด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเขาป้อม การทำสวนทุเรียนบนเขาป้อมซึ่งเป็นที่มาของการท่องเที่ยวสวนทุเรียนในปัจจุบัน เมื่อปี 2493 เกษตรกรชาวเกาะสมุย 2 คน คือ นายนิ่ม ทองสุข และนายเนียบ ศรีฟ้า ได้ยืมที่ดินค้ำพิ้งเกี่ยวกับทุเรียนเมืองนนทบุรี จึงอยากนำมาปลูกที่เกาะสมุยบ้างโดยเดินทางไปซื้อกิ่งทุเรียนจากเมืองนนท์มาปลูก โดยนายเนียบนำทุเรียนมาปลูกในส่วนที่อยู่ในตำบลลิปะน้อย ส่วนนายนิ่มนำมาปลูกที่บ้านสวนทุเรียน ตำบลหน้าเมือง เนื่องจากความช่างสังเกตของทั้งสองคนเห็นว่าการปลูกทุเรียนที่เมืองนนท์นั้นชาวสวนจะขุดคุ้ยน้ำแล้วยกกรองสูงจึงนำพันธุ์ทุเรียนมาทดลองปลูกบริเวณริมคลองสระเกษและริมคลองท่าสีหยาก่อนในลักษณะผสมผสานกับสวนมะพร้าวและผลไม้อื่นๆ เช่น มังคุด ลางสาดและเงาะจากการทดลอง พบว่า ได้ผลดีมาก ดังนั้นนายนิ่ม ทองสุข จึงได้ขยายพันธุ์ทุเรียนขึ้นไปปลูกบนเขาป้อมซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำในพื้นที่จับจองของตนกว่า 5,000 ไร่ ในระยะเริ่มต้นสวนของทั้งสองคนปลูกทุเรียนมากมายหลากหลายพันธุ์ ท้ายที่สุดก็ค้นพบว่า ทุเรียนที่ได้รับความนิยมที่สุดมีอยู่เพียงไม่กี่พันธุ์ จึงเปลี่ยนจากทุเรียนที่ไม่ได้รับความนิยมเป็นทุเรียนพันธุ์ใหม่ ซึ่งได้แก่ พันธุ์หมอนทอง ก้านยาวและชะนี นับได้ว่านายนิ่มเป็นเกษตรกรสวนทุเรียนรุ่นบุกเบิกบนเขาป้อม เพราะต่อมามีชาวท้องถิ่นเริ่มทยอยเข้าไปจับจองที่ดินทำมาหากินจนถึงปัจจุบัน ในช่วงปี 2519 นายนิ่มได้ตกแต่งสวนทุเรียนของตนเองให้มีลักษณะเป็นอุทยานในวรรณคดี โดยกันพื้นที่สวนด้านที่มี

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ธารน้ำไหลผ่านตัดแปลงตกแต่งด้วยรูปปั้นในวรรณคดี ซึ่งยึดหลักให้คติธรรมสอนใจในบาป บุญ คุณ โทษ นรกและสวรรค์ ภายหลังเมื่อนายนิมเสียชีวิตลง ทายาทจึงได้เปิดสวนให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวชมอุทยาน โดยเริ่มต้นเมื่อประมาณปี 2545 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งนักท่องเที่ยวทั่วไปนิยมเรียกสวนแห่งนี้ว่า “สวนตานิมหรือน้ำตกตานิม” ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติรู้จักกันในชื่อ “เมจิกการ์เดน (Magic Garden)”

พันธุ์ทุเรียนที่ปลูกบนเขาป้อมส่วนใหญ่เป็นทุเรียนพันธุ์หมอนทอง ซึ่งส่งไปจำหน่ายยังประเทศจีนเป็นหลัก รองลงมา คือ ใต้หวัน อินโดนีเซียและกลุ่มประเทศยุโรปบางส่วนที่นิยมในรสชาติของทุเรียนไทย ปัจจุบันมีหน่วยงานด้านการเกษตรเข้ามาดูแล แนะนำและให้ความช่วยเหลือเกษตรกรอย่างใกล้ชิด ทั้งด้านขั้นตอนการผลิต คุณภาพทุเรียน การปรับสภาพดิน การสร้างสวน การปลูกต้นหญ้าแฝกเพื่อดูดซับสารพิษ การใช้ปุ๋ยชีวภาพ งดการใช้สารเคมีเพื่อผลผลิตจะได้ปลอดจากสารพิษและช่วยลดปัญหาดินเสื่อม โดยเฉพาะการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการทำสวนทุเรียน ผลผลิตทุเรียนหมอนทองของเขาป้อม มีผลผลิตปีละ 1 ครั้ง มีระยะเวลาเติบโตประมาณ 7 เดือน ระหว่างเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน เป็นช่วงที่มีผลผลิตมากที่สุดของปี ทุเรียนมีคุณภาพดี เม็ดงาม รสชาติหอมหวานและอร่อย น้ำหนักทุเรียนคุณภาพ ตั้งแต่ 5 กิโลกรัม ส่วนทุเรียนผลเล็กน้ำหนักน้อยเป็นทุเรียนตกขนาด หรือเรียกว่า “ทุเรียนตกไซ้” เกษตรกรนิยมแกะเนื้อทุเรียนไปทอดจำหน่าย

การจำหน่ายผลผลิตทุเรียนของเขาป้อมนั้น นอกจากเกษตรกรจะปฏิบัติตามโครงการพัฒนาคุณภาพของสำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุยแล้ว เกษตรกรเขาป้อมยังได้จัดตั้ง “ชมรมไม้ผล” มีสมาชิกชมรมจำนวน 250 คน จากสวนทุเรียน เพื่อรวบรวมผลผลิตทุเรียนให้กับพ่อค้าคนกลาง ในราคากิโลกรัม 13 บาท ยกเว้นเจ้าของสวนทุเรียนบางรายที่นำทุเรียนไปยังตลาดกลาง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ด้วยตนเองเพื่อให้ได้ราคาเพิ่มขึ้น

อุปสรรคและปัญหาของพื้นที่ ชาวสวนทุเรียนเขาป้อมมีปัญหาหลายประการ อาทิ ปัญหาการลงทุนสูง ทั้งค่าแรงงาน ค่าอุปกรณ์ ปุ๋ยราคาสูง การจำหน่ายทุเรียนราคาตกต่ำในช่วงเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน เนื่องจากพ่อค้าคนกลางกว้านซื้อในราคาต่ำ แข่งขันกับราคาจำหน่ายของเกษตรกรและเป็นการซื้อตัดหน้าเข้าแช่ตู้เย็น

ของนายทุนเพื่อนำทุเรียนมาขายในช่วงที่มีทุเรียนน้อย ในราคาเช่าตู้แช่กีโลกรัมละ 1 บาท กรณีดังกล่าวเกษตรกรเขาป้อม อำเภอสมุย ได้หารือกันเพื่อแก้ปัญหาและเห็นว่าควรเช่าเหมาตู้คอนเทนเนอร์รวบรวมทุเรียนบรรจุทุกข้ามฝั่งไปส่งยังตลาดกลางด้วยตนเอง

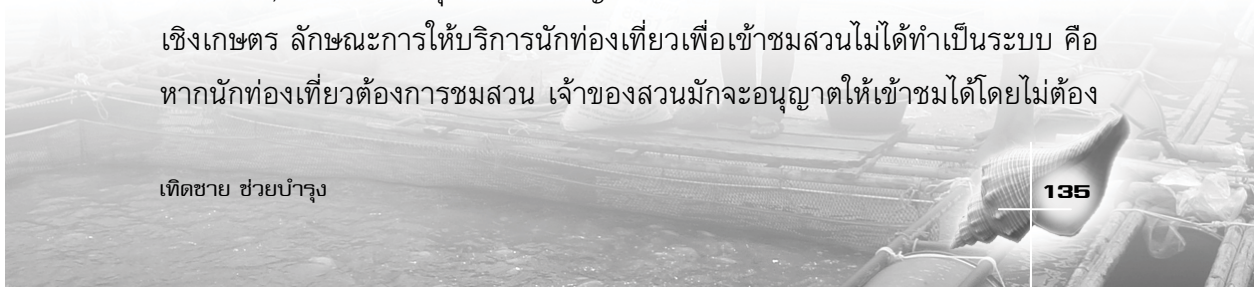
อีกประการหนึ่ง คือ การคมนาคมของเขาป้อมยังไม่มีหน่วยงานได้รับผิดชอบโดยตรง ถนนที่ใช้ในปัจจุบันเกษตรกรลงเงินร่วมกันสร้างเพื่อสัญจรเอง บางตอนของถนนไม่ได้มาตรฐาน เป็นหลุมเป็นบ่อ เป็นอันตรายต่อการเดินทางขึ้น-ลง ทั้งต่อเกษตรกรและนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนที่มีน้ำท่วมขัง นักท่องเที่ยวที่ไม่ชำนาญเส้นทางมักเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้งโดยเฉพาะการเดินทางโดยรถจักรยานยนต์

ในภาพรวมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเขาป้อมนั้น ลักษณะกิจกรรมส่วนใหญ่ยังเป็นไปโดยธรรมชาติ คือ ชมสวนและเรียนรู้วิถีชีวิตของผลไม้ นักท่องเที่ยวที่ใช้บริการบริษัทนำเที่ยวจะมีมัคคุเทศก์เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ส่วนนักท่องเที่ยวที่เดินทางด้วยตนเองยังมีข้อจำกัดในการรับรู้ข้อมูล โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีอุปสรรคด้านการสื่อสารกับเจ้าของสวน ส่วนใหญ่จึงทำได้เพียงชมอย่างเดียว สวนทุเรียนที่มีความพร้อมในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากที่สุด คือ สวนทุเรียนตานิม เพราะนอกจากสวนทุเรียนแล้ว ยังมีพื้นที่ที่กั้นเป็นอุทยานวรรณคดีที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเที่ยวชมเพื่อความเพลิดเพลินนอกจากความรู้ทางการเกษตรที่จะได้รับ

5.5.3 สภาพการจัดการความปลอดภัยการท่องเที่ยวสวนทุเรียนบ้านเขาป้อม

ผลการศึกษา พบว่า ลักษณะการจัดการความปลอดภัยในการท่องเที่ยวสวนทุเรียนบ้านเขาป้อมในปัจจุบันยังไม่มีระบบที่ชัดเจน ทั้งนี้มีเงื่อนไขที่สำคัญ 2 ประการ ดังนี้

1) เจ้าของสวนทุเรียนส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจในแนวทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ลักษณะการให้บริการนักท่องเที่ยวเพื่อเข้าชมสวนไม่ได้ทำเป็นระบบ คือ หากนักท่องเที่ยวต้องการชมสวน เจ้าของสวนมักจะอนุญาตให้เข้าชมได้โดยไม่ต้อง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จ่ายค่าธรรมเนียม แต่เป็นการเดินชมด้วยตนเอง ยกเว้นนักท่องเที่ยวบางรายที่ชอบพูดคุยซักถามจึงจะได้ข้อมูลเพิ่มเติม เจ้าของสวนทุเรียนบางรายที่มีเวลามากพออาจนำชมสวนด้วยตนเอง ในกรณีของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมักประสบปัญหาด้านการสื่อสารกับเจ้าของสวน การเข้าเยี่ยมชมจึงเป็นไปในลักษณะแวะถ่ายรูปเป็นที่ระลึกมากกว่าการท่องเที่ยวแบบจริงจัง

2) การท่องเที่ยวโดยบริษัทนำเที่ยว นักท่องเที่ยวจะมีคัคเทศก์เป็นผู้คอยดูแล อำนวยความสะดวกและให้ข้อมูล ข้อควรปฏิบัติในการท่องเที่ยวตามแหล่งต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่บริษัทนำเที่ยวมักผูกขาดเลือกสวนทุเรียนตานิมเป็นสถานที่ท่องเที่ยวให้แก่ลูกค้าของตน จากข้อได้เปรียบด้านความพร้อมของสถานที่ การประสานงานในเรื่องการจัดการความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว จึงจำกัดอยู่แค่เพียงสวนเดียว โดยไม่กระจายไปสู่สวนทุเรียนอื่นๆ

สำหรับการจัดการความปลอดภัย เนื่องจากพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นสวนทุเรียนในความรู้สึกของคนทั่วไปลักษณะของหนามทุเรียนที่มีความแหลมคมก่อให้เกิดอันตรายได้ เช่น การเดินชนลูกทุเรียนหรือถูกผลทุเรียนร่วงหล่นจากต้นโดนนักท่องเที่ยวในระหว่างเดินชมสวน ความต้องการอันดับหนึ่งของนักท่องเที่ยวจึงต้องการให้มีการดูแลอันตรายจากกิ่งไม้หรือสิ่งอื่นๆ ที่อาจร่วงหล่นใส่จนเกิดอันตรายรองลงมา คือ ต้องการให้มีการทำป้ายเตือนเพื่อความปลอดภัยตามจุดเสี่ยงต่างๆ การจัดการความปลอดภัยของเส้นทางคมนาคมและลานจอดรถ มีการให้ความรู้เกี่ยวกับเคมีภัณฑ์ในการเพาะปลูกที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ การดูแลความปลอดภัยจากการโจรกรรมทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว การให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยในการเที่ยวชมสวนทุเรียน การจัดรถพยาบาลฉุกเฉินกรณีนักท่องเที่ยวเกิดอุบัติเหตุ การจัดอุปกรณ์เสริมเพื่อการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เช่น ไม้ค้ำยันในขณะเดินชมสวนหรือในพื้นที่ลื่น การให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์มีพิษที่อาจแฝงตัวอยู่ในสวนและการจัดการเส้นทางเดินชมสวนทุเรียนที่มีความเหมาะสม ตามลำดับ

ทั้งนี้ สวนทุเรียนแต่ละแห่งควรมีห้องน้ำที่สะอาดไว้บริการ มีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่นั้นๆ การจัดทำป้ายบอกทาง รวมถึงการจัดระบบจราจรให้เกิดความปลอดภัย

ที่มา : วิชชุดา ให้เจริญ และคณะ, 2552

ภาพ 26-28 ป้ายเตือนให้ระวังศีรษะจากการร่วงหล่นของผลทุเรียนหรือกิ่งไม้

5.5.4 บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการความปลอดภัยในการท่องเที่ยวสวนทุเรียนบ้านเขาป้อม

1) เจ้าของสวนทุเรียนบ้านเขาป้อม

เจ้าของสวนทุเรียนถือว่ามีส่วนสำคัญในการจัดการความปลอดภัยในการท่องเที่ยวสวนทุเรียนที่สุด เพราะกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสวนทุเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงให้เห็นนักท่องเที่ยวเห็นว่าชาวสวนมีระบบการบริหารจัดการและรักษาความปลอดภัยที่ดี บทบาทในการจัดการความปลอดภัยของเจ้าของสวนจึงประกอบด้วย

1.1) การพัฒนาสถานที่ในจุดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่มีความปลอดภัย โดยเฉพาะสวนทุเรียนบ้านเขาป้อมซึ่งมีพื้นที่เพาะปลูกที่ลาดชัน มีความแตกต่างของระดับพื้นที่ค่อนข้างสูง การเตรียมความพร้อมของทางเดินสำหรับเที่ยวชมจึงเป็นสิ่งแรกที่เจ้าของสวนต้องดำเนินการ โดยจัดทำเป็นขั้นบันไดในเส้นทางลาดชันและมีราวจับสำหรับการเดินขึ้น-ลงของนักท่องเที่ยว ซึ่งปัจจุบันสวนที่ดำเนินการปรับปรุงบ้างแล้วคือสวนทุเรียนของตานิม แต่พื้นที่ส่วนใหญ่ก็ต้องได้รับการปรับปรุงเพิ่มเติม

1.2) การให้ข้อมูลความปลอดภัยในการเที่ยวชมสวนแก่นักท่องเที่ยว เจ้าของสวนจะบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับความปลอดภัยเบื้องต้นเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาถึงสถานที่พักการบรรยาย โดยรวมอยู่ในการบรรยายบริบทต่างๆ ของพื้นที่ ข้อมูลที่เป็นความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความปลอดภัยในการเที่ยวชมสวน ประกอบด้วย

การทอ้งเทียวเชิงเกษตรสุราษฏรธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การทอ้งเทียวย่างยั่งยืน

การแต่งกายที่รัดกุม การระมัดระวังในการเดินตามเส้นทาง การระมัดระวังในการทำกิจกรรมตามจุดต่างๆ การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อมีอุบัติเหตุเล็กๆ น้อยๆ และการสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเมื่อเกิดเหตุอันตราย

1.3) การดูแลให้นักทอ้งเทียวทำกิจกรรมอย่างปลอดภัย เจ้าของสวนต้องเตรียมสถานที่ทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การเก็บผลทุเรียน การเดินชมภูมิทัศน์ในจุดต่างๆ ที่มีกิจกรรมการทอ้งเทียว ต้องมีการเตรียมความพร้อมสำหรับป้องกันไม่ให้เกิดอันตราย โดยเฉพาะกิจกรรมการทดลองเก็บผลทุเรียนก็ควรมีการเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม เตรียมผู้สาธิตที่เหมาะสมและเตรียมการช่วยเหลือนักทอ้งเทียวหากเกิดอันตรายขึ้น

1.4) การแสดงป้ายเตือนความปลอดภัยในจุดต่างๆ เนื่องจากสวนทุเรียนบ้านเขาป้อมมีสภาพพื้นที่ลาดชันและเป็นป่า จึงอาจมีสัตว์มีพิษอาศัยอยู่หรืออาจมีการร่วงหล่นของผลทุเรียนหรือกิ่งไม้เกิดขึ้นได้ ดังนั้นจำเป็นต้องมีการติดป้ายให้ระวังอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นได้ โดยแสดงไว้ในจุดที่นักทอ้งเทียวสามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน

1.5) การเตรียมผู้บรรยายกิจกรรมต่างๆ ของสวนทุเรียนและการสาธิต โดยพิจารณาถึงการสื่อสารที่ชัดเจน มีความรู้เกี่ยวกับสวนทุเรียนเป็นอย่างดีและสามารถเป็นผู้สาธิตกิจกรรมในขั้นตอนต่างๆ ได้

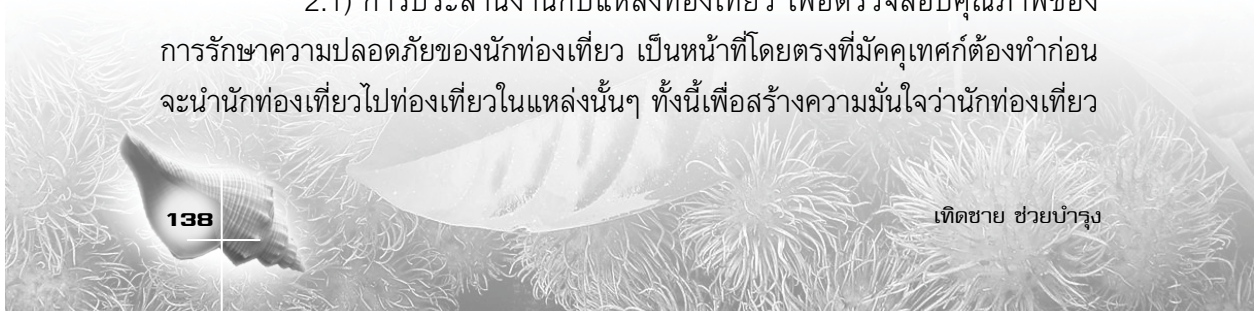
1.6) การเตรียมระบบการสื่อสารและการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องและหน่วยงานภายนอกเมื่อเกิดอุบัติเหตุฉุกเฉินแก่นักทอ้งเทียว เช่น หน่วยกู้ภัยฉุกเฉิน ตำรวจ โรงพยาบาล เป็นต้น

เหล่านี้เป็นบทบาทของเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของสวนทุเรียนที่ต้องดำเนินการให้ครบถ้วนเพื่อรักษาความปลอดภัยของนักทอ้งเทียวในขณะเทียวชมสวน

2) บทบาทของมัคคุเทศก์และบริษัททัวร์

บทบาทของมัคคุเทศก์ในการดูแลความปลอดภัยของนักทอ้งเทียวเพื่อการเทียวชมสวนทุเรียนบ้านเขาป้อม ประกอบด้วย

2.1) การประสานงานกับแหล่งทอ้งเทียว เพื่อตรวจสอบคุณภาพของการรักษาความปลอดภัยของนักทอ้งเทียว เป็นหน้าที่โดยตรงที่มัคคุเทศก์ต้องทำก่อนจะนำนักทอ้งเทียวไปทอ้งเทียวในแหล่งนั้นๆ ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจว่านักทอ้งเทียว

จะสามารถท่องเที่ยวด้วยความปลอดภัยทุกขั้นตอน ซึ่งหากตรวจสอบแล้วพบว่ามีความปลอดภัยไม่เพียงพอก็ควรเสนอแนะให้มีการแก้ไขโดยเร็วและอาจใช้เงื่อนไขการนำนักท่องเที่ยวมาเที่ยวก็ต่อเมื่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัยเพียงพอ ไม่เช่นนั้นจะไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวในแหล่งดังกล่าว

2.2) การสื่อสารให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตนในขณะเที่ยวชมเพื่อให้เกิดความปลอดภัย เป็นการอธิบายความจำเป็นของการรักษาความปลอดภัยของพื้นที่ท่องเที่ยว ดังนั้น นักท่องเที่ยวควรปฏิบัติตามเงื่อนไขของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้บุคคลซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดนักท่องเที่ยวมากที่สุด ควรสื่อสารพูดคุยซึ่งสามารถทำได้ดีกว่าผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ

2.3) การสื่อสารและประสานงานกับฝ่ายต่างๆ เมื่อนักท่องเที่ยวประสบอุบัติเหตุในระหว่างการท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ต้องมีทักษะในการประสานงานกับฝ่ายต่างๆ อย่างรวดเร็วเพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้รับการช่วยเหลือโดยเร็ว ดังนั้น มัคคุเทศก์จึงต้องมีเครือข่ายการสื่อสารกับฝ่ายต่างๆ อย่างครบถ้วน เช่น การสื่อสารกับเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว หน่วยกู้ภัยฉุกเฉิน โรงพยาบาลและเจ้าหน้าที่ตำรวจ

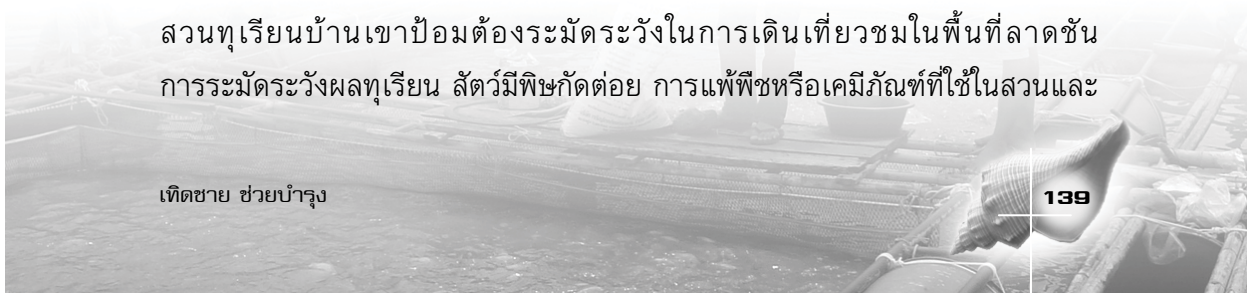
บทบาทหลักของมัคคุเทศก์นอกจากการนำเที่ยวแล้วยังอยู่ในฐานะเป็นคนกลางในการสื่อสารและประสานงานเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวกับเครือข่ายต่างๆ และทำความเข้าใจกับนักท่องเที่ยวในการให้ความร่วมมือปฏิบัติตามเงื่อนไขของการรักษาความปลอดภัย

3) นักท่องเที่ยว

บทบาทของนักท่องเที่ยวในการสร้างความปลอดภัยในกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นการมุ่งเน้นการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความปลอดภัย โดยมีองค์ประกอบ 3 ส่วน ดังนี้

3.1) การป้องกัน นักท่องเที่ยวต้องมีจิตสำนึกในการป้องกันตนเองไม่ให้ได้รับอันตรายจากการท่องเที่ยว โดยพิจารณาตามสถานการณ์ว่าตนเองจะมีความปลอดภัยหรือไม่ แล้วระมัดระวังป้องกันตนเองในเบื้องต้น

3.2) การปฏิบัติตามข้อเสนอนแนะของแหล่งท่องเที่ยว เช่น การเที่ยวชมสวนทุเรียนบ้านเขาป้อมต้องระมัดระวังในการเดินเที่ยวชมในพื้นที่ลาดชัน การระมัดระวังผลทุเรียน ล้างมือให้สะอาด การแพ้พิษหรือเคมีภัณฑ์ที่ใช้ในสวนและ

การทองเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ปฏิบัติตามป้ายเตือนต่างๆ ฉะนั้น นักท่องเที่ยวจึงต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัดเพื่อความปลอดภัยของตัวเอง

3.3) การแก้ไขสถานการณ์เมื่อเกิดเหตุต่างๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวอาจได้รับอุบัติเหตุที่เป็นอันตรายจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ในเบื้องต้นนักท่องเที่ยวจึงต้องมีทักษะในการแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น การสื่อสารกับคนอื่นให้ช่วยเหลือ การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การประสานงานกับมัคคุเทศก์และเจ้าของสวน เป็นต้น

4) ตำรวจท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่

บทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งตำรวจท่องเที่ยวและตำรวจในพื้นที่ มีบทบาทสำคัญต่อการรักษาความปลอดภัยในกิจกรรมท่องเที่ยว 2 ลักษณะ ดังนี้

4.1) การให้ความรู้เรื่องการป้องกันอุบัติเหตุจากกิจกรรมท่องเที่ยว เป็นการให้ข้อเสนอแนะในการเดินทางไปท่องเที่ยวในที่ต่างๆ อย่างปลอดภัย เช่น พื้นที่ที่เป็นป่าเขา นักท่องเที่ยวอาจประสบอุบัติเหตุจากสิ่งใดบ้าง การป้องกันเหตุและการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องควรทำอย่างไร ซึ่งบทบาทนี้เป็นหน้าที่ของตำรวจโดยตรงในการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้อง

4.2) การช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเมื่อเกิดอันตรายจากการท่องเที่ยว ในส่วนนี้ต้องอาศัยการประสานงานของผู้เกี่ยวข้องในกลุ่มที่ทำกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น มัคคุเทศก์ เจ้าของสวน ดังนั้นเมื่อผู้เกี่ยวข้องได้ประสานขอความช่วยเหลือในกรณีต่างๆ เจ้าหน้าที่ตำรวจเองก็ต้องมีการสื่อสารระหว่างกันและปฏิบัติงานอย่างรวดเร็ว เพื่อให้การช่วยเหลืออย่างทันทีและดูแลนักท่องเที่ยวให้เกิดความปลอดภัยภายใต้สถานการณ์ต่างๆ

5.5.5 รูปแบบการจัดการความปลอดภัยของการท่องเที่ยวสวนทุเรียนบ้านเขาป้อม

1) เจ้าของสวนทุเรียน

เจ้าของสวนทุเรียนบ้านเขาป้อมมีรูปแบบการจัดการความปลอดภัยของการท่องเที่ยวสวนทุเรียนโดยเน้นการจัดเตรียมขั้นตอนต่างๆ ในการให้ความรู้ด้านความปลอดภัย บริหารจัดการด้านสถานที่และการทำงานต่างๆ ให้เกิด

ความปลอดภัย เช่น การบรรยายเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการเที่ยวชมสวนทุเรียน การปรับพื้นที่และเส้นทางให้เหมาะสม การติดตั้งป้ายเตือนภัย การสื่อสารกับหน่วยงานภายนอกเมื่อนักท่องเที่ยวประสบอุบัติเหตุฉุกเฉิน

2) นักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวมีรูปแบบการจัดการความปลอดภัยโดยมุ่งเน้นการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดอันตรายจากการท่องเที่ยว เช่น การแต่งกายที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวสวนทุเรียน การเดินทางท่องเที่ยวตามเส้นทางที่กำหนด การปฏิบัติตามป้ายเตือนต่างๆ มีความรู้ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและมีทักษะในการสื่อสารเพื่อขอความช่วยเหลือจากเครือข่ายต่างๆ ได้

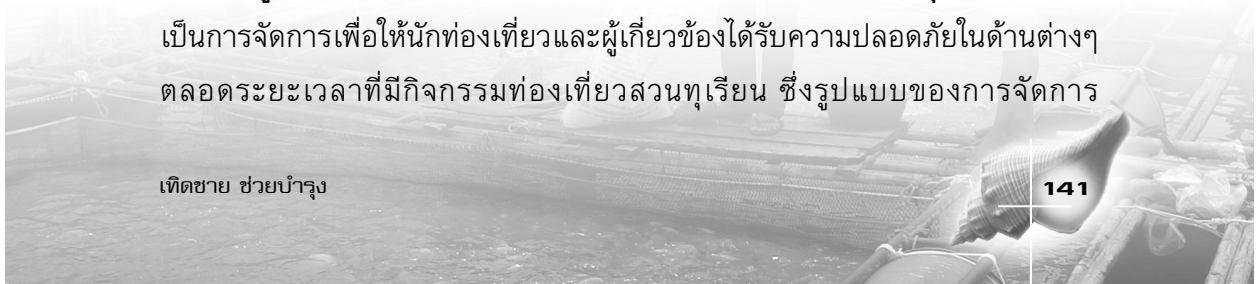
3) ภาครัฐและบริษัททัวร์

ภาครัฐและบริษัทนำเที่ยวเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความปลอดภัยในส่วนของการตรวจสอบสถานที่ท่องเที่ยวให้เกิดความปลอดภัยก่อนนำนักท่องเที่ยวไปเที่ยวชมและเสนอแนะให้มีการปรับปรุงในจุดที่อาจมีอันตราย มีการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนั้นก็ต้องมีเครือข่ายในการสื่อสารกับหน่วยงานอื่นๆ อย่างรวดเร็วเพื่อช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในกรณีเกิดอุบัติเหตุฉุกเฉินและสามารถปฐมพยาบาลในเบื้องต้นได้

4) ตำรวจท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่

ตำรวจท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่มีส่วนในการบริหารจัดการความปลอดภัยโดยเป็นฝ่ายที่ให้ข้อมูลในการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวแบบต่างๆ ซึ่งหากเป็นการท่องเที่ยวสวนทุเรียนบ้านเขาป้อมก็ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองให้ปลอดภัยจากการเที่ยวในพื้นที่ป่า พื้นที่ลาดชัน อีกทั้งยังมีหน้าที่ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวที่ประสบอุบัติเหตุได้รับความช่วยเหลืออย่างรวดเร็วเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

รูปแบบการจัดการความปลอดภัยของการท่องเที่ยวสวนทุเรียนเขาป้อม
เป็นการจัดการเพื่อให้นักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้องได้รับความปลอดภัยในด้านต่างๆ ตลอดระยะเวลาที่มีกิจกรรมท่องเที่ยวสวนทุเรียน ซึ่งรูปแบบของการจัดการ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ความปลอดภัยประกอบด้วยขั้นตอนการบริหารจัดการ 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการต้อนรับนักท่องเที่ยวเพื่อให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสถานที่ การจัดการท่องเที่ยว และกิจกรรมท่องเที่ยวและความรู้เบื้องต้นด้านความปลอดภัย 2) ขั้นตอนการทำกิจกรรมท่องเที่ยว ได้แก่ การเดินทางตามเส้นทางท่องเที่ยวในสวนทุเรียน โดยมีเจ้าของสวนทุเรียนหรือตัวแทนเป็นผู้นำเที่ยวตามจุดต่างๆ และการสาธิตกิจกรรมทางการเกษตร และ 3) ขั้นตอนการประชุมเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านการจัดการการท่องเที่ยวและการจัดการความปลอดภัยในการท่องเที่ยวสวนทุเรียน

1) ขั้นตอนการต้อนรับนักท่องเที่ยว

1.1) การกล่าวต้อนรับนักท่องเที่ยวโดยเจ้าของสวน โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ วัตถุประสงค์ของการจัดการการท่องเที่ยวสวนทุเรียน ซึ่งต้องการให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับวิถีชีวิตของชาวสวนทุเรียน เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน นักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้ ความเพลิดเพลินและได้ทำกิจกรรมแบบชาวสวนทุเรียน เช่น การเพาะต้นกล้า การปลูก การดูแลรักษา การเก็บผลทุเรียน การปอกผลทุเรียน การขนส่ง การตลาดหรือการซื้อขายทุเรียน

1.2) การบรรยายความจำเป็นที่จะต้องมีการดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวเมื่อมาท่องเที่ยวสวนทุเรียน เนื่องจากกิจกรรมท่องเที่ยวบางส่วนอาจเกิดอันตรายขึ้นได้ ข้อมูลที่เป็นความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความปลอดภัยในการเที่ยวชมสวนประกอบด้วย

- การชี้แจงให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชมได้ดูแลการแต่งกายให้มีความรัดกุมเหมาะแก่การเดินในสวนและทำกิจกรรมต่างๆ เช่น สวมใส่รองเท้าที่สามารถเดินไปตามพื้นที่ในสวนได้อย่างสะดวกและไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคในการเดินทางแต่งกายด้วยชุดรัดกุมเพื่อไม่ให้เสื้อผ้าไปเกี่ยวกับต้นไม้ระหว่างทางเพราะเป็นทางเดินแคบๆ รวมทั้งการสละพาสปอร์ตที่เหมาะสมแก่การเดินทางลาดชันหรือฝากสัมภาระไว้ที่สำนักงานของแหล่งท่องเที่ยว

- การชี้แจงวิธีเดินตามเส้นทางท่องเที่ยวที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เป็นการแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบว่าสภาพเส้นทางเป็นอย่างไร จุดใดบ้างที่มีความลาดชัน การเดินทางในจุดนั้นๆ ควรทำอย่างไร รวมถึงการเตือนไม่ให้นักท่องเที่ยวเดินออกนอกเส้นทางที่กำหนดซึ่งอาจเกิดอันตรายได้เพราะไม่ได้เตรียมเส้นทางไว้ก่อน รวมทั้งต้องระมัดระวังกิ่งไม้ ผลทุเรียน ภูมิแพ้จากเคมีภัณฑ์ พืชหรือต้นหญ้า รวมถึงสัตว์มีพิษต่างๆ

- การชี้แจงให้นักท่องเที่ยวทราบข้อควรระวังในการทำกิจกรรมตามจุดต่างๆ โดยอธิบายให้เห็นว่ากิจกรรมตามจุดต่างๆ จะทำอะไรบ้างและมีข้อควรระวังอย่างไร เช่น ขั้นตอนของการทดลองเก็บผลทุเรียน สิ่งให้นักท่องเที่ยวควรระวัง คือ การรับผลทุเรียนที่โยนลงมาจากต้น กิจกรรมนี้ควรมีการสวมถุงมือและกำหนดระยะการรับให้ถูกต้องและระวังความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นได้

- การสาธิตการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุ ในขณะที่เดินทางท่องเที่ยวและทำกิจกรรมนั้นนักท่องเที่ยวอาจเกิดอุบัติเหตุขึ้นได้ เช่น ข้อเท้าแพลง หนามทุเรียนตำหรือถูกสัตว์มีพิษกัดต่อย ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้อาจเกิดขึ้นแม้จะป้องกันแล้วก็ตาม นักท่องเที่ยวจึงควรมีความรู้เบื้องต้นในการปฐมพยาบาลก่อนส่งตัวให้แพทย์รักษาต่อไป

- การสื่อสารให้ผู้อื่นทราบเมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือได้รับอันตราย ในขั้นตอนนี้เป็นการแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบว่า วิธีการสื่อสารกับผู้อื่นเมื่อตนเองประสบอันตรายหรือเพื่อนนักท่องเที่ยวคนอื่นได้รับอันตรายควรติดต่อหรือสื่อสารกับเจ้าของสวน มัคคุเทศก์หรือหน่วยกู้ภัยอย่างไร โดยใช้เครื่องมือสื่อสารหรือให้สัญญาณอื่นๆ เพื่อให้ทราบว่ากำลังเกิดอันตราย

1.3) การอธิบายเนื้อหาของกลุ่มการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว โดยเนื้อหาในกลุ่มประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ของการจัดการการท่องเที่ยวสวนทุเรียน 2) รูปแบบการรักษาความปลอดภัยการท่องเที่ยวสวนทุเรียน ซึ่งมีเนื้อหาแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะมีความปลอดภัย เช่น การแต่งกายรัดกุม การสวมรองเท้าที่เหมาะสม การเดินตามเส้นทางที่กำหนดและการทำ กิจกรรมแบบชาวสวนที่ต้องระมัดระวัง ทั้งในการเก็บผลทุเรียน การเคลื่อนย้าย การปอกผลทุเรียน รวมทั้งเส้นทางเดินชมที่มีระดับ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ความลาดชันแตกต่างกันมาก 3) วิธีปลูกพญาใบเบื่องต้นเมื่อเกิดอันตรายจากการท่องเที่ยวสวนทุเรียน และ 4) หมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินของโรงพยาบาลและหน่วยรักษาความปลอดภัยที่สามารถแจ้งเหตุด่วนได้

1.4) เป็นการบรรยายกิจกรรมการท่องเที่ยวสวนทุเรียน ซึ่งประกอบด้วย

1) การนำชมสถานที่เพาะต้นกล้า การขยายพันธุ์ 2) การนำชมความหลากหลายทางชีวภาพของสวนทุเรียน 3) การนำชมวิธีการเก็บผลทุเรียน การขนส่งและการปอกผลทุเรียน และ 4) การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว

2) ขั้นตอนการทำกิจกรรมท่องเที่ยว

ขั้นตอนการทำกิจกรรมท่องเที่ยวเป็นการเดินทางตามเส้นทางท่องเที่ยวในสวนทุเรียน โดยมีเจ้าของสวนทุเรียนหรือตัวแทนเป็นผู้นำเที่ยวตามจุดต่างๆ และการสาธิตกิจกรรมทางการเกษตร

เมื่อนักท่องเที่ยวได้รับฟังการบรรยายความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวสวนทุเรียนและการจัดการความปลอดภัยเบื้องต้นแล้ว ลำดับต่อมาเป็นการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวภาคสนาม โดยมีชาวสวนเป็นผู้นำชมตามเส้นทางที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งจะมีป้ายต่างๆ บอกจุดที่ต้องทำกิจกรรม เช่น จุดเพาะต้นกล้าและสาธิตการขยายพันธุ์ จุดสาธิตการเก็บผลทุเรียน เป็นต้น โดยตลอดเส้นทาง การท่องเที่ยวจะมีป้ายเตือนเพื่อความปลอดภัยติดตั้งไว้ตามจุดที่เหมาะสม เช่น ป้ายเตือนให้ระวังเส้นทางลาดชัน ป้ายเตือนให้ระวังผลทุเรียนขณะทำกิจกรรมท่องเที่ยวหรือป้ายเตือนให้ระวังสัตว์มีพิษที่อาจทำอันตรายได้

2.1) จุดแรกที่นักท่องเที่ยวจะได้ชม คือ แปลงเพาะต้นกล้าและการขยายพันธุ์ ในส่วนนี้หากมีการสาธิตการขยายพันธุ์ก็ควรระวังอันตรายจากกิ่งไม้และมดที่ใช้เป็นเครื่องมือในการตัดหรือกรีดกิ่งพันธุ์

2.2) การเที่ยวชมสวนทุเรียน กิจกรรมนี้เป็นการบรรยายลักษณะทางชีวภาพของสวนทุเรียน นักท่องเที่ยวอาจจะระวังกิ่งไม้ ผลทุเรียนที่อาจร่วงหล่นได้ ระวังเส้นทางเดินที่เป็นลื่นเนินสูงชันและแคบ สัตว์มีพิษประเภทต่างๆ การแพ้เคมีภัณฑ์ที่ใช้ในส่วน ทั้งนี้รวมถึงพืชและต้นหญ้าบางชนิดด้วย

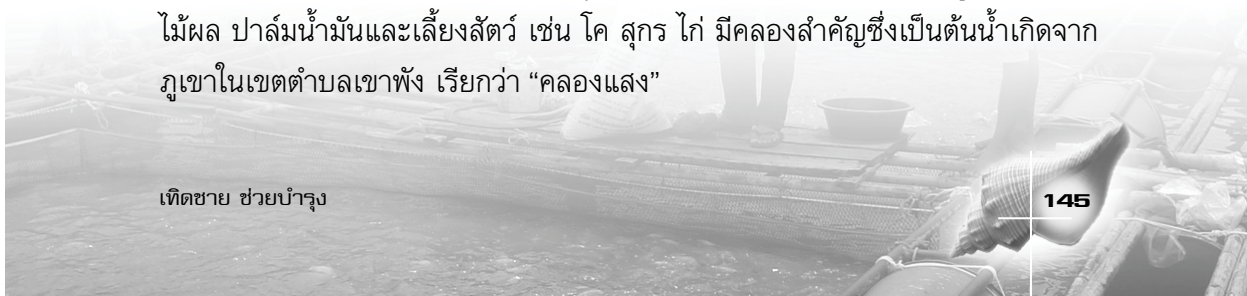
2.3) การชมการสาธิตวิธีเก็บผลทุเรียน กิจกรรมนี้อาจมีปัญหาเรื่องการรักษาความปลอดภัยมากที่สุด เพราะการเก็บผลทุเรียนต้องมีผู้เกี่ยวข้อง 2 คน คือ ผู้ที่อยู่บนต้นทุเรียนคอยเก็บผลทุเรียน แล้วโยนให้คนข้างล่างคอยเก็บ ซึ่งผู้เก็บจะใช้กระสอบป่านรองรับโดยให้หนามทุเรียนเกี่ยวกับกระสอบ การเก็บผลทุเรียนต้องอาศัยความชำนาญและทักษะที่ต้องฝึกฝน ดังนั้น นักท่องเที่ยวควรระมัดระวังทั้งในขณะเป็นผู้ชมและต้องระมัดระวังเพิ่มขึ้นหากเป็นผู้ทดลองทำกิจกรรมดังกล่าว ส่วนการขนส่งผลทุเรียนก็ต้องมีการโยนผลทุเรียนไปตามจุดต่างๆ ซึ่งผู้รับก็ต้องสวมถุงมือและมีสมาธิกับการทำงาน ส่วนการปอกผลทุเรียนนั้นชาวสวนจะสาธิตการปอกทุเรียนที่ถูกวิธีและข้อควรระวังเพื่อไม่ให้เกิดอันตราย ซึ่งหากนักท่องเที่ยวต้องการทดลองทำก็ต้องใช้ความระมัดระวังอย่างมาก

3) ขั้นตอนการประชุมหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการท่องเที่ยวสวนทุเรียน

กิจกรรมนี้เป็นการประชุมหลังจากที่นักท่องเที่ยวได้ร่วมทำกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ และทุกคนได้รับความปลอดภัยจากการท่องเที่ยว อาจถือได้ว่าเป็นการพักผ่อนก่อนเดินทางกลับ ในกิจกรรมดังกล่าวจะเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว และความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ ที่ควรมีการพัฒนาให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นหรืออาจเป็นการตอบข้อซักถามเพิ่มเติมในเรื่องที่นักท่องเที่ยวต้องการทราบ ซึ่งกิจกรรมนี้อาจเป็นการประเมินการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวได้ระดับหนึ่ง

5.6 การท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วมของตำบลเขาวง อำเภอบ้านตาขุน

ตำบลเขาวงอยู่ในอำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 6 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านสวนทุเรียน หมู่ที่ 2 บ้านบางสาว หมู่ที่ 3 บ้านในทอน หมู่ที่ 4 บ้านเขาวง หมู่ที่ 5 บ้านวังขุมและหมู่ที่ 6 บ้านถ้ำน้ำ ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่ของอำเภอบ้านตาขุน เป็นป่า ภูเขาและอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ (เขื่อนรัชชประภา) มีพื้นที่ราบประมาณร้อยละ 20 ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นดินอุดมสมบูรณ์ใช้ประโยชน์ในด้านเกษตรกรรมและปศุสัตว์ร้อยละ 90 โดยส่วนใหญ่ปลูกยางพารา ไม้ผล ปาล์มน้ำมันและเลี้ยงสัตว์ เช่น โค สุกร ไก่ มีคลองสำคัญซึ่งเป็นต้นน้ำเกิดจากภูเขาในเขตตำบลเขาพัง เรียกว่า “คลองแสง”

การทองเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

- **มรดกทางธรรมชาติ** อาทิ พื้นที่ป่าในหมู่ที่ 6 มีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในความดูแลรักษาของหน่วยรักษาป่าที่ 3 และพื้นที่ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติตามโครงการของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ดูแลรักษาด้วย พืชพันธุ์ที่สำคัญของตำบลเขาวง คือ ไม้ราชพฤกษ์ที่ใช้สำหรับการจัดสร้างเสาหลักเมืองซึ่งตัดจากหมู่ที่ 1 ต้นน้ำลำธารและแหล่งน้ำสำคัญของตำบล คือ คลองพุมดวง คลองบางสาว หนองยุบ ซึ่งราษฎรในบริเวณใกล้เคียงได้ใช้ประโยชน์ตลอดมา

- **มรดกทางวัฒนธรรม** ในตำบลเขาวงไม่มีโบราณสถานที่ให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน แต่มีโบราณวัตถุที่ได้จากการเก็บรวบรวมไว้โดยคณะครู อาจารย์ ผู้นำท้องถิ่นและได้จัดเป็นแหล่งเรียนรู้แก่ชุมชน นักเรียน นักศึกษาและเยาวชน ได้แก่ เครื่องใช้ในชีวิตประจำวันและอาวุธโบราณ ซึ่งมีอายุนับร้อยปี ทั้งหมดนี้ได้รวบรวมไว้ที่โรงเรียนบ้านวังขุม หมู่ที่ 1 และอีกส่วนหนึ่งได้จัดเก็บไว้ที่ห้องศิลปวัฒนธรรมวิภาวดี โรงเรียนบ้านตาขุนวิทยา หมู่ที่ 4

- **เอกลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น** อาทิ งานประจำปีวันผลไม้วังขุม ซึ่งจัดขึ้นทุกปีเพื่อเผยแพร่ผลผลิตทางการเกษตรของหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปเพื่อปรับปรุงและพัฒนาอาชีพทางการเกษตรในหมู่บ้านให้ดีขึ้น ก่อให้เกิดรายได้กับชุมชนและสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ กลุ่มผู้ปลูกสมุนไพรรปลดสารพิษ (ขมิ้นชัน) โดย ผู้นำชุมชนและกลุ่ม คือ นายวินัย ฤทธิกุล หมู่ที่ 5 ผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจ ได้แก่ ขมิ้นผง ซึ่งกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ได้ออกหนังสือรับรองว่ากลุ่มผู้ปลูกขมิ้นชันเป็นผู้ผลิตวัตถุดิบอยู่ในเกณฑ์รับรองคุณภาพสมุนไพรไทย ปี 2544 ให้แก่กลุ่มสมุนไพรในชุมชน โดยผู้นำชุมชนและกลุ่ม คือ นายสุขสร สรรพา อยู่หมู่ที่ 1 ผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจ ได้แก่ สบู่ขมิ้น พิมเสน ยาหม่อง น้ำผึ้ง ในปัจจุบันชุมชนได้จัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรผ่านพ่อค้าคนกลางที่เข้ามารับซื้อโดยตรงที่สวนและส่วนหนึ่งจำหน่ายที่ร้านคำริมถนนสำหรับนักท่องเที่ยวที่ใช้เส้นทางผ่านไปเยือนรัชชประภาและอุทยานแห่งชาติเขาสก ซึ่งกมลวัลย์ โมราศิลป์ และคณะ (2551) ได้ศึกษา “ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วมของตำบลเขา

วง อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของตำบลเขาวง ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้งดำเนินการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วม เพื่อกำหนดบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ ทั้งนี้จะส่งผลให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์ตนเองและมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของตนเอง อันจะนำไปสู่การบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนให้มีความยั่งยืนต่อไป

5.6.1 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของตำบลเขาวง

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกในมุมมองของกลุ่มตัวแทนเกษตรกร

จุดแข็ง

ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

1. พื้นที่ตำบลเขาวงตั้งอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เช่น เขื่อนรัชชประภา อุทยานแห่งชาติเขาสก
2. มีภูมิประเทศที่สวยงาม อากาศสดชื่น ทิวทัศน์สวยงาม ลักษณะทั่วไปยังคงความเป็นธรรมชาติอยู่มาก
3. ธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ทั้งดิน น้ำ มีคลองพุมดวงไหลผ่าน เหมาะแก่การทำการเกษตรทำให้มีผลผลิตออกตามฤดูกาล
4. มีประเพณีท้องถิ่นที่จัดทำทุกปี เช่น งานวันผลไม้วังชุม

ด้านการจัดการ

1. มีวิทยากรที่สามารถให้คำแนะนำและถ่ายทอดความรู้ทางด้านการเกษตรได้

ด้านการเข้าถึง

1. การคมนาคมในเส้นทางหลักสะดวก

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จุดอ่อน

ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

1. ยังไม่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวในสวน
2. ขาดแหล่งจำหน่ายผลผลิต

ด้านการจัดการ

1. ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยว เช่น การต้อนรับนักท่องเที่ยว การบริหารจัดการ
2. สถานที่ไม่พร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว เช่น ไม่มีห้องน้ำสาธารณะ ไม่มีจุดแวะพัก ไม่มีจุดสำหรับการทำกิจกรรม
3. เกษตรกรยังขาดความสามัคคี ขาดการมีส่วนร่วมเนื่องจากประชาชนมีงานประจำจึงรวมกลุ่มได้ยาก
4. ขาดความรู้ด้านการจัดการภายในสวน
5. ขาดความรู้ด้านการผลิต

โอกาส

1. สร้างความเข้มแข็งในชุมชนและก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างเกษตรกรและหน่วยงานด้านการเกษตร
2. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรทำให้เกิดอาชีพและรายได้เสริมให้กับเกษตรกรได้อีกทางหนึ่ง
3. การให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

อุปสรรค

1. การส่งเสริมจากหน่วยงานภายนอกไม่ต่อเนื่อง
- การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกในมุมมองของกลุ่มตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จุดแข็ง

ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

1. พื้นที่เหมาะแก่การทำการเกษตร มีความอุดมสมบูรณ์ทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและมีผลไม้หลากหลายชนิด เช่น ลองกอง ทุเรียน ลิ้นจี่ มะละกอ เป็นต้น ขายได้ตลอดปี
2. มีผู้นำที่เข้มแข็งและมีความพร้อม รวมถึงเกษตรกรมีความสามัคคี
3. สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ดี มีแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง เช่น เขื่อนรัชชประภา อุทยานแห่งชาติเขาสก
4. มีจุดจำหน่ายผลผลิตของชุมชนในเส้นทางท่องเที่ยวหลักที่ไปเขื่อนรัชชประภาและอุทยานแห่งชาติเขาสก

ด้านการจัดการ

1. มีวิทยากรประจำพื้นที่สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรได้

ด้านการเข้าถึง

1. การคมนาคมสะดวก

จุดอ่อน

ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

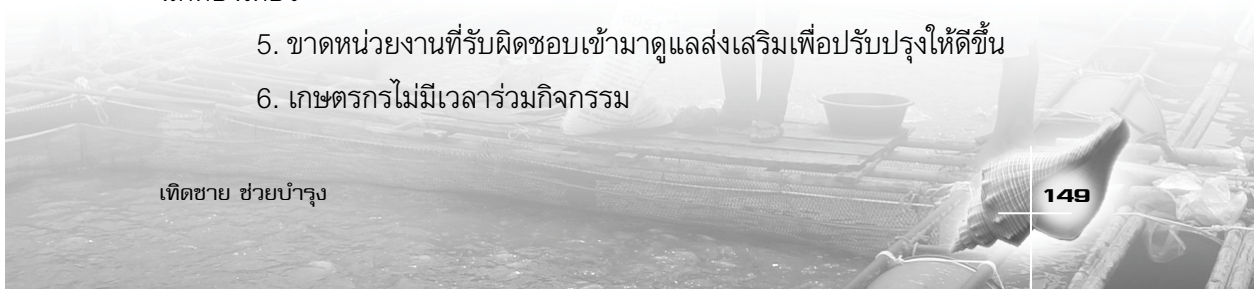
1. เกษตรกรยังไม่เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
2. องค์กรที่รับผิดชอบผลผลิตทางเกษตรยังให้ความสนใจน้อย

ด้านการจัดการ

1. ไม่มีป้ายประชาสัมพันธ์บอกแหล่งท่องเที่ยว
2. การจัดบ้านเรือนยังไม่เป็นระเบียบ
3. วิทยากรในพื้นที่มีน้อย
4. ขาดความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น การบริการ การต้อนรับ

นักท่องเที่ยว

5. ขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้ามาดูแลส่งเสริมเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น
6. เกษตรกรไม่มีเวลาร่วมกิจกรรม

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ด้านการเข้าถึง

1. ถนนในหมู่บ้านบางสายแคบ ไม่เหมาะในการใช้เป็นเส้นทางท่องเที่ยว

โอกาส

1. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ใกล้เคียงมีน้อยสามารถพัฒนาให้เป็นทางเลือกใหม่ในการท่องเที่ยวได้
2. สถานศึกษาในท้องถิ่นมีศักยภาพที่จะผลิตบุคลากรด้านการท่องเที่ยว
3. ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมากขึ้น ทำให้มีงบประมาณสำหรับการพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับการท่องเที่ยว

อุปสรรค

1. การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ส่งผลให้ผลไม้ไม่ออกตามฤดูกาล อาจส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว
2. ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ
3. วัสดุทางการเกษตรมีราคาสูง
4. ภาครัฐหรือเอกชนดำเนินการไม่ต่อเนื่อง

จากผลการศึกษาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของตำบลเขาวง ในมุมมองของตัวแทนเกษตรกรและตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า จุดแข็งของตำบลเขาวง ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว คือ สภาพพื้นที่ที่เหมาะสมแก่ การทำการเกษตร ปลูกผลไม้ได้หลากหลายประเภท ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพและมี จำหน่ายตลอดปี และมีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญใกล้เคียง เช่น เขื่อนรัชชประภา อุทยานแห่งชาติเขาสก เป็นต้น ด้านจุดอ่อนของตำบลเขาวง คือ ประชาชนยังขาด ความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยว เช่น การบริการ การต้อนรับ ฯลฯ เกษตรกร ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมและยังไม่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ส่วนโอกาสของ ตำบลเขาวง คือ การส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่และเน้นให้ชุมชนมี ส่วนร่วมตามนโยบายของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา นโยบายการค้าเสรีทำให้มี

โอกาสเปิดตลาดการค้าผลิตผลการเกษตรและการท่องเที่ยว การให้ความสำคัญเรื่อง การท่องเที่ยวของทุกภาคส่วนและควมมีศักยภาพของสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นที่ จะผลิตบุคลากรด้านการท่องเที่ยว อุปสรรคของตำบลเขาวง คือ ขาดการสนับสนุน ส่งเสริมจากหน่วยงาน เช่น ความรู้ด้านการเกษตร สาธารณูปโภคพื้นฐานและชุมชน ขาดความเข้มแข็ง

5.6.2 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วม ของตำบลเขาวง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้เครื่องมือด้านการบริหารจัดการ คือ แมทริกซ์ TOWS (TOWS Matrix) กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อค้นหาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของตำบลเขาวง เก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามเทคนิค A-I-C ร่วมกับกลุ่มตัวอย่างและนำข้อมูลที่ได้มาวางแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ โครงการและบทบาทหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งได้ผลการศึกษาดังตาราง 10

ตาราง 10 แสดง TOWS Matrix

ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง = S	จุดอ่อน = W
	(S1) มีผลผลิตทางการเกษตร และสินค้า OTOP ที่มี คุณภาพและหลากหลาย	(W1) เกษตรกรขาดความรู้ ความเข้าใจด้านการจัดการ การท่องเที่ยว
	(S2) ทัศนียภาพสวยงาม เหมาะแก่การท่องเที่ยวและ ตั้งอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว สำคัญ	(W2) เกษตรกรไม่มีเวลาร่วม กิจกรรม
	(S3) มีการจัดงานผลไม้เป็น ประจำทุกปี	(W3) ไม่มีกิจกรรม การท่องเที่ยวภายในสวนและ สถานที่ไม่พร้อมในการรองรับ นักท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

<p>ปัจจัยภายนอก</p> <p>โอกาส = O</p> <p>(O1) ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีนโยบายเพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ อีกทั้งส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ และเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วม</p> <p>(O2) นโยบายการค้าเสรีทำให้มีโอกาสเปิดตลาดการค้าผลิตผลทางการเกษตรและการท่องเที่ยว</p> <p>(O3) ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญเรื่องการท่องเที่ยวและให้การส่งเสริมมากขึ้น</p> <p>(O4) สถานศึกษาในท้องถิ่นมีศักยภาพที่จะผลิตบุคลากรด้านการท่องเที่ยว</p>	<p>กลยุทธ์รุกไปข้างหน้า (SO)</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร - พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้ยั่งยืนและมีคุณภาพ - ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์งานผลไม้ประจำปี 	<p>กลยุทธ์พัฒนาภายใน (WO)</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเสริมสร้างความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วม - พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของตำบลเขาวง
<p>อุปสรรค = T</p> <p>(T1) การส่งเสริมจากหน่วยงานภายนอกไม่ต่อเนื่อง</p> <p>(T2) ชุมชนขาดความเข้มแข็ง</p>	<p>กลยุทธ์สร้างพันธมิตร (ST)</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลผลิตทางการเกษตร เช่น การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การแปรรูปผลไม้ - การพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนภายในประเทศ 	<p>กลยุทธ์ปรับเปลี่ยน (WT)</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน

ที่มา : กมลวัลย์ โมราศิลป์ และคณะ, 2551

ร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วม ของตำบลเขาวง

วิสัยทัศน์ (Vision)

เป็นแหล่งเรียนรู้การเกษตร ผู้นำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน
ยกระดับสินค้าการเกษตรสู่สากล

เป้าประสงค์ (Goal)

1. เพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและเพิ่มมูลค่าสินค้า OTOP
2. เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าทางการเกษตร
3. เพิ่มรายได้ให้เกษตรกรและชุมชน
4. มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ได้มาตรฐาน
5. พัฒนาขีดสมรรถนะของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน
6. เป็นเมืองน่าอยู่ ชุมชนเข้มแข็ง

ประเด็นยุทธศาสตร์

จากการวิเคราะห์ SWOT ของตำบลเขาวง พบว่า ประเด็นหลักที่เป็นปัญหา
ซึ่งควรได้รับการแก้ไข คือ

1. การพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรและสินค้า OTOP
2. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน
3. การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ด้านการท่องเที่ยว
4. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

เทิดชาย ช่วยบำรุง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วมของตำบลเขาวง

เพื่อให้สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ ได้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วมของตำบลเขาวง ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรและสินค้า

OTOP

1. ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าทางการเกษตร เช่น การแปรรูปผลไม้ การออกแบบบรรจุภัณฑ์

2. การเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน

1. พัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนภายในประเทศ

2. พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของตำบลเขาวง

3. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้ยั่งยืนและมีคุณภาพ

4. ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์งานผลไม้ประจำปี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ด้าน

การท่องเที่ยว

1. การเสริมสร้างความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

1. การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน

โครงการที่ชุมชนมีความเห็นว่าควรดำเนินการอย่างเร่งด่วน เรียงตามลำดับ

ความสำคัญ ดังนี้

1. โครงการจัดตั้งศูนย์รับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประจำตำบล

2. โครงการฝึกอบรมการออกแบบบรรจุภัณฑ์สินค้าทางการเกษตร

3. โครงการศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

4. โครงการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว

เชิงเกษตรของตำบลเขาวง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5.6.3 บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของตำบลเขาวง

ตาราง 11 การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์	โครงการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
การพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรและสินค้า OTOP	1. เพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและเพิ่มมูลค่าสินค้า OTOP 2. เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าทางการเกษตร 3. เพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรและชุมชน	1. ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าทางการเกษตร 2. การเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร	1.1 โครงการฝึกอบรมการออกแบบบรรจุภัณฑ์สินค้าทางการเกษตร เช่น ผลไม้ ขมิ้นชัน 1.2 โครงการอบรมการแปรรูปผลไม้ 1.3 โครงการจัดตั้งศูนย์ OTOP ตำบลเขาวง 2.1 โครงการนำสินค้าทางการเกษตรเข้าสู่ตลาดออนไลน์ 2.2 โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการตลาดออนไลน์ 2.3 โครงการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านการตลาดกับภาคส่วนต่างๆ	- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม - พัฒนาชุมชน - ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 11 - พัฒนาชุมชน - องค์การบริหารส่วนตำบล - ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 11 - ศูนย์ส่งเสริมการส่งออก - ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 11 - ศูนย์ส่งเสริมการส่งออก - ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 11 - ศูนย์ส่งเสริม

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์	โครงการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			2.4 โครงการจัดตั้งศูนย์รับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประจำตำบล	การส่งออก - องค์การบริหารส่วนตำบล
การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน	4. ตำบลเขาวงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ได้มาตรฐาน	3. การพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนภายในประเทศ 4. การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของตำบลเขาวง 5. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้ยั่งยืนและมีคุณภาพ	3.1 โครงการเสริมสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน 3.2 โครงการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 4.1 โครงการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร 4.2 โครงการจัดทำรายการนำเที่ยวเชิงเกษตรของตำบลเขาวง 5.1 โครงการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนชุมชนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 5.2 โครงการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว 5.3 โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมภายในตำบล	- สถาบันการศึกษา - การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสุราษฎร์ธานี - สถาบันการศึกษา - สถาบันการศึกษา - สถาบันการศึกษา - สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์	โครงการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			5.4 โครงการปรับปรุงการคมนาคมภายในตำบล 5.5 โครงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 5.6 โครงการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสินค้าทางการเกษตรของตำบล 5.7 โครงการเสริมศักยภาพบุคลากรภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว 6.1 โครงการยกระดับงานผลไม้ประจำปี	- สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด - สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด - สถาบันการศึกษา - สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี - การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสุราษฎร์ธานี
การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ด้านการท่องเที่ยว	5. พัฒนาขีดสมรรถนะของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน	7. การเสริมสร้างความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วม	7.1 โครงการศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 7.2 โครงการฝึกอบรมการจัดการการท่องเที่ยว 7.3 โครงการฝึกอบรมทักษะการให้บริการ	- สถาบันการศึกษา - สถาบันการศึกษา - สถาบันการศึกษา

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์	โครงการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			นักท่องเที่ยว 7.4 โครงการอบรม ยุวมัคคุเทศก์ 7.5 โครงการศึกษาดู งานการท่องเที่ยว เชิงเกษตร 7.6 โครงการจัดทำ ฐานข้อมูลทรัพยากร การท่องเที่ยวของ ชุมชน	- สถาบันการศึกษา - องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด - สถาบันการศึกษา
การเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชน	6. เป็นเมืองน่าอยู่ ชุมชนเข้มแข็ง	8. การเสริมสร้าง การมีส่วนร่วม ของชุมชน	8.1 โครงการศึกษา รูปแบบการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการ จัดการการท่องเที่ยว เชิงเกษตรของตำบล เขาวง 8.2 โครงการเสริมสร้าง ความร่วมมือระหว่าง ชุมชนและท้องถิ่น ในการจัดการ การท่องเที่ยว	- สถาบันการศึกษา - องค์การบริหาร ส่วนตำบล - พัฒนาชุมชน

ที่มา : กมลวัลย์ โมราศิลป์ และคณะ, 2551

หน่วยงานที่มีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของตำบลเขาวง ได้แก่ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 11 พัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสุราษฎร์ธานี สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5.7 กลุ่มผู้ผลิตไข่เค็มไชยา ตำบลเลม็ด อำเภอไชยา

ไชยาเป็นดินแดนที่เจริญรุ่งเรืองมาแต่โบราณ หลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ยืนยันความจริงข้อนี้อย่างเด่นชัดด้วยประวัติศาสตร์อันยาวนาน การสั่งสมมรดกทางวัฒนธรรมของไชยาที่เหลือไว้เป็นมรดกแก่คนรุ่นหลังมากมาย ศาสนา โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม อาหาร เป็นต้น ไข่เค็มไชยานับเป็นภูมิปัญญาการถนอมอาหารชนิดหนึ่งเพื่อเก็บไว้บริโภคนานๆ ชาวไชยารู้จักการถนอมอาหารและปฏิบัติกันมาแต่โบราณ เนื่องจากอำเภอไชยา มีพื้นที่เกษตรกรรม มีการทำนามากที่สุดในจังหวัดสุราษฎร์ธานีจึงเป็นอยู่ข้าวอยู่น้ำมาแต่โบราณกาล เกษตรกรจะเลี้ยงเป็ดควบคู่ไปกับการทำนา ลักษณะการเลี้ยงเป็ดเป็นแบบธรรมชาติ ปล่อยให้เป็ดหากินเอง ซึ่งมีผลให้ไข่เป็ดที่ได้มีลักษณะฟองโต ไข่แดงสีแดงสดและรสชาติอร่อย ต่อมาได้มีการพัฒนารูปแบบให้สามารถเก็บไข่เป็ดไว้ได้นานๆ และสามารถนำไปผลิตเป็นอาหารได้หลายชนิด ทำให้ตลาดไข่เค็มไชยาสามารถขยายได้อย่างต่อเนื่อง และในสถานการณ์ที่ไทยเปิดการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (GATT) ซึ่งรองรับโดยองค์การการค้าโลก (WTO) ไข่เค็มไชยาจึงเป็นทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทยอีกชนิดหนึ่งในข้อตกลงที่เป็นชื่อสินค้าที่บ่งบอกถึงแหล่งผลิตของไทยที่ขึ้นชื่อในด้านความอร่อยจนได้รับการกล่าวถึงในคำขวัญของจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ว่า “เมืองร้อยเกาะ เงาะอร่อย หอยใหญ่ ไข่แดง แหล่งธรรมะ” คำว่า “ไข่แดง” ในคำขวัญนั้น คือ ไข่เค็มไชยานั่นเอง

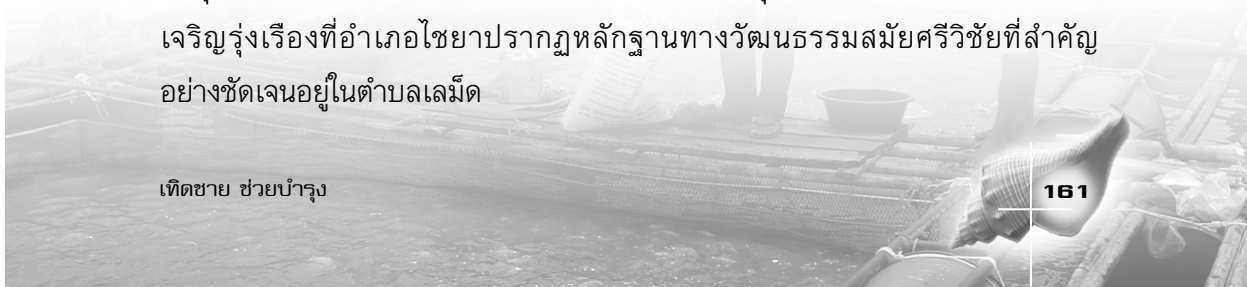
อาชีพผลิตและจำหน่ายไข่เค็มไชยาเป็นประเพณีดั้งเดิมที่สืบทอดกันมา จึงนับได้ว่าเป็นไข่เค็มที่มีชื่อเสียงมากเพราะมีคุณภาพดี เนื่องมาจากการเลี้ยงเป็ดที่มีอาหารในธรรมชาติกินอย่างสมบูรณ์ ขนาดของไข่ฟองโตและมีรสชาติอร่อย แต่เดิมร้านขายไข่เค็มตั้งอยู่บริเวณใกล้สถานีรถไฟไชยา ส่วนใหญ่จะเป็นร้านโกดัง ร้านแม่กิม ร้านแม่กิมจั่วและร้านไข่เค็มทุกชื่อล้วนมีเชื้อสายจีนทั้งนั้น สาเหตุที่มีการขายไข่เค็มแถวสถานีรถไฟ เนื่องจากผู้ซื้อส่วนใหญ่เป็นผู้โดยสารรถไฟ ต่อมาท่านพุทธทาสได้สร้างสวนโมกขังขึ้น ก็มีผู้คนที่ศรัทธาในคำสอนของท่านมาปฏิบัติธรรมที่สวนโมกขัง ขากลับก็ซื้อไข่เค็มกลับไป นานวันเข้าก็มีผู้คนที่รู้จักไข่เค็มไชยามากขึ้น จึงทำให้ตลาดขาย

ไข่เค็มไชยาได้ย้ายมาตั้งอยู่บริเวณหน้าสวนโมกข์สองข้างทางของถนนเพชรเกษม นับได้ว่าท่านพุทธทาสเป็นผู้มีบทบาทในด้านการตลาดของไข่เค็มไชยาเป็นอย่างมาก เนื่องจากการมีของท่านจึงทำให้มีคนแวะเวียนมาเยี่ยมเมืองไชยาไม่ขาดสายตราบนานเท่านาน ซึ่งส่งผลให้ไข่เค็มเป็นสินค้าที่เป็นของฝากจากเมืองไชยาได้เป็นอย่างดี ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการพัฒนาพื้นที่การเกษตรจากภายในจังหวัดสู่การพัฒนาเพื่อให้เป็น แหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โสภณ บุญล้ำ และคณะ (2551) จึงได้ศึกษา “รูปแบบ กิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้ผลิตไข่เค็มไชยา ตำบลเลม็ด อำเภอ ไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี” โดยศึกษาบริบทชุมชนทั้งระดับตำบล ระดับ หมู่บ้านและบริบทของกลุ่มผู้ผลิตไข่เค็มไชยา พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการทำ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และข้อมูลทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ในบริเวณ ใกล้เคียง เพื่อกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว เชิงเกษตรของกลุ่มผู้ผลิตไข่เค็มไชยาและเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เชื่อมโยง กับกลุ่มผู้ผลิตไข่เค็มไชยา ซึ่งมีผลการศึกษา ดังนี้

5.7.1 บริบทชุมชนและบริบทของกลุ่มผู้ผลิตไข่เค็มไชยาเพื่อนำไปสู่ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรบริบทชุมชน

ตำบลเลม็ดเป็นหนึ่งใน 9 ตำบลของอำเภอไชยา มีพื้นที่ทั้งหมดจำนวน 76 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอไชยา ห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ 3 กิโลเมตร และห่างจากศาลากลางจังหวัดสุราษฎร์ธานีประมาณ 60 กิโลเมตร ตำบลเลม็ดมีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 7 หมู่บ้าน รวม 969 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 5,266 คน ลักษณะภูมิประเทศของตำบลเลม็ดประกอบด้วย ที่ราบสูงบริเวณ เชิงเขาอยู่ทางทิศตะวันตกของตำบลเลม็ด บริเวณล้นทรายเป็นพื้นที่อยู่ระหว่าง แนวชายเขาไปถึงชายฝั่งทะเล ที่ราบชายฝั่งทะเลอยู่ทางทิศตะวันออกของอ่าวบ้านดอน มีลำคลองที่สำคัญ 2 สาย คือ คลองไชยาและคลองตะเคียน ลักษณะภูมิอากาศแบบ มรสุมเมืองร้อน สภาพอากาศร้อนชื้น นักวิชาการกลุ่มหนึ่งเชื่อว่าอาณาจักรนี้เคย เจริญรุ่งเรืองที่อำเภอไชยาปรากฏหลักฐานทางวัฒนธรรมสมัยศรีวิชัยที่สำคัญ อย่างชัดเจนอยู่ในตำบลเลม็ด

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

พื้นที่ตำบลเลม็ด เป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในอดีตข้าวของชาวไชยามีชื่อเสียงมากโดยมีชื่อเรียกกันติดปากว่า “ข้าวหอมไชยา” ลักษณะพิเศษของข้าวที่นี่คือมีกลิ่นหอมทั้งในขณะเริ่มออกรวงและนำไปหุงเป็นข้าวสวย

อาชีพเลี้ยงเปิดไข่สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงให้ชาวบ้านตำบลเลม็ดได้เปิดไ่ทุ่ดเหมือนจะเป็นสัตว์เลี้ยงชนิดเดียวที่ยังไม่ถูกคุกคามจากนายทุนมากนักและยังถือเป็นช่องทางให้ผู้เลี้ยงระดับชาวบ้านสามารถที่จะยึดเป็นอาชีพ สร้างรายได้เลี้ยงตัวเองให้อยู่รอดได้ ชาวบ้านหันมาเอาดีกับอาชีพเลี้ยงเปิดไข่ทุ่ด ปลายปี 2546 มีการระบาดของโรคไข้หวัดนก อาชีพเลี้ยงเปิดไข่ทุ่ดจะเริ่มหายไปจากท้องนาตำบลเลม็ด การเลี้ยงเปิดไข่ทุ่ดต้องเป็นระบบฟาร์มปิดเท่านั้น เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อ ปัจจุบันอาชีพเลี้ยงเปิดไข่ทุ่ดของชาวบ้านในตำบลเลม็ด มีเปิดในคอกของชาวบ้านประมาณ 25,950 ตัว ปริมาณไข่เปิดเฉลี่ยวันละ 19,610 ฟอง แสดงให้เห็นว่าอาชีพเลี้ยงเปิดไข่ทุ่ดของชาวบ้านกำลังเป็นทางเลือกใหม่ของชุมชนแห่งนี้ ปัจจุบันคอกเปิดได้กระจายอยู่ทั่วไป เปิดที่นิยมเลี้ยงมากที่สุดเป็นเปิดพันธุ์กากี้แคมป์เบลล์และเปิดพันธุ์นครปฐม มีผู้นำพันธุ์มาจากภาคกลางจำหน่ายให้กับชาวบ้าน แต่ปัจจุบันมีการนำเปิดสาวอายุ 5 เดือนมาขายให้กับชาวบ้าน เมื่อนำมาเลี้ยงต่อประมาณ 1 เดือนก็จะเริ่มออกไข่ต่อเนื่องประมาณ 1-2 ปี หลังจากนั้นนำไปขายส่งให้กับพ่อค้าเพื่อทำเปิดพะไลต่อไป

การผลิตไข่เค็มตามประเพณีดั้งเดิมของอำเภอไชยา ต้องใช้ไข่เปิดที่เลี้ยงปล่อยทุ่ด ไข่จึงจะมีคุณภาพดีเพราะเปิดมีอาหารในธรรมชาติกินอย่างสมบูรณ์ ขนาดของไข่ฟองโต มีรสชาติอร่อย โดยมีผลมาจากอาหารจำพวก กุ้ง หอย ปู ปลาและสัตว์น้ำขนาดเล็ก ในปัจจุบันความต้องการของตลาดไข่เค็มไชยามีมากขึ้น ไข่เปิดสดมีไม่เพียงพอในการผลิต ผู้ผลิตไข่เค็มไชยาจึงมักจะมีการผลิตแบบครบวงจร คือ เป็นทั้งผู้เลี้ยงเปิดและผลิตไข่เค็มไชยาขาย เมื่อไข่เปิดที่เลี้ยงแบบปล่อยทุ่ดมีไม่เพียงพอสำหรับความต้องการของผู้ผลิตและผู้บริโภค เกษตรกรจึงหันมาเลี้ยงเปิดเป็นล่าเป็นสั้น โดยเน้นการให้อาหารใกล้เคียงธรรมชาติมากที่สุด

ชาวบ้านที่อาศัยทางทิศตะวันออกของตำบลเลม็ดบริเวณใกล้ชายฝั่งทะเลส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพดั้งเดิมของบรรพบุรุษ คือ การเป็นชาวประมงพื้นบ้าน

ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของผู้ชาย สัตว์น้ำสำคัญที่จับได้จากการทำประมงได้แก่ ลูก
หอย ลูกกุ้งและลูกปลา ซึ่งเป็นผลพลอยได้จากการทำประมง จะมีคนไปซื้อสัตว์น้ำ
เล็กๆ เหล่านี้ไปเป็นอาหารเปิด เพราะราคาถูกและทำให้เปิดไขตก ไข่ฟองโตและไข่
แดงมี สีแดงเข้ม โดยเฉพาะหอยพวงนิยมนำมาใช้เลี้ยงเปิดกันมาก

1) บริบทไข่เค็มไชยา

ปี พ.ศ. 2446 ได้รับการบอกเล่าจากผู้สูงอายุในอำเภอไชยาในสมัยที่รัฐบาล
สยามสร้างทางรถไฟสายใต้ซึ่งมีคนจีนชื่อนายจี แซ่ปะ เป็นช่างทำสะพานเหล็ก
ทางรถไฟสายใต้ ตั้งแต่ชุมพรถึงสุราษฎร์ธานี สืบเชื้อสายชาวจีนกวางตุ้ง เดิมอยู่ปาก
น้ำอำเภอหลังสวน ได้ย้ายมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ดอนโรงทอง อำเภอเมืองไชยาสมัยนั้น
และเห็นว่าไข่เปิดของอำเภอไชยามีลักษณะพิเศษ คือ ไข่แดงเป็นมัน รสชาติอร่อย
จุดนี้เองทำให้เกิดแรงบันดาลใจให้นายจี แซ่ปะ คิดหาวิธีที่จะทำให้เก็บไข่ไว้ให้ได้
นานที่สุดและได้ปรึกษากับชาวบ้านเพื่อหาวิธีการ จึงเกิดความคิดว่าน่าจะนำมอดอง
กับน้ำเกลือ มีวิธีทดสอบน้ำเกลือว่าเค็มพอที่จะดองได้หรือยังต้องทำโดยการนำน้ำมา
ต้มแล้วใส่เกลือ สักพักก็ใช้ข้าวเย็นที่สุกแล้วนำมาใส่ลงไป ในน้ำเกลือที่เตรียมไว้
ถ้าข้าวลอยก็แปลว่าน้ำเกลือพร้อมที่จะนำมอดองไข่เปิดที่เตรียมไว้ แล้วทิ้งไว้สักระยะ
หนึ่งถึงจะนำมาต้มรับประทาน ปรากฏว่าเค็มมากไปไม่อร่อยเก็บไว้ได้ไม่นานและ
ไม่สะดวกต่อการนำไปเป็นของฝาก หลังจากนั้นได้คิดหาวิธีการทำไข่เค็มให้สามารถ
เก็บไว้ได้นานสะดวกในการผลิตและขนส่ง โดยใช้ดินเหนียวผสมกับเกลือป่นนำมาพอก
กับไข่เปิดผสมในอัตราส่วนพอเหมาะ คลุกซี้เข้าเคลือบเก็บไว้พอประมาณ แล้วนำมา
ต้ม รับประทานปรากฏว่าได้รับรสชาติอร่อย ไข่แดงเป็นมัน จึงได้เรียกว่าไข่เค็มและ
เปลี่ยนแปลงกระบวนการทำมาเรื่อยๆ จนได้มีการค้นพบว่าดินจอมปลวกเป็นดินที่มี
ความเหนียวสามารถนำมาผสมเกลือและพอกไข่ได้ดีกว่าดินชนิดอื่นๆ อีกทั้งรสชาติ
ของไข่เค็มที่ได้ก็มีรสชาติอร่อยน่ารับประทาน จึงได้พัฒนามาเป็นการใช้ดินจอมปลวก
ผสมกับเกลือและน้ำที่สะอาดแล้วนำมาคลุกซี้เข้าเคลือบทำให้ถนอมไข่เปิดไว้ได้นาน
และสามารถรักษารสชาติความอร่อยน่ารับประทาน มีความเป็นเอกลักษณ์ของไข่เค็ม
ไชยาและสร้างชื่อเสียงแก่อำเภอไชยามาจนถึงปัจจุบัน

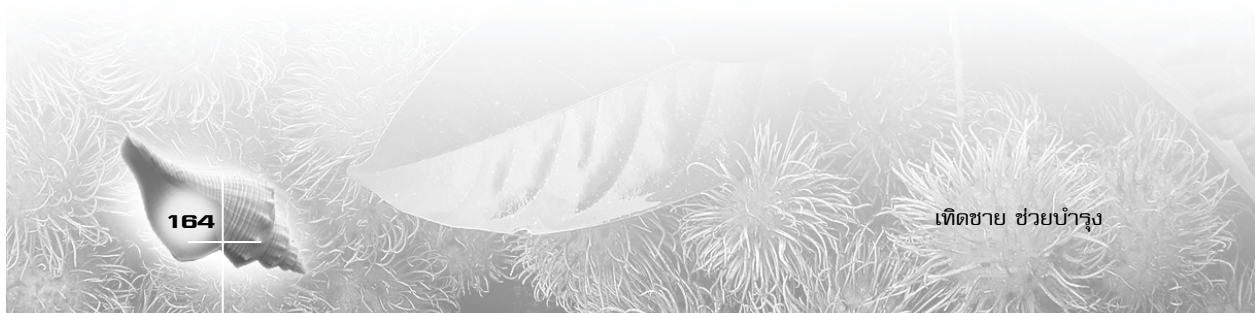

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2) บริบทกลุ่มผลิตไข่เค็มไชยา

จากอดีตชาวบ้านนาทราย หมู่ที่ 5 ตำบลเลม็ด แทบทุกครัวเรือนประกอบอาชีพทำนามาตั้งแต่บรรพบุรุษและปัจจุบันยังคงประกอบอาชีพทำนาอยู่เช่นเดิม แม้พื้นที่บางส่วนขณะนี้จะถูกแบ่งไปเป็นสวนปาล์มไปบ้างแล้ว แต่ประชากรส่วนใหญ่ยังคงทำนา อันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนตลอดมา ปี พ.ศ. 2543 การทำนาถูกทำลายอย่างหนักจากการระบาดของหอยเชอร์รี่ที่กัดกินต้นข้าวทำให้ได้รับความเสียหายเป็นอันมาก ดังนั้น เมื่อผลผลิตที่ได้ลดลง ต่างก็ร่วมกันมองหาอาชีพเสริมให้แก่ครัวเรือนและชุมชน ซึ่งก็ได้รับการสนับสนุนจากส่วนราชการแจกพันธุ์เป็ดไข่ให้ทุกครัวเรือนเลี้ยงเป็นอาชีพเสริมรายได้ เพราะชุมชนต่างก็มีประสบการณ์ในการเลี้ยงเป็ดมานาน ประกอบกับมีข้าวเปลือกเป็นอาหารหลักของเป็ดไข่อย่างพอเพียง นอกเหนือจากอาหารธรรมชาติในทุ่งนา กลุ่ม อสม. หมู่ที่ 5 ตำบลเลม็ด ที่รวมตัวกันเพื่อเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งต่างก็มองหากิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมรายได้ จึงมองเห็นช่องทางในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิก จึงได้ตกลงกันทำไข่เค็มเพื่อจำหน่ายเป็นครั้งแรก โดยตั้งเป้าหมายการผลิตไข่เค็มที่มีคุณภาพจากสูตรดั้งเดิมเป็นไข่เค็มไชยาแท้ ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะ คือ ความมัน สีแดงธรรมชาติ จากการที่เป็ด กินข้าวเปลือกและเป็นความมันจากส่วนผสมอาหารจากหัวกุ้งสด ที่หาได้ไม่ยาก เพราะอยู่ใกล้ทะเล เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2545 มีสมาชิกครั้งแรก 13 คน ปัจจุบันมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 16 คน หญิง 12 คน ชาย 4 คน โดยการรวมหุ้นกันคนละ 1,000 บาท ช่วยกันคิดค้นทดลองทำจากสูตรที่มีมาตั้งแต่บรรพบุรุษแล้ว แจกจ่ายให้ทดลองชิมในหมู่สมาชิก เมื่อรสชาติคงที่และเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปแล้ว จึงผลิตไข่เค็มออกจำหน่ายโดยนำไปฝากขาย ณ ตลาดไข่เค็มที่มีร้านขายอยู่ก่อนแล้ว บริเวณถนนเอเชีย (หน้าวัดสวนโมกข์) โดยการนำเสนอจุดเด่นไข่เค็มของกลุ่ม คือ ไข่ที่แดง รสชาติมัน อร่อย ไม่เค็มจัด ฟองโต ซึ่งได้การตอบรับอย่างกว้างขวางจากกลุ่มลูกค้าและได้รับรางวัลแห่งความภูมิใจมากมาย

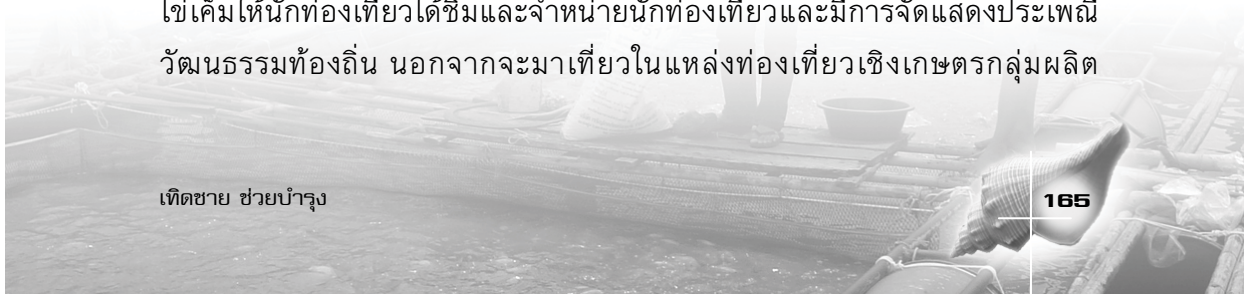

ที่มา : โสภณ บุญล้ำ และคณะ, 2551

ภาพ 30-31 กิจกรรมการทำไข่เค็มไชยา

5.7.2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่สนใจกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรกลุ่มผลิตไข่เค็มไชยาเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยระหว่าง 31-40 ปี สถานภาพโสด ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการหรือพนักงานของรัฐและพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรเอกชน จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและปริญญาตรี ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ต่างจังหวัด ช่วงเวลาที่ใช้เดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้ง 5-10 วัน การท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาอยู่กับกลุ่มญาติและครอบครัว ใช้เวลาในการท่องเที่ยวประมาณครั้งละ 1-2 ชั่วโมง ใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะในการเดินทาง รู้จักแหล่งท่องเที่ยวจากคำบอกเล่า หนังสือ วารสารและหนังสือพิมพ์ ไม่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวที่กลุ่มผู้ผลิตไข่เค็มไชยา และส่วนใหญ่บอกว่ากลุ่มผู้ผลิตไข่เค็มไชยาสามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้และอยากจะมาเที่ยวที่กลุ่มผู้ผลิตไข่เค็มไชยาเพื่อเที่ยวชมและเรียนรู้วิถีชีวิตของกลุ่มผู้ผลิตไข่เค็มและอยากซื้อของที่ระลึกจากผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม โดยได้ระบุกิจกรรมที่อยากให้กลุ่มดำเนินการเพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากที่สุด 5 ลำดับ ได้แก่ มีผู้นำเที่ยวที่มีความรู้ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มผู้ผลิตไข่เค็มไชยามีการสาธิต/แสดง/ให้นักท่องเที่ยวได้ชมการผลิตไข่เค็ม เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง มีผลผลิตไข่เค็มให้นักท่องเที่ยวได้ชิมและจำหน่ายนักท่องเที่ยวและมีการจัดแสดงประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น นอกจากนี้จะมาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกลุ่มผลิต

เทิดชาย ช่วยบำรุง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ไข่เค็มไชยาแล้ว นักท่องเที่ยวอยากจะไปเที่ยวสวนโมกขพลารามและวัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร

5.7.3 ทรัพยากรการท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียงที่สามารถเชื่อมโยงไปสู่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ในบริเวณใกล้เคียง เพื่อกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และเชื่อมโยงไปสู่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอื่น พบแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

1) สวนโมกขพลาราม

สวนโมกขพลารามตั้งอยู่บริเวณเขาพุทธทอง ริมทางหลวงหมายเลข 41 บริเวณกิโลเมตรที่ 134 เดิมชื่อวัดธารน้ำไหล มีท่านพุทธทาสภิกขุเป็นผู้ริเริ่มสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2502 เพื่อเป็นสถานที่แสวงหาความสงบและศึกษาธรรม มีโรงมหรสพทางวิญญาณ ประกอบด้วยภาพศิลป์ บทกวี คติธรรมคำสอนในพุทธศาสนานิกายต่างๆ ภาพพุทธประวัติ ภาพจำลองจากภาพหินสลัก เรื่องพุทธประวัติในอินเดียรอบบริเวณมีลักษณะร่มรื่นเหมาะสำหรับเป็นที่ฝึกอบรมจิตใจและศึกษาพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังมีสวนรุกขชาติเขาพุทธทอง ซึ่งอยู่ใกล้ๆ กับสวนโมกขพลาราม เป็นสถานที่รวบรวมพรรณไม้ต่างๆ ที่มีค่าไว้มากมาย

2) สวนโมกขนานาชาติ

สวนโมกขนานาชาติ หรือที่เรียกกันว่า “ธรรมาศรมนานาชาติ” ก็เกิดขึ้นบนสวนมะพร้าวแห่งหนึ่งซึ่งอยู่คนละฝั่งถนน ห่างจากสวนโมกขพลาราม อำเภอไชยา ประมาณ 2 กิโลเมตร ท่านพุทธทาสปรารภเล่นๆ ในตอนเริ่มก่อตั้งว่า เราจะทำ “แก๊งค์โลก” นอกจากจัดให้มีการประชุมระหว่างชาติ ศาสนา นิกาย กลุ่ม ฯลฯ เพื่อความร่วมมือและนำไปสู่สันติภาพของโลกแล้ว ยังจัดให้มีการอบรมธรรมะอย่างจริงจังทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติทุกๆ เดือน หลักสูตรที่อบรมจะแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ หลักสูตรสำหรับชาวต่างชาติ หลักสูตรสำหรับชาวไทยและยังมีหลักสูตรพิเศษที่จัดให้หน่วยงานต่างๆ อีกด้วย หลักสูตรสำหรับชาวต่างชาติจะมีขึ้นในวันที่ 1-10 ของทุกเดือนตลอดปี ผู้ที่สนใจจะต้องมาที่สวนโมกขนานาชาติในวันสิ้นเดือนก่อนการอบรม

ไม่มีการจองล่วงหน้า โดยการรับเข้าอบรมจะต้องมีการสัมภาษณ์ก่อน การอบรมจะเป็นหลักสูตรภาษาอังกฤษ การสวดมนต์เป็นภาษาบาลีและแปลเป็นภาษาอังกฤษ เน้นการปฏิบัติ โดยจะรับรุ่นละไม่เกิน 120 คน หลักสูตรของคนไทยจะมีทุกๆ วันที่ 19-27 ของทุกเดือนตลอดปี ผู้ที่สนใจจะต้องมาที่สวนโมกขนิมิตนาชาติในช่วงเช้าวันที่ 19 เพื่อป้องกันการมาแล้วไม่ได้ร่วมกิจกรรมหรืออย่างน้อยก่อน 4 โมงเย็น ไม่มีการจองล่วงหน้าเช่นเดียวกันและไม่มีค่าใช้จ่ายเพราะได้รับการสนับสนุนในส่วนนี้จากธรรมทานมูลนิธิ

3) วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร

วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร อยู่ที่ตำบลเวียง ห่างจากตัวเมืองสุราษฎร์ธานีประมาณ 54 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 41 และแยกเข้าทางหลวงหมายเลข 4011 เลี้ยวซ้ายบริเวณกิโลเมตรที่ 137 ประกอบด้วยองค์พระเจดีย์โบราณสถานที่สร้างขึ้นตามแบบลัทธิมหายาน ตั้งแต่ครั้งอาณาจักรศรีวิชัยรุ่งเรืองรอบองค์พระธาตุเจดีย์เล็กๆ 4 ทิศ ล้อมรอบด้วยวิหารคด ซึ่งประดิษฐานพระพุทธรูปเก่าแก่ขนาดต่างๆ โดยรอบทั้ง 4 ด้าน พระธาตุไชยานับเป็นปูชนียสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนาของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

4) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติไชยา

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติไชยาตั้งอยู่ฝั่งตรงข้ามวัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร เป็นพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประเภทประวัติศาสตร์และโบราณคดี อาคารหลังแรกด้านหน้าจัดแสดงประติมากรรมศิลาและสำริดที่ค้นพบในเมืองไชยาเก่า ได้แก่ เทวรูปพระนารายณ์และพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ส่วนอาคารที่สองเป็นที่จัดแสดงหลักฐานสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยทวารวดี ศรีวิชัย ลพบุรี สุโขทัย และอยุธยา

5) วัดรัตนารามหรือวัดแก้ว

วัดรัตนารามหรือวัดแก้ว ตั้งอยู่ที่บ้านวัดแก้ว ตำบลเลม็ด จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ห่างจากวัดพระบรมธาตุไชยาประมาณ 1 กิโลเมตร วัดแก้วเป็นวัดเก่าแก่ ไม่ทราบแน่ชัดว่าสร้างในสมัยใด สันนิษฐานกันว่าเจดีย์วัดแก้วสร้างสมัยเดียวกับเจดีย์วัดพระบรมธาตุไชยา คือ ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 14-15 มีโบราณสถานที่สำคัญ เรียกว่า เจดีย์วัดแก้ว อันเป็นโบราณสถานที่เป็นสถาปัตยกรรมแบบก่ออิฐ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ไม้ถือปูน ฐานล่างเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีมุข 4 ด้าน ระหว่างมุขทำเป็นย่อมุม ไม้สิบสอง มีทางเดินไปยังห้องกลางขององค์เจดีย์ทางซุ้มด้านทิศตะวันออก ซึ่งภายในมีพระพุทธรูปปางมารวิชัยประดิษฐานอยู่ทุกซุ้ม กองโบราณคดีกรมศิลปากรได้ขุดแต่งบูรณะในปี พ.ศ. 2519-2522

6) วัดหลง

วัดหลงตั้งอยู่ที่บ้านวัดหลง อยู่ติดกับวัดรัตนาราม เป็นวัดเก่าแก่ไม่ทราบแน่ชัดว่าสร้างในสมัยใด สันนิษฐานว่าเจดีย์ของวัดนี้สร้างสมัยเดียวกับเจดีย์วัดพระบรมธาตุไชยา ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 14-15 เป็นเจดีย์ที่ทิ้งร้างมานานจนชำรุด เหลือแต่ซากอิฐและฐานรากของเจดีย์กองโบราณคดี กรมศิลปากรได้ขุดแต่งบูรณปฏิสังขรณ์ เมื่อปี พ.ศ. 2524-2527 ทำให้สภาพของรูปทรงเจดีย์ชัดเจนขึ้น

7) บ่อน้ำพุร้อนเขาใน

บ่อน้ำพุร้อนเขาใน อยู่บริเวณหมู่ที่ 2 บ้านวัดแก้ว ตำบลเลม็ด ห่างจากที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลเลม็ด 200 เมตร และบ่อน้ำพุร้อนเขานอกอยู่บริเวณสวนโมกขนานาชาติ ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 6 บ้านปากด่าน นอกจากนี้ยังมีแหล่งศึกษาธรรมชาติเขาพุทธทองบริเวณรอบๆ สวนโมกขพลาราม

8) บ้านพุมเรียง

บ้านพุมเรียง ตั้งอยู่ที่ตำบลพุมเรียง ห่างจากอำเภอไชยาประมาณ 6 กิโลเมตร เป็นหมู่บ้านของชาวไทยมุสลิมซึ่งอยู่ปะปนกับชาวไทยพุทธ บรรพบุรุษของชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่อพยพมาจากปัตตานีและสืบเชื้อสายมาจากชนชั้นสูงที่ถูกกวาดต้อนหรืออพยพมาจากไทรบุรี ที่หมู่บ้านพุมเรียงแห่งนี้มีชื่อเสียงทางด้านการทอผ้าไหมลายดั้งเดิม ซึ่งเป็นผ้าที่มีลวดลายสวยงามคุณภาพดี และมีลักษณะเด่นต่างจากผ้าไหมของภาคอื่นๆ คือ การทอยกดอกด้วยไหมและดินอันเป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้านพุมเรียง ในปัจจุบันได้มีการทอลวดลายแบบไทยที่สวยงามมากมาย เช่น ลายดอกพิกุล ลายก้านแย่ง ลายก้านต่อดอก ลายพุ่มข้าวบิณฑ์หรือลายเทพพนม สำหรับชาวไทยพุทธส่วนใหญ่จะมีอาชีพสานหมวกจากใบลานซึ่งได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ทั้งหมดวกใบลานและผ้าไหมพุมเรียงจึงกลายเป็นอุตสาหกรรมพื้นบ้านและเป็นของที่ระลึกที่มีชื่อเสียงของจังหวัดอีกด้วย

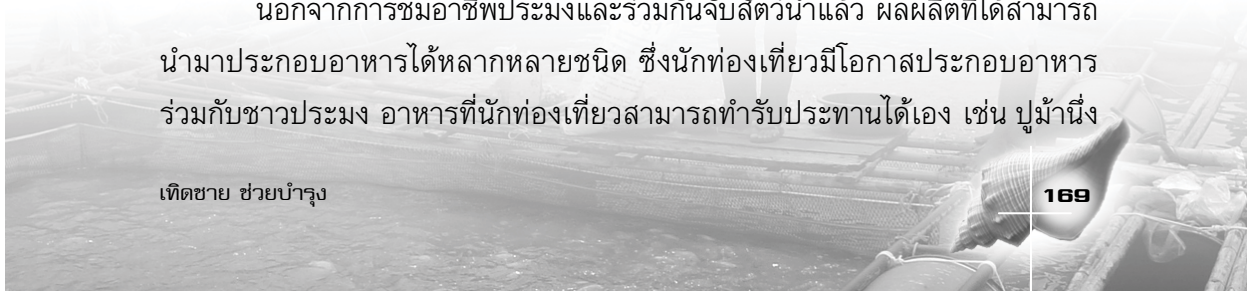
9) แหยมโพธิ์

แหยมโพธิ์ ในปัจจุบันตั้งอยู่หมู่ที่ 5 เขตเทศบาลตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา ห่างจากเมืองโบราณไชยา ประมาณ 10 กิโลเมตร อาณาเขตทิศเหนือติดกับ หมู่บ้านแหยมทราย ทิศตะวันออกติดกับทะเล ทิศใต้ติดกับกุโบว์ (บริเวณฝั่งศพ ของชาวมุสลิม) ทิศตะวันตกจดคลองใหญ่พุมเรียง สภาพภูมิประเทศ เป็นพื้นที่ ของราชพัสดุ ลักษณะทั่วไปเป็นดินทรายร่วน มีชาวประมงจับจองอาศัยอยู่กันเอง อาชีพหลักทำประมง อาชีพรองค้าขายและรับจ้างทั่วไป บริเวณแหยมโพธิ์เป็น เนินทรายสูงและป่าโปร่งบริเวณปากน้ำเป็นที่ตั้งของชุมชนในอดีต ทางด้านทะเล ฝั่งตะวันออก เป็นดินโคลน เป็นป่าโกงกาง งอกถุดออกมาจากหาดทรายเป็นแนวยาว ไปถึงแหยมชุย

การตั้งถิ่นฐานของชุมชนแหยมโพธิ์มีสภาพบ้านเรือนค่อนข้างหนาแน่นตั้งอยู่ ใกล้ลำคลอง เพราะสะดวกในการทำประมง แหยมโพธิ์เป็นชุมชนเล็กๆ ที่มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง มีพื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวคือชายหาดแหยมโพธิ์เป็นจุด ดึงดูดความสนใจของผู้มาเยือนและประทับใจในชายหาดที่มีความสะอาด ปัจจุบันมี นักท่องเที่ยวมาพักผ่อนเพิ่มมากขึ้น

เนื่องจากชุมชนแหยมโพธิ์เป็นชุมชนที่อยู่ติดชายทะเลและมีอาชีพเกี่ยวกับ ประมงชายฝั่ง ดังนั้นกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จึงเป็นการท่องเที่ยว พร้อมๆ กับการชมวิถีชีวิตการทำประมงไปด้วย ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีในชุมชน ได้แก่ การล่องเรือลงพื้นที่ชมทิวทัศน์อ่าวพุมเรียง กิจกรรมย่อยในการล่องเรือ ได้แก่ การตกเบ็ด ชมนกน้ำและนกทะเลนานาชนิด ชูดหอยและจับหอย จับปูเปี้ยว เที่ยวชม ป่าชายเลนที่มีความอุดมสมบูรณ์ ชมหิ่งห้อย ตัวเงิน ตัวทอง ลิงกัง ปลาตีน เที่ยว เกาะเสียดตากอากาศ ชมโครงการเลี้ยงปูม้าในคอกและร่วมกันจัดการทรัพยากร ชายฝั่งในการสร้างที่อยู่อาศัยให้สัตว์น้ำและห่วงโซ่อาหารอย่างยั่งยืน เช่น การสร้าง ปะการังเทียม การจัดเรือไปดูป่าเชิงอนุรักษ์ ดูหอยขาว หอยไฟไหม้ หอยตลับ จับหอยรอกและหอยอื่นๆ รวมทั้งศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในอาชีพประมง

นอกจากการชมอาชีพประมงและร่วมกันจับสัตว์น้ำแล้ว ผลผลิตที่ได้สามารถ นำมาประกอบอาหารได้หลากหลายชนิด ซึ่งนักท่องเที่ยวมีโอกาสประกอบอาหาร ร่วมกับชาวประมง อาหารที่นักท่องเที่ยวสามารถทำรับประทานได้เอง เช่น ปูม้านี้

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ปูดำนึ่ง หอยต้ม พร้อมน้ำจิ้มที่ทำเอง ปลาตุ๋นทะเลผัดเผ็ด ปลาทรายและปลาลิ้นหมา คลุกเกลือแล้วทอด แกงส้มปลากระบอกกับผักพื้นบ้าน เป็นต้น ซึ่งอาหารเหล่านี้สามารถทำรับประทานได้ในครอบครัวของชาวประมง เนื่องจากเป็นชุมชนที่ทำอาชีพประมง ดังนั้นสินค้าจึงเป็นสัตว์น้ำและอาหารที่แปรรูปจากสัตว์น้ำ สินค้าทางการเกษตรที่จัดจำหน่ายและสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน ได้แก่ กุ้ง กุ้ง เนื้อปูม้า ปลาเก๋า หอยแครงและกุ้งเคยซึ่งเป็นกุ้งตัวเล็กๆ ที่เดินทางมาตามร่องน้ำ โดยกุ้งเคยเมื่อช้อนได้ก็จะนำไปแปรรูปเป็นกะปิ สำหรับทำน้ำพริกและทำเครื่องแกงซึ่งเป็นสินค้าแปรรูปขึ้นชื่อของชุมชนแห่งนี้

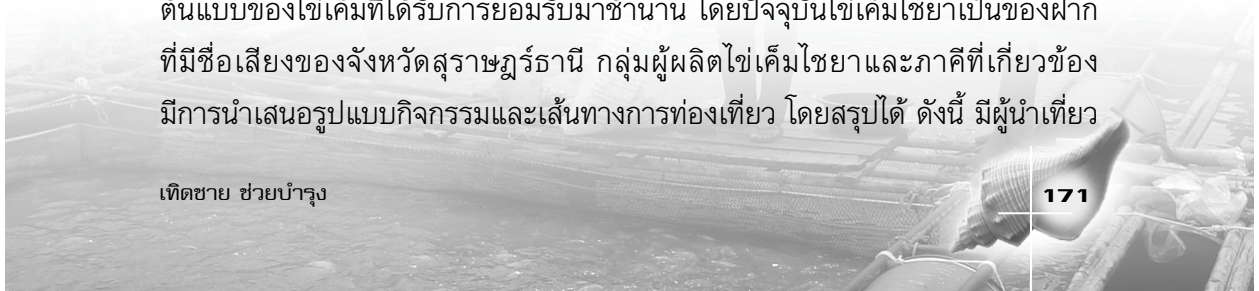
5.7.4 รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผลิตไข่เค็มไชยา

อำเภอไชยา เป็นเมืองไข่แดง แหล่งธรรมชาติ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคำขวัญของจังหวัดโดยเฉพาะไข่แดงหมายถึงไข่เค็มไชยา เป็นมรดกทางวัฒนธรรมในการถนอมอาหารโดยใช้เกลือ มาหลายชั่วอายุคนแล้ว หลายหน่วยงานการันตีให้ไข่เค็มไชยาเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ นำจะนำไข่เค็มมาเป็นจุดขายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรที่มีอาชีพผลิตไข่เค็มได้อีกช่องทางหนึ่ง องค์การบริหารส่วนตำบลเลม็ดยินดีที่จะสนับสนุนโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานและงบประมาณเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอไชยา กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผลิตไข่เค็มไชยาควรเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ทดลองทำไข่เค็มทุกขั้นตอนด้วยตนเอง ตั้งแต่การเตรียมไข่ การเตรียมดินสำหรับพอกไข่ การพอกไข่เค็มและการบรรจุหีบห่อ นักท่องเที่ยวจะได้ภูมิใจในการมีส่วนร่วมซึ่งก่อให้เกิดความรู้ ทักษะและประสบการณ์ ทั้งนี้ชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างอาคารศูนย์ให้บริการข้อมูลและมีศูนย์กลางจำหน่ายไข่เค็มและของที่ระลึกไว้บริการนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ถ้าจะมีผลผลิตไข่เค็มให้นักท่องเที่ยวได้ชิมด้วย หลังจากที่นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวกลุ่มผลิตไข่เค็มไชยาแล้ว ควรมีผู้นำเที่ยวที่มีความรู้ความเข้าใจในแหล่งท่องเที่ยวอื่นในอำเภอไชยาด้วย เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้และช่วยลดความยากจนในหมู่ครัวเรือนที่มี รายได้ต่ำ ส่งผลดีกับระบบเศรษฐกิจในภาพรวม สอดคล้องกับแนวคิดหนึ่ง

ที่รัฐบาลกำลังให้การส่งเสริมและผลักดันในขณะนี้ กลุ่มผลิตไข่เค็มไชยาที่จะเข้าร่วมโครงการต้องมีป้ายนิทรรศการแสดงกิจกรรมที่ชัดเจนครบถ้วนทุกขั้นตอน โดยตั้งแสดงไว้ที่ทำการกลุ่มในตำแหน่งที่นักท่องเที่ยวสามารถมองเห็นได้ง่าย พร้อมทั้งจัดผู้รู้ทำหน้าที่บรรยายกรรมวิธีการผลิตไข่เค็มไว้บริการนักท่องเที่ยวด้วย อีกทั้งกลุ่มผู้ผลิตไข่เค็มไชยาคควรจัดที่พักไว้รองรับนักท่องเที่ยวและให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมกิจกรรมวิถีชีวิตกับชุมชนและควรมีบริการอาหารที่ทำมาจากผลผลิตภายในกลุ่มผลิตไข่เค็มนั้นๆ เพื่อสร้างความประทับใจนักท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง อย่างไรก็ตามการจัดการแสดงประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อดึงดูดให้คนมาเยือนด้วย ซึ่งตำบลเลม็ดมีประเพณี วัฒนธรรมและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับงานสังคมที่สำคัญ ได้แก่ ประเพณีจับปี๊บเดือน ประเพณีลากพระ ประเพณีรับส่งตายาย เป็นต้น ทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ซึ่งเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรโดยใช้ทรัพยากรการเกษตรที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ การเลือกรูปแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับสิ่งที่ท้องถิ่นมีอยู่และสอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมภายนอก จึงเป็นเรื่องท้าทาย จุดมุ่งหมายสุดท้ายของการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน คือ การให้ชาวบ้านส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์ (มีรายได้) จากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมมากที่สุด ซึ่งเป็นสิ่งท้าทายผู้บริหารท้องถิ่นเช่นเดียวกัน

กล่าวโดยสรุป กลุ่มผู้ผลิตไข่เค็มไชยามีแนวทางการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสามารถเชื่อมโยงไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นได้ เนื่องจากอำเภอไชยาเป็นดินแดนที่เจริญรุ่งเรืองมาแต่โบราณ โดยดูได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และทางโบราณคดี ด้วยความหลากหลายด้านสภาพทางภูมิศาสตร์ ภูมิประเทศและทัศนียภาพที่สวยงาม โดยมีวัฒนธรรมการเกษตรที่เป็นวิถีชีวิตและเกิดจากภูมิปัญญา มีไข่เค็มไชยาที่เป็นเอกลักษณ์ เมื่อเอ่ยถึงคำว่า “ไข่เค็ม” เชื่อได้ว่าทุกคนต้องคิดถึงอำเภอไชยา ซึ่งเป็นแหล่งผลิตไข่เค็มที่มีชื่อเสียงมาช้านาน โดยเฉพาะจุดเด่นที่ไข่แดงมีสีสด มันเยิ้ม รสชาติมันอร่อย ไข่ขาวนิ่ม ถือได้ว่าเป็นต้นแบบของไข่เค็มที่ได้รับการยอมรับมาช้านาน โดยปัจจุบันไข่เค็มไชยาเป็นของฝากที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มผู้ผลิตไข่เค็มไชยาและภาคีที่เกี่ยวข้องมีการนำเสนอรูปแบบกิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยว โดยสรุปได้ ดังนี้ มีผู้นำเที่ยว

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ที่มีความรู้ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีศูนย์ให้บริการนักท่องเที่ยว มีการสาธิต/ การแสดงให้นักท่องเที่ยวได้ชมการผลิตไข่เค็ม มีการบรรยายกรรมวิธีการผลิตไข่เค็ม แบบดั้งเดิม มีการปักค้างแรมและร่วมกิจกรรมวิถีชีวิตกับชุมชน โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง มีผลผลิตไข่เค็มให้นักท่องเที่ยวได้ชมและจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว โดยมีการบริการอาหารที่ทำมาจากผลิตผลภายในกลุ่มผู้ผลิตไข่เค็ม มีป้ายนิทรรศการแสดงกิจกรรมที่ครบถ้วนชัดเจน และมีการจัดแสดง ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ประชาชนได้นำเสนอประกอบด้วย สวนโมกขพลาราม วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร บ้านพุมเรียง พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติไชยา กลุ่มผลิตไข่เค็มไชยาและแหลมโพธิ์

5.7.5 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผลิตไข่เค็มไชยา

อำเภอไชยามีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลากหลายประเภท แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในแต่ละประเภทประกอบด้วย

1) ประเภทแหล่งประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ประกอบด้วย วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติไชยา วัดแก้ว วัดหลง กลุ่มผู้ผลิตไข่เค็ม อสม.

2) ประเภทธรรมชาติ ประกอบด้วย บ่อน้ำพุร้อน ป่าไทรงาม หมู่บ้านพุมเรียง และแหลมโพธิ์

3) ประเภทธรรมะ ประกอบด้วย สวนโมกขพลาราม สวนโมกษณานาชาติ ความเหมาะสมด้านเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวเส้นทางและ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ประชาชนร่วมกันเสนอประกอบด้วยเส้นทางต่อไปนี้

เส้นทางที่ 1 สวนโมกขพลาราม วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติไชยา กลุ่มผลิตไข่เค็ม อสม. บ้านพุมเรียง แหลมโพธิ์

เส้นทางที่ 2 วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติไชยา วัดแก้ว วัดหลง กลุ่มผลิตไข่เค็ม อสม. บ่อน้ำพุร้อน สวนโมกษณานาชาติ

เส้นทางที่ 3 สวนโมกษณานาชาติ บ่อน้ำพุร้อน วัดแก้ว วัดหลง กลุ่มผลิตไข่เค็ม อสม. บ้านพุมเรียง แหลมโพธิ์

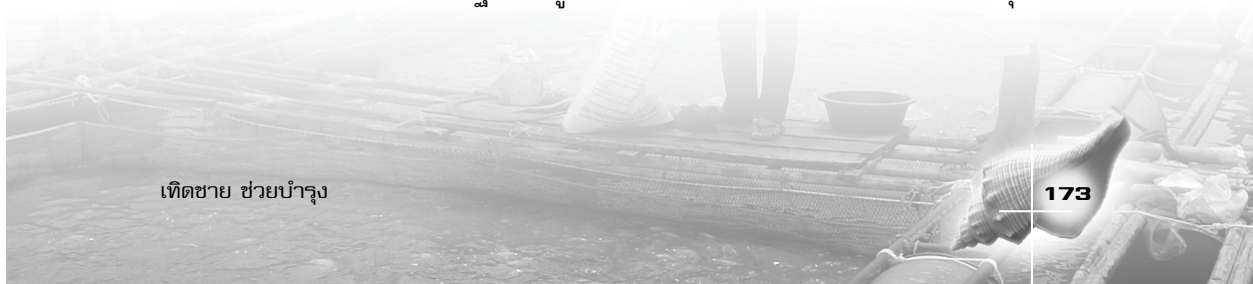
ตัวอย่างโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงไปสู่แหล่งอื่นที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง ดังนี้

เส้นทางที่ 1 กลุ่มผลิตไข่เค็มไชยา 1 วัน

- 07.30 น. ออกเดินทางจากเมืองสุราษฎร์ธานี
- 09.30 น. ถึงสวนโมกขพลาราม เพื่อแสวงหาความสงบและศึกษาธรรมะ
- 11.00 น. ถึงวัดพระบรมธาตุไชยาและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติไชยานมัสการพระบรมธาตุเข้าศึกษาประวัติศาสตร์ศิลปกรรมและสำริดที่ค้นพบในเมืองไชยา
- 11.45 น. ถึงกลุ่มผลิตไข่เค็ม อสม. ศึกษาเรียนรู้วิธีการทำผลิตภัณฑ์และอร่อยกับอาหารกลางวันที่ทำจากผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผลิตไข่เค็ม ก่อนกลับซื้อของฝาก
- 14.30 น. ถึงบ้านพุมเรียง ศึกษาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มทอผ้า
- 15.30 น. ถึงแหลมโพธิ์ ชมหาดทรายชายทะเลและรับประทานอาหารทะเลสด
- 16.30 น. เดินทางกลับ
- 18.00 น. ถึงเมืองสุราษฎร์ธานี

เส้นทางที่ 2 กลุ่มผลิตไข่เค็มไชยา 1 วัน

- 07.30 น. ออกเดินทางจากเมืองสุราษฎร์ธานี
- 09.30 น. ถึงวัดพระบรมธาตุไชยาและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติไชยานมัสการพระบรมธาตุ เข้าศึกษาประวัติศาสตร์ศิลปกรรมและสำริดที่ค้นพบในเมืองไชยา
- 11.00 น. ถึงวัดแก้ว วัดหลง ศึกษาโบราณสถานสถาปัตยกรรมแบบก่ออิฐไม่ถือปูนสร้างสมัยเดียวกับเจดีย์วัดพระบรมธาตุไชยา

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

- 11.45 น. ถึงกลุ่มผลิตไข่เค็ม อสม. ศึกษาเรียนรู้วิธีการทำผลิตภัณฑ์และอร่อยกับอาหารกลางวันที่ทำจากผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผลิตไข่เค็มก่อนกลับซื้อของฝาก
- 14.30 น. ถึงบ่อน้ำพุร้อนเขาใน เพื่ออาบน้ำแร่ โดยน้ำพุร้อน มีคุณสมบัติบำรุงรักษาผิวพรรณซึ่งมีน้ำร้อนไหลตลอดเวลา
- 15.30 น. ถึงสวนโมกษณานาชาติ เพื่อแสวงหาความสงบและศึกษาธรรมะ
- 16.30 น. เดินทางกลับ
- 18.00 น. ถึงเมืองสุราษฎร์ธานี

เส้นทางที่ 3 กลุ่มผลิตไข่เค็มไชยา 1 วัน

- 07.30 น. ออกเดินทางจากเมืองสุราษฎร์ธานี
- 09.30 น. ถึงสวนโมกษณานาชาติ เพื่อแสวงหาความสงบและศึกษาธรรมะ
- 11.00 น. ถึงบ่อน้ำพุร้อนเขาใน เพื่ออาบน้ำแร่ โดยน้ำพุร้อน มีคุณสมบัติบำรุงรักษาผิวพรรณซึ่งมีน้ำร้อนไหลตลอดเวลา
- 11.45 น. ถึงวัดแก้ว วัดหลง ศึกษาโบราณสถานสถาปัตยกรรมแบบก่ออิฐไม่ถือปูนสร้างสมัยเดียวกับเจดีย์วัดพระบรมธาตุไชยา
- 12.30 น. ถึงกลุ่มผลิตไข่เค็ม อสม. ศึกษาเรียนรู้วิธีการทำผลิตภัณฑ์และอร่อยกับอาหารกลางวันที่ทำจากผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผลิตไข่เค็มก่อนกลับซื้อของฝาก
- 14.30 น. ถึงบ้านพุมเรียง ศึกษาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มทอผ้า
- 15.30 น. ถึงแหลมโพธิ์ ชมหาดทรายชายทะเลและรับประทานอาหารทะเลสด
- 16.30 น. เดินทางกลับ
- 18.00 น. ถึงเมืองสุราษฎร์ธานี

อย่างไรก็ตามอำเภอไชยายังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่อยู่ระหว่างการพัฒนา ซึ่งจะมีเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่น่าสนใจเพิ่มขึ้นอีกในโอกาสต่อไป แหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอไชยาอยู่ในความรับผิดชอบของหลายพื้นที่ ทั้งเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล 4-5 แห่ง การเชื่อมโยงและสร้างระบบที่เป็นเอกภาพ รองรับการท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งที่ควรดำเนินการให้เรียบร้อยโดยเร็ว นอกจากนี้ยังมี แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอใกล้เคียงอีกจำนวนหนึ่ง การเชื่อมโยงเส้นทางและ กิจกรรมการท่องเที่ยวจะเป็นการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวของพื้นที่ต่างๆ ให้สูงขึ้น

5.8 การเลี้ยงหอยในอำเภอกาญจนดิษฐ์

สุราษฎร์ธานีมีชื่อเสียงด้านหอย จะเห็นได้จากคำขวัญของจังหวัด “เมืองร้อยเกาะ เงาะอร่อย หอยใหญ่ ไข่แดง แหล่งธรรมชาติ” โดยเฉพาะ อำเภอกาญจนดิษฐ์จะมีประชาชนประกอบอาชีพเลี้ยงหอยเป็นจำนวนมาก เนื่องจาก พื้นที่เหมาะแก่การเลี้ยงหอย อีกทั้งหอยยังเป็นอาหารทะเลที่นิยมบริโภคกัน อย่างแพร่หลาย มีคุณค่าสูงทั้งทางเศรษฐกิจและโภชนาการ การเลี้ยงหอยใน อำเภอกาญจนดิษฐ์จึงมีศักยภาพพอที่จะพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตร แต่ปัญหา ที่สำคัญ คือ ชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดข้อมูล ทักษะและศักยภาพในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ดังนั้นเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะการถ่ายทอดแก่ชุมชน โดยใช้ คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้สู่นักท่องเที่ยว อิระยูทธ์ ขุนศรีแก้ว และคณะ (2551) จึงศึกษา “การจัดการข้อมูลการท่องเที่ยวด้วยระบบคอมพิวเตอร์ อย่างง่าย : กรณีศึกษาการเลี้ยงหอยในอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี” โดย รวบรวมข้อมูลด้านการบริการการท่องเที่ยวทางการเกษตรและการเลี้ยงหอยเพื่อ สร้างโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับถ่ายทอดข้อมูลการเลี้ยงหอยสู่นักท่องเที่ยว ตลอดจนทั้ง เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

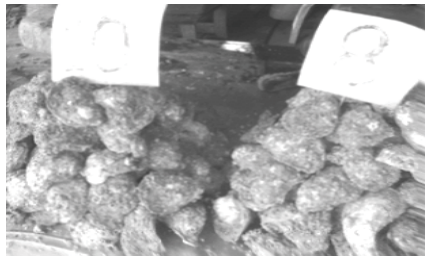

เทิดชาย ช่วยบำรุง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ที่มา : ธีระยุทธ์ ขุนศรีแก้ว และคณะ, 2551

ภาพ 32-37 หอยชนิดต่างๆ

5.8.1 ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวสำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงหอย

ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวสำหรับเกษตรกร ควรประกอบด้วย ประวัติความเป็นมาของการเลี้ยงหอย การเลือกทำเลเลี้ยงหอย ระบบการเลี้ยง การรวบรวมพันธุ์ ต้นทุนและผลตอบแทน ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงหอยและการเก็บเกี่ยวผลผลิตหอย

ด้านการบริการท่องเที่ยวทางการเกษตรและการเลี้ยงหอยประกอบด้วย ข้อมูลดังต่อไปนี้ คือ

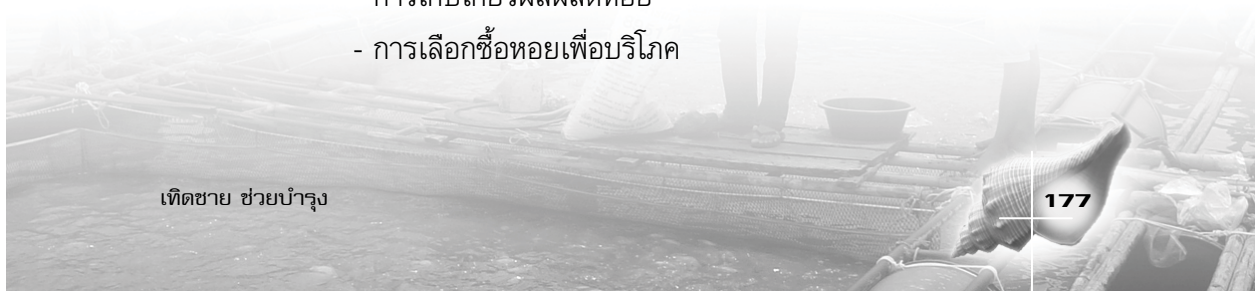

- ประวัติความเป็นมาของการเลี้ยงหอย
- การเลือกทำเลเลี้ยง
- ระบบการเลี้ยง
- การรวบรวมพันธุ์
- ต้นทุนและผลตอบแทน
- การเก็บเกี่ยวผลผลิตหอย
- ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงหอย
- คุณค่าทางโภชนาการ
- การเลือกซื้อหอย
- ประโยชน์ของเปลือกหอย
- เมนูอาหารที่ทำจากหอย

5.8.2 ข้อมูลด้านการเลี้ยงหอย

พื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ มีความเหมาะสมต่อการทำฟาร์มเลี้ยงหอย ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพดี การทำฟาร์มหอยสามารถส่งเสริมเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ ข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงหอย ควรประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

- ประวัติความเป็นมาของการเลี้ยงหอย
- การเลือกทำเลเลี้ยง
- ระบบการเลี้ยง
- การเตรียมแปลงเลี้ยง
- การรวบรวมพันธุ์
- การจัดการและดูแลรักษา
- ต้นทุนและผลตอบแทน
- ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงหอย
- การเก็บเกี่ยวผลผลิตหอย
- การเลือกซื้อหอยเพื่อบริโภค

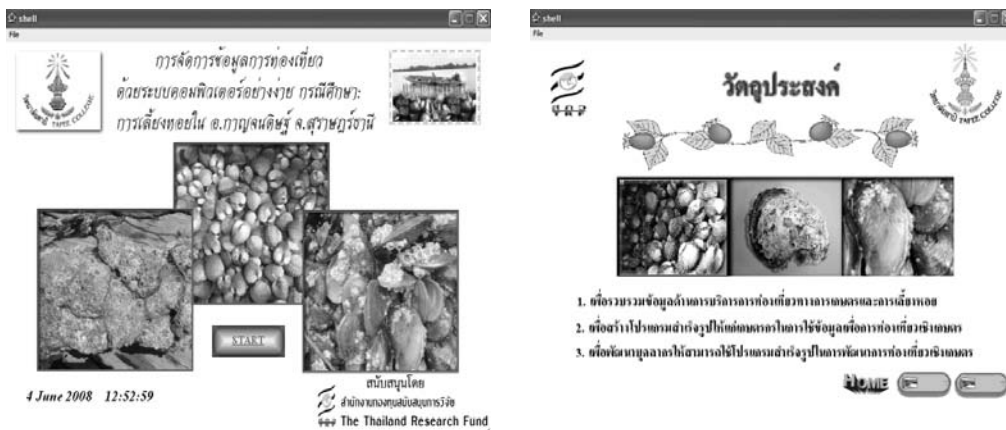

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5.8.3 โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับใช้ข้อมูลของเกษตรกรเพื่อการท่องเที่ยว

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงหอยส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการใช้งานคอมพิวเตอร์ ไม่มีความชำนาญในการใช้งานคอมพิวเตอร์ ดังนั้น โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับใช้ข้อมูลของเกษตรกรเพื่อการท่องเที่ยวควรมีลักษณะที่สามารถค้นหาข้อมูลที่สนใจได้รวดเร็ว เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สะดวกและง่ายในการใช้งาน เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงหอยยังขาดความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์

ที่มา : อีระยุทธ์ ขุนศรีแก้ว และคณะ, 2551

ภาพ 38-39 โปรแกรมสำเร็จรูปในการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงหอย

5.8.4 วิธีการพัฒนาศักยภาพให้สามารถใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการพัฒนาการท่องเที่ยว

เกษตรกรผู้เลี้ยงหอยส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องระบบคอมพิวเตอร์น้อย ไม่มีความชำนาญในการใช้งานคอมพิวเตอร์ ดังนั้น ในการจัดอบรมการใช้งานโปรแกรมสำเร็จรูปให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงหอย จึงจำเป็นต้องมีการอบรมความรู้เบื้องต้นด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์ เพื่อปูพื้นฐานในการใช้งานระบบคอมพิวเตอร์ และอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้งานโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการใช้ข้อมูลของเกษตรกรเพื่อการท่องเที่ยว

ดังนั้น ในการจัดโครงการอบรมและพัฒนาเกษตรกรให้สามารถใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการพัฒนาการท่องเที่ยว ควรมีกำหนดการ ดังตาราง 12

ตาราง 12 ตัวอย่างกำหนดการการอบรมและพัฒนาเกษตรกรให้สามารถใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการพัฒนาการท่องเที่ยว

เวลา	กำหนดการ
08.30 น. - 09.00 น.	- ลงทะเบียน
09.00 น. - 09.10 น.	- กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการ
09.10 น. - 10.30 น.	- ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้งานคอมพิวเตอร์
10.30 น. - 10.45 น.	- รับประทานอาหารว่าง
10.45 น. - 12.00 น.	- ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้งานคอมพิวเตอร์ (ต่อ)
12.00 น. - 13.00 น.	- รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 น. - 14.30 น.	- การใช้งานโปรแกรมการใช้ข้อมูลการเลี้ยงหอย
14.30 น. - 14.45 น.	- รับประทานอาหารว่าง
14.45 น. - 16.00 น.	- ปฏิบัติการจริงในการใช้งานโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับใช้ข้อมูลของเกษตรกรเพื่อการท่องเที่ยว
16.00 น. - 16.15 น.	- ปิดโครงการอบรม

ที่มา : ธีระยุทธ์ ขุนศรีแก้ว และคณะ, 2551

วิธีการพัฒนาเกษตรกรให้สามารถใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการพัฒนาการท่องเที่ยว มีดังนี้ ควรมีการอบรมความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้งานระบบคอมพิวเตอร์ การอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้งานโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับใช้ข้อมูลของเกษตรกรเพื่อการท่องเที่ยว รวมถึงการจัดสัมมนาในหัวข้อต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวทางการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยว ตลอดจนการศึกษาดูงานในฟาร์มหอยที่ประสบความสำเร็จ

เทิดชาย ช่วยบำรุง

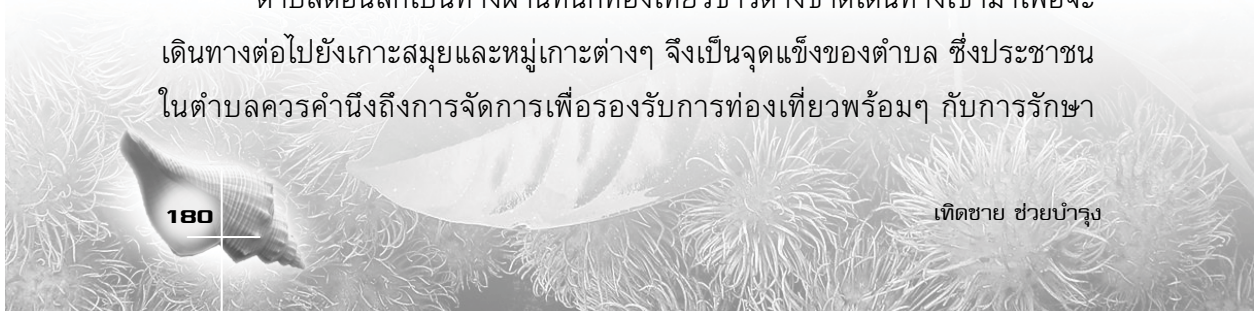
การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5.9 กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ ตำบลดอนสัก อำเภอดอนสัก

ตำบลดอนสัก อำเภอดอนสัก มีระยะทางประมาณ 60 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 401 และ 4142 จากศาลากลางจังหวัดสุราษฎร์ธานี ค่อนไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เทศบาลตำบลดอนสักมีพื้นที่ 21 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 6 หมู่บ้าน สภาพพื้นที่ติดกับอ่าวไทยและเป็นเมืองหน้าด่าน เป็นประตูสู่แหล่งท่องเที่ยวในอ่าวไทย มีปากคลองดอนสักเป็นคลองสำคัญ สองฝั่งคลองเป็นป่าชายเลน สภาพพื้นที่เหมาะที่จะพัฒนาเป็นเมืองศูนย์กลางการประมงและพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางท่าเทียบเรือ เทศบาลตำบลดอนสักมีเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงถึงท่าเทียบเรือจังหวัดระนอง จังหวัดภูเก็ตหรือเมืองฝั่งตะวันตกของภาคใต้ ซึ่งสามารถขนถ่ายสินค้าได้เร็วและประหยัดค่าใช้จ่าย รวมทั้งสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวทางทะเลเนื่องจาก เทศบาลตำบลดอนสักเป็นเส้นทางและมีท่าเรือเฟอร์รี่ที่จะเดินทางไปถึงเกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่าและหมู่เกาะต่างๆ ในอ่าวไทย ส่วนพื้นที่ทางทิศตะวันออกเฉียงเป็นที่ราบเชิงเขามีลักษณะภูมิประเทศเหมาะแก่การทำการเกษตร เช่น ทำสวนยาง สวนผักผลไม้ ฯลฯ มีสภาพภูมิอากาศเป็นแบบร้อนชื้นใกล้เส้นศูนย์สูตรมีอากาศอบอุ่นตลอดทั้งปี อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 29 องศาเซลเซียส มี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อนและฤดูฝน ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวพื้นเมืองและคนต่างถิ่นที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานและประกอบอาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการประมง เพราะชุมชนมีที่ตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลตลอดจนมีคลองขนาดใหญ่ที่ใช้จอดเรือประมง นอกจากนี้ก็มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้างและค้าขาย ส่วนชาวต่างด้าวส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้างตามสถานประกอบการแปรรูปและเรือประมง และประชากรต่างถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของเทศบาลตำบลดอนสักนั้นจะประกอบอาชีพรับราชการค้าขายและประมง (เทศบาลตำบลดอนสัก อ้างถึงใน สมมาส เล็งสุข และคณะ, 2551)

ตำบลดอนสักเป็นทางผ่านที่นักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาเพื่อจะเดินทางต่อไปยังเกาะสมุยและหมู่เกาะต่างๆ จึงเป็นจุดแข็งของตำบล ซึ่งประชาชนในตำบลควรคำนึงถึงการจัดการเพื่อรองรับการท่องเที่ยวพร้อมๆ กับการรักษา

วัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติภายในตำบลให้มากที่สุด และจุดแข็งที่สำคัญของตำบลอีกประการหนึ่ง คือ ความหลากหลายของทรัพยากรทางทะเล โดยเฉพาะการประมงชายฝั่ง ส่วนด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลมีฐานะความเป็นอยู่ในระดับที่ไม่ผ่านเกณฑ์รายได้มาตรฐาน จปฐ. โดยรายได้ส่วนใหญ่มาจากภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก อันได้แก่ ทำนา ทำสวน การประมงและมีรายได้เสริมจากการเลี้ยงไก่พื้นบ้าน ซึ่งชาวดอนสักส่วนใหญ่ประกอบอาชีพสวนยางพารา สวนผลไม้และทำประมงเป็นหลัก อีกทั้งมีการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ การทำปศุสัตว์และประมงที่มีการจัดการเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม น่าจะสามารถเพิ่มจำนวนผลผลิตต่อพื้นที่ได้ จึงน่าจะมีการส่งเสริมให้สิ่งแวดล้อมของตำบลดอนสักดีขึ้น พัฒนาไปสู่การเกษตรที่ยั่งยืนมากขึ้น ส่วนในพื้นที่ป่าชายเลน ชุมชนควรรวมกลุ่มเพื่ออนุรักษ์และวางแผนการจัดการโดยมีกรมป่าไม้คอยให้คำแนะนำการจัดการเพิ่มเติมและศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลอาจจะประสานกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อพิจารณาแนวทางการจัดการป่าชายเลนให้สอดคล้องกับการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต่อไป ทั้งนี้ชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะจัดการป่าชายเลนเพื่อการอนุรักษ์เพียงอย่างเดียวหรือจัดการเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (โครงการศึกษาความเหมาะสมและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร 107 ตำบล โดยความร่วมมือระหว่างภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กับกรมพัฒนาที่ดิน (www.idd.go.th/Lddwebsite/Webpld/I/))

สมมาส เล็งสุย และคณะ (2551) ได้ศึกษา “รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหารูปแบบการพัฒนา กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลดอนสัก อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการจัดระบบบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเอง ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและเตรียมพร้อมในการรองรับการท่องเที่ยวต่อไป

เทิดชาย ช่วยบำรุง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5.9.1 ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ ตำบลดอนสัก อำเภอดอนสัก

ผลการศึกษาแบ่งศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ ตำบลดอนสักออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) ด้านลักษณะภูมิประเทศและทรัพยากรธรรมชาติ และ 3) ด้านศักยภาพในการให้บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนี้

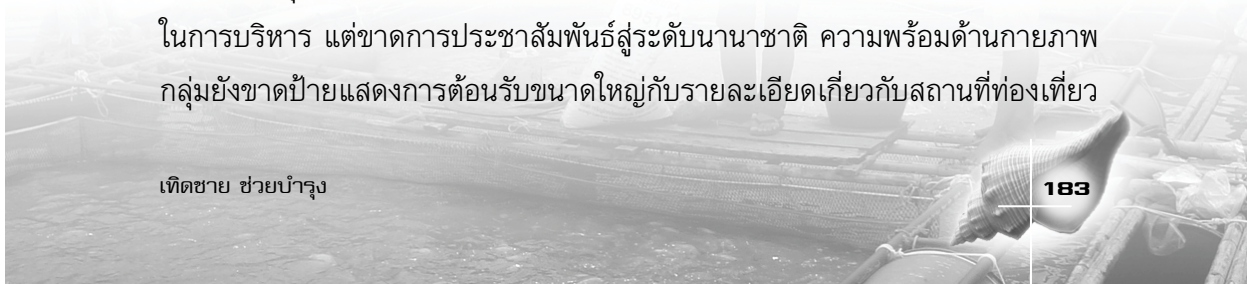
1) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ กลุ่มพัฒนาอาชีพผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลดอนสัก ได้รวมกลุ่มจนได้รับรองขึ้นทะเบียนเป็นกลุ่มอาชีพวิสาหกิจชุมชนของโครงการสนับสนุนด้านสังคม (Social Support Project : SSP) เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2547 (เอกสารของกลุ่มพัฒนาอาชีพผู้เลี้ยงสัตว์น้ำดอนสัก อ้างถึงในสมมาส เล็งสุย และคณะ, 2551) ต่อมากรมประมงได้ตรวจคุณภาพของสัตว์น้ำในกระชังของร่องประธานกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำดอนสัก ชื่อ นายคมสัน หนูวิน ปรากฏว่าผ่านการรับรองจากกรมประมงในการผลิตสัตว์น้ำขึ้นปลอดภัย โดยนายวิระ เจริญพักตร์ เป็นผู้ให้การรับรอง เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2547 ทางกลุ่มจึงส่งบุคคลดังกล่าวเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร “ประมงอาสา” เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2548 เพื่อเป็นตัวแทนของกลุ่มในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ จากการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชัง ร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และร่วมรักษาความสะอาดของปากคลองดอนสัก ทำให้ทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลดอนสัก สภาวัฒนธรรมและอำเภอดอนสัก ประกาศเกียรติคุณของกลุ่มให้เป็นเครือข่ายแหล่งเรียนรู้และมีผลงานดีเด่นด้านการเลี้ยงปลาในกระชัง จนทำให้โรงเรียนต่างๆ เดินทางมาท่องเที่ยวในโครงการน้ำใสทั่วไทยดูจุน้ำพระทัยพระราชินี โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พังบรรยายการเลี้ยงปลาน้ำกร่อยและล่องเรือชมธรรมชาติ ซึ่งมีทั้งที่นั่งห้อยในบางที่นั่งห้อยและในคลองบ้านห้วยชมแหล่งทรัพยากรสมบูรณ์ ต้นโกงกางขนาดใหญ่และปลูกไม้โกงกางป่าชายเลน ซึ่งการมีส่วนร่วมของกลุ่มในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรส่งผลให้เกิดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบยั่งยืน

2) ด้านลักษณะภูมิประเทศและทรัพยากรธรรมชาติ มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ การเข้าถึงกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำปัจจุบันมีเรือของศูนย์ 3 ลำ ใช้ในการรับ-ส่งนักท่องเที่ยวและกลุ่มต่างๆ ที่สนใจศึกษาประมง สัตว์น้ำและชมธรรมชาติของป่าชายเลน เพราะสภาพแวดล้อมสวยงามสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ โดยมีศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงปลาในกระชัง น้ำพุร้อนในป่าชายเลนเขาท่าเสาและลงเรือล่องคลองดอนสักเพื่อชมความงามจากแสงระยิบระยับจากหิ่งห้อยนับล้านตัวบนต้นโกงกางสองฝั่งคลองในบางที่ห้อย ชมต้นโกงกางขนาดใหญ่ สูงกว่า 10 เมตร ที่บางตังหีบ ชมปูแสมและลิงแสม ชมสวนกล้วยไม้ ดอกหน้าวัว นมัสการพระบรมสารีริกธาตุที่วัดเขาสุวรรณประดิษฐ์ (หลวงพ่อจ้อย) และชมพิพิธภัณฑสถานซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวดอนสัก บริเวณข้างเคียงยังมีหาดนางกำสามารถชมโลมานานาชนิด แต่ยังไม่ได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐ เพราะหลายคนเกรงว่าการท่องเที่ยวลักษณะนี้จะนำความสกปรกมาสู่คลองและไม่น่าจะได้ดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้มากเท่าเกาะสมุยซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลระดับโลก

3) ด้านศักยภาพในด้านการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ ในด้านร้านอาหารและบริการต่างๆ อำเภอดอนสักมีอาณาเขตติดกับทะเล บริเวณที่เรียกว่าอ่าวบ้านดอนติดอ่าวไทยฝั่งตะวันออกถึง 2 ด้าน จึงเอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพประมงน้ำเค็ม ทั้งในรูปแบบประมงชายฝั่งและประมงน้ำลึก มีแพปลาจับซื้ออาหารทะเลทั้งสดและแห้ง และการแปรรูปทุกชนิดแบบครบวงจร อาชีพดังกล่าวสร้างรายได้ให้แก่ชาวดอนสักปีละหลายร้อยล้านบาท แต่ที่เป็นผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำมี 2 อย่าง คือ กะปิและกุ้งแห้ง

ในส่วนของจุดพักผ่อนและจุดพักรถของนักท่องเที่ยวในอำเภอดอนสัก ยังอยู่ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลดอนสัก การบริการแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) ทางกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำมีความพร้อมเพียง 3 ครัวเรือน การบริหารจัดการตลาด ชุมชนมีความพร้อมในการจัดการการท่องเที่ยวในระดับหนึ่ง และเป็นอิสระในการบริหาร แต่ขาดการประชาสัมพันธ์สู่ระดับนานาชาติ ความพร้อมด้านกายภาพกลุ่มยังขาดป้ายแสดงการต้อนรับขนาดใหญ่กับรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

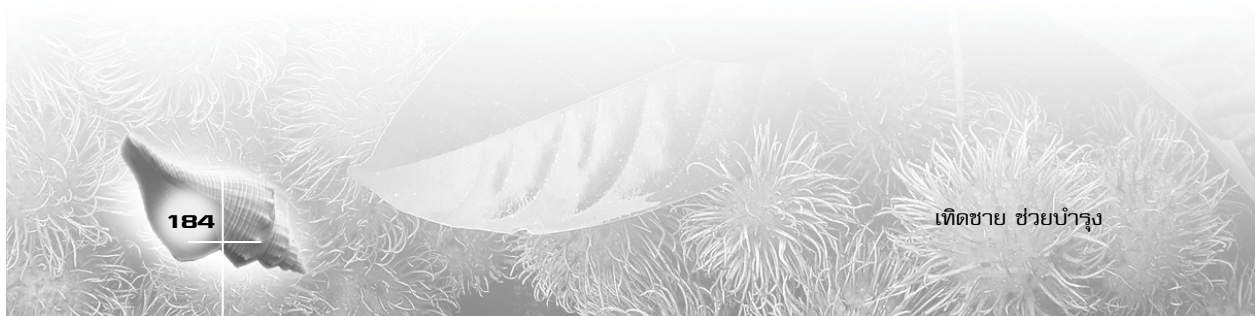
การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

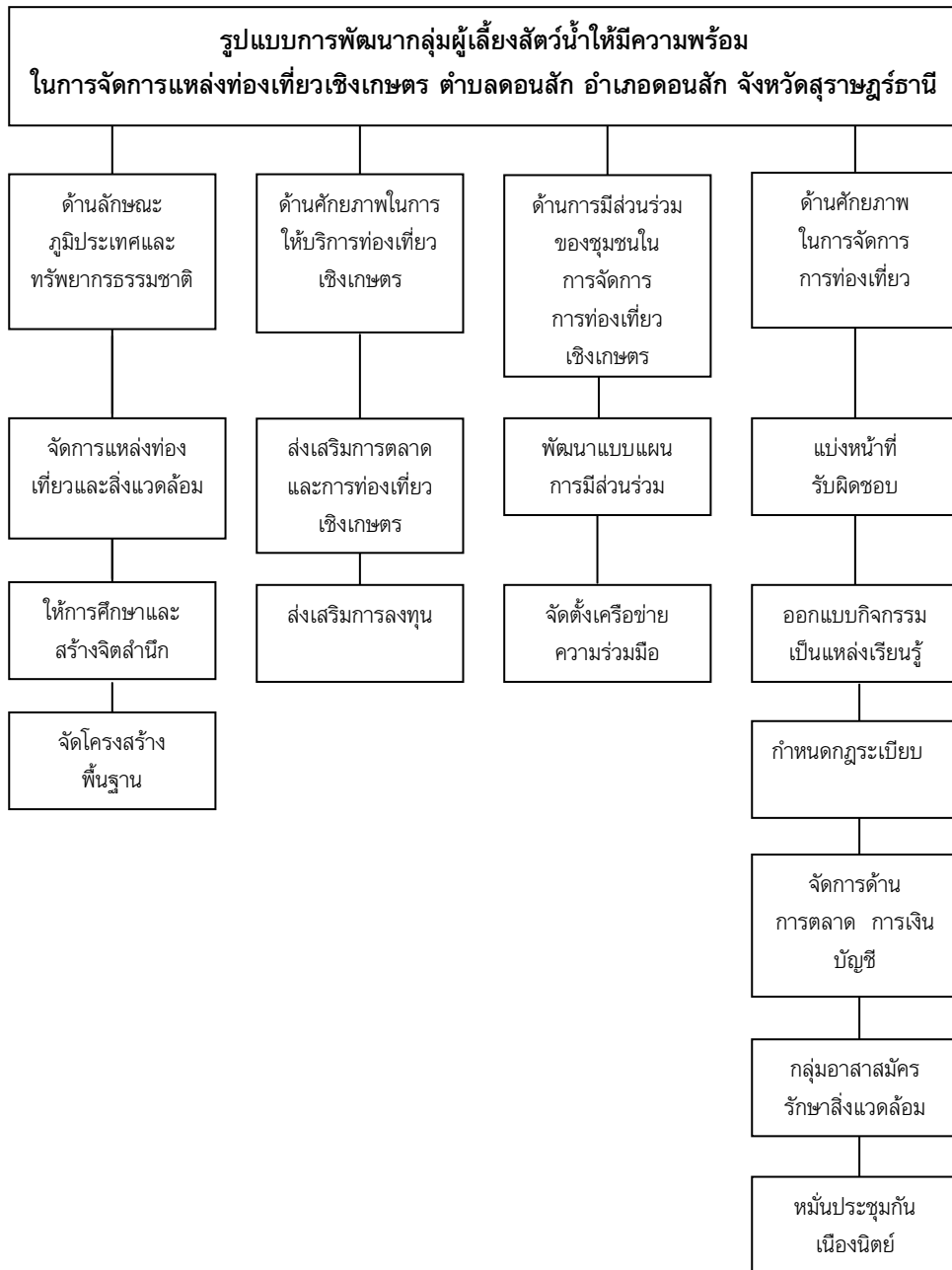
ทั้งไฟฟ้าและน้ำประปา ต้องพึ่งพารัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี

5.9.2 รูปแบบการพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำให้มีความพร้อมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลดอนสัก

รูปแบบการพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการพัฒนากิจการบริหารจัดการกลุ่ม การบริหารจัดการของผู้ประกอบการนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ และการจัดเตรียมความพร้อมของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ

ในด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ภาครัฐต้องให้การสนับสนุนกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำในการวางแผน กำหนดกรอบโดยมีมาตรฐานที่ชัดเจน จัดระบบข้อมูลข่าวสาร สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ส่วนการส่งเสริมการตลาดและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มกำกับกับการส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในทิศทางที่เหมาะสม โดยพัฒนาแบบแผนการมีส่วนร่วมของชุมชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในด้านการลงทุนผลิตสินค้าและบริการ สนับสนุนการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจและติดตามประเมินผล สนับสนุนพัฒนาศักยภาพบุคลากร โดยการเพิ่มความรู้และทักษะในการจัดการพัฒนาการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตรสนับสนุนให้กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำรักษาความสะอาดคลองดอนสัก และกลุ่มต้องมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่อไป ซึ่งสรุปเป็นรูปแบบ ได้ดังภาพ 40

ที่มา : สมมาส เล็งสุย และคณะ, 2551

ภาพ 40 รูปแบบการพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำให้มีความพร้อมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลดอนสัก

เทิตชาย ช่วยบำรุง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5.10 ชุมชนแหลมโพธิ์ ตำบลพุมเรียง อำเภอเมือง

ชุมชนแหลมโพธิ์เป็นชุมชนหนึ่งในตำบลพุมเรียง อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งชาวแหลมโพธิ์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงชายฝั่งมายาวนาน มีการทำฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น ฟาร์มหอยแครง แต่เกษตรกรที่ทำฟาร์มเลี้ยงหอยแครงดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จึงทำให้เกิดคอกหอยแครงร้าง ทำให้สัตว์น้ำต่างๆ เข้ามาอยู่อาศัย เช่น พะยูน โลมาและฉลาม อีกทั้งยังมีที่พักอาศัยสำหรับเจ้าของคอกหอยซึ่งสามารถดัดแปลงเป็นที่พักนักท่องเที่ยวที่จะมาเยี่ยมชมสัตว์น้ำต่างๆ เหล่านั้นได้

ที่มา : จุฑามาศ กระจำศรี และคณะ, 2551

ภาพ 41 หาดแหลมโพธิ์

ในชุมชนแหลมโพธิ์จึงเกิดกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งขึ้นโดยมีเป้าหมายในการอนุรักษ์และจับสัตว์น้ำที่มีขนาดพอเหมาะเท่านั้นและไม่จับสัตว์น้ำในฤดูวางไข่ โดยเฉพาะปูม้าหากจับได้ตัวเล็กก็จะปล่อยลงสู่ทะเล ในการจับสัตว์น้ำแต่ละครั้งตามภูมิปัญญาชาวบ้านซึ่งมีความน่าสนใจและเป็นสิ่งหนึ่งที่น่าจะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนเพื่อศึกษาหาความรู้พร้อมกับการบริโภคอาหารทะเลที่สดใหม่หรือนักท่องเที่ยวอาจจับสัตว์ทะเลได้ด้วยตัวเองและได้เรียนรู้ถึงการนำสัตว์ทะเลเหล่านั้นมาประกอบอาหารได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและชื่นชมธรรมชาติริมฝั่งทะเลไปพร้อมๆ กันด้วย แต่พื้นที่ดังกล่าวยังไม่มีการจัดการข้อมูลให้เป็นระบบหรือกล่าวได้ว่า

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรดังกล่าวยังไม่มีมีการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักทั้งด้าน
กิจกรรม ข้อมูลการท่องเที่ยว ตลอดจนยังไม่มีมีการจัดระบบข้อมูลให้ง่ายต่อ
การบอกเล่าหรือการสืบค้น

ที่มา : จุฑามาศ กระจำศรี และคณะ, 2551

ภาพ 42-43 กิจกรรมการประมงที่ชุมชนแหลมโพธิ์

จุฑามาศ กระจำศรี และคณะ (2551) จึงศึกษา “การจัดการความรู้สู่เรื่องเล่า
ของชุมชนแหลมโพธิ์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน” เพื่อรวบรวม
องค์ความรู้ด้านต่างๆ ของชุมชนแหลมโพธิ์ สร้างฐานข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับ
ชุมชนแหลมโพธิ์และเรื่องราวแบบเรื่องเล่าของชุมชนแหลมโพธิ์ โดยเผยแพร่เรื่องราว
ของชุมชนแหลมโพธิ์ผ่านทางเว็บไซต์และหนังสือ

5.10.1 ข้อมูลองค์ความรู้ของชุมชนแหลมโพธิ์

องค์ความรู้ของชุมชนแหลมโพธิ์ ประกอบด้วย 10 ด้าน ได้แก่ 1) ข้อมูล
ทั่วไปของอำเภอไชยา เทศบาลตำบลพุมเรียงและชุมชนแหลมโพธิ์ 2) แหลมโพธิ์ใน
อดีต 3) โบราณสถานและโบราณวัตถุ 4) ทรัพยากรชายฝั่ง 5) การประกอบอาชีพ
6) เครื่องมือในการประกอบอาชีพ 7) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน 8) กิจกรรม
ท่องเที่ยวในชุมชนเกษตร 9) ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และ
10) อาหารและสิ่งแปรรูปสินค้าทางการเกษตร

เทิดชาย ช่วยบำรุง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ชุมชนแหลมโพธิ์ ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 5 เทศบาลตำบลพุมเรียง อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นชุมชนชายฝั่งทะเลที่มีการทำอาชีพประมงเป็นหลัก สภาพภูมิประเทศเป็นดินทรายร่วน ป่าโปร่ง ป่าโกงกางและป่าชายเลนเป็นส่วนใหญ่ การตั้งถิ่นฐานในปัจจุบันตั้งอยู่ใกล้ลำคลองเพื่อความสะดวกในการประกอบอาชีพ ประมง แหลมโพธิ์เป็นชุมชนเล็กที่มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง มีชายหาดที่สวยงาม เหมาะแก่การท่องเที่ยว

แหลมโพธิ์ในอดีตเป็นที่ตั้งของอำเภอไชยา รุ่งเรืองมาจากอาณาจักรศรีวิชัย โดยมีหลักฐานจากโบราณสถานและโบราณวัตถุที่หลงเหลืออยู่ เช่น ซากเรือโบราณ บ่อน้ำโบราณ ลูกปัดลวดลายต่างๆ เป็นต้น แหลมโพธิ์เคยเป็นเมืองท่าที่สำคัญ ในการค้าขายระหว่างเมืองไชยากับชาติต่างๆ ในตะวันตก เป็นสถานที่ที่พระเจ้าตากสินมหาราชได้ทรงนำกองทัพเรือแะเพื่อตรวจกองทัพบก ในสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จมาเยี่ยมราษฎรที่นี่ด้วย มีการสร้าง พลับพลาที่ประทับ ปัจจุบันสถานที่แห่งนี้เป็นร้านอาหารที่เรียกว่า “พลับพลาซีฟู้ด”

โบราณสถานและโบราณวัตถุที่พบอยู่ในชุมชนแหลมโพธิ์เป็นสิ่งยืนยันได้ถึง ความเจริญรุ่งเรืองในอดีตเป็นอย่างดี โบราณสถานที่มีความสัมพันธ์กันคือบ่อน้ำ โบราณซึ่งเป็นบ่อน้ำจืดที่สร้างขึ้นสำหรับคนที่แะผ่านได้ดื่มกิน ส่วนศาลาพ้อตาและ เจ้าแม่ละอองแก้ว เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์อันเป็นที่สักการะของคนเดินทางไกล ชาวเรือและ ชาวประมงต่างๆ นอกจากนั้นแกนไม้เรือสำเภา ท่าเจดีย์ ถ้วยขามที่แตกหัก ลูกปัดสี เป็นสิ่งที่เคยค้าขายกันในบริเวณชายทะเลแหลมโพธิ์และยังคงหลงเหลือให้เห็น จนปัจจุบัน

ชุมชนแหลมโพธิ์มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะทรัพยากร สัตว์น้ำที่พบเห็นอย่างชุกชุม ได้แก่ ปลากระพง ปลากระบอก ปลากระเบน พะยูน โลมา ปลาลิ้นหมา ปลาทู ร่าย ปลาช่อน ปลาดุกทะเล กุ้ง กุ้ง ปู หอย สาหร่าย เป็นต้น ซึ่งสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่สร้างชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักในชุมชนนี้ ได้แก่ หอยขาว ปูม้าและหอยแครง

ชาวชุมชนแหลมโพธิ์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงชายฝั่งเป็นหลัก ซึ่งสัตว์น้ำที่จับได้ ได้แก่ ปลา หอย ปู กุ้งและอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีอาชีพเสริม เช่น การรับจ้างทั่วไป การรับจ้างแกะปูม้าในโรงงานและอาชีพค้าขาย เป็นต้น

การจับสัตว์น้ำแต่ละประเภทจะใช้เครื่องมือที่ไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับรูปแบบของสันดอนแต่ละแห่ง ระบบน้ำขึ้น-น้ำลง ความลึกของระดับน้ำ ความชำนาญในการใช้เครื่องมือแต่ละประเภท เช่น อวนเข็นปลาทราย ใช้จับปลาทรายและปลากะบอก ตะขอใช้หาปูดำ เสียมใช้หาหอย เบ็ดใช้ตกปลา เรือหัวโทงเป็นพาหนะในการนำชาวประมงไปวางลอบในทะเล ลอบปลาและลอบพันปูม้า ใช้จับปลาและปูม้า อวนปูใช้จับสัตว์น้ำได้เกือบทุกประเภท เป็นต้น

การท่องเที่ยวในชุมชนแหลมโพธิ์ เป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญเพื่อชื่นชมความงามตามธรรมชาติและชมวิถีชีวิตของชาวประมง ร่วมเรียนรู้การอนุรักษ์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ชมบรรยากาศและทิวทัศน์รอบอ่าวพุมเรียงซึ่งยังคงมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์อยู่เป็นอันมาก กิจกรรมท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวในแหล่งเกษตรกรรมซึ่งเกี่ยวกับอาชีพประมงเป็นหลัก โดยนักท่องเที่ยวสามารถร่วมกับชาวชุมชนแหลมโพธิ์ ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการประมงได้ นักท่องเที่ยวจะได้ความรู้จากกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยคนในชุมชนจะบรรยายให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

ประเพณีและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนใหญ่เหมือนกับท้องถิ่นอื่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี คือเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมา ส่วนการทำเครื่องมือประมง เช่น แร้ว แห อวน ลอบพันปูม้านั้น นักท่องเที่ยวสามารถร่วมสังเกตการณ์และศึกษาวิธีทำได้ทุกขั้นตอนจากชาวประมงในชุมชน

นอกจากชาวชุมชนแหลมโพธิ์จะมีอาชีพจับสัตว์น้ำไว้บริโภคและจำหน่ายเป็นสินค้าสดแล้ว บางส่วนที่เหลือยังนำมาแปรรูปเป็นสินค้าซึ่งเป็นการถนอมอาหารเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเหล่านั้นด้วย ซึ่งสัตว์น้ำที่นิยมนำมาแปรรูป ได้แก่ เนื้อปูม้า ปลาเก๋า หอยแครง กุ้ง กุ้งและกุ้งเคย ซึ่งสินค้าเหล่านี้สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้อีกทางหนึ่ง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตามการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ถอดความรู้เป็นเรื่องราวของชาวมุขชนแหลมโพธิ์ เพื่อนำเสนอองค์ความรู้สู่เรื่องราวของชาวมุขชนแหลมโพธิ์ ในรูปแบบของเว็บไซต์ (www.agro-tourism-suratthani.com) และหนังสือเรื่องราวเล่าเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชาวมุขชนแหลมโพธิ์อย่างยั่งยืน

5.10.2 วิธีแปลงข้อมูลองค์ความรู้สู่เรื่องราวเล่า

การจัดการความรู้ (Knowledge Management) ประกอบด้วยกระบวนการหลักๆ ได้แก่ การค้นหาความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และการเรียนรู้ และเพื่อให้มีการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จึงมีการใช้เครื่องมือหลายประเภทในการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ รวมทั้งการช่วยให้ผู้สนใจสามารถเข้าถึงความรู้ได้โดยสะดวก เพื่อที่จะส่งเสริมการจัดการความรู้ในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Story Telling) ด้วยการถอดความจากความรู้ดั้งเดิมที่คัดเลือกมาเพียงบางส่วนที่น่าสนใจ ผูกโยงเป็นเรื่องราวเชิงนิทานโดยใช้ตัวละครเด่น 1 ตัว พูดถึงเนื้อหาและความรู้ของชาวมุขชนแหลมโพธิ์ นับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันของผู้คนในดินแดนพุมเรียงและแหลมโพธิ์ เพื่อให้ผู้อ่านได้ค้นหาความสำคัญและความเป็นมาในอดีตจนถึงปัจจุบัน เทคนิคการเล่าเรื่องนี้เป็นวิธีการเผยแพร่ข้อมูลต่อผู้สนใจและกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน

ในด้านการท่องเที่ยว การเล่าเรื่องราวมีจุดเด่นที่น่าสนใจ คือ เรื่องเล่ามีความต่อเนื่องทางอารมณ์ความรู้สึก เน้นการพานักท่องเที่ยวย้อนอดีตเพื่อสร้างแนวคิดให้ตามติดคิดถึงสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อหลายสิบหรือร้อยปีก่อน การเล่าเรื่องใช้แนวคิดอ้างอิงเนื้อเรื่องจากความรู้ในแต่ละหมวดความรู้หรือเรื่องเดิม โดยยกตัวอย่างตัวละครขึ้นมาในรูปของการตื้นที่เกี่ยวข้อที่เป็นตัวเด่นขึ้นมา 1 ตัวและแวดล้อมไปด้วยตัวการ์ตูนรองอีก 2-3 ตัว การเล่าเรื่องเน้นความเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนซึ่งผู้อ่านสามารถติดตามเรื่องราวได้เหมือนเข้าไปอยู่ในเรื่องเล่าบทนั้นจริงๆ โดยแบ่งเรื่องเล่าออกเป็นจำนวน 25 ฉาก ในรูปแบบของนิทานชื่อว่า “เรื่องเล่าจากแหลมโพธิ์”

5.10.3 เว็บไซต์ที่เสนอองค์ความรู้สู่เรื่องเล่า

ที่มา : จุฑามาศ กระจำศรี และคณะ, 2551

ภาพ 44 ตัวอย่างฉากเรื่องเล่าของชุมชนแหลมโพธิ์

การนำเสนอองค์ความรู้สู่เรื่องเล่าของชุมชนแหลมโพธิ์ในลักษณะของเว็บไซต์ ได้พัฒนาเว็บไซต์ด้วยโปรแกรม Macromedia Flash ร่วมกับโปรแกรมอื่น เพื่อนำเสนอเรื่องเล่าในรูปของภาพการ์ตูนเคลื่อนไหวพร้อมเสียงผ่านเว็บไซต์ จะเป็น การนำเสนอในลักษณะที่ผู้ชมสามารถคลิกแต่ละฉากเพื่อชมเรื่องเล่าของแหลมโพธิ์ จากอดีตจนถึงปัจจุบันได้ ซึ่งแต่ละฉากผู้ชมสามารถอ่านข้อความหรือจะคลิกเพื่อ ฟังเสียงเล่าจากปุ่มฟังเนื้อเรื่องก็ได้ ทำให้เกิดรูปแบบการใช้สื่อเพื่อการสื่อความหมาย และให้ความรู้เผยแพร่สู่กลุ่มเป้าหมายได้ดีอีกทางหนึ่ง โดยเว็บไซต์ดังกล่าวมีชื่อว่า “เรื่องเล่าจากแหลมโพธิ์” เข้าถึงได้ที่ www.agro-tourism-suratthani.com

5.11 สวนสมุนไพร ตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร

ตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี เดิมเป็นส่วนหนึ่งของตำบลพุนพรี ในอดีตมีลักษณะเป็นป่ารกชัฏ มีสัตว์ป่าชุกชุมโดยเฉพาะเสือ ซึ่งชาวบ้านไม่กล้าที่จะสัญจรคนเดียวในยามค่ำคืนเพราะเสือออกมาทำร้ายชาวบ้าน ทางทางจึงส่งเจ้าหน้าที่ผู้มีฝีมือมาปราบเสือจนราบคาบ จึงได้ชื่อว่า “บ้านคลองปราบ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เลื้อย” แต่ต่อมาเรียก “บ้านคลองปราบ” จนกระทั่งปี 2528 ได้แยกตัวจากตำบลพรุพรี มาเป็นตำบลคลองปราบ โดยมีพื้นที่ 62.20 ตารางกิโลเมตร เป็นที่ราบเชิงเขาเหมาะแก่การทำสวนผลไม้และสวนยางพารา มีสถานที่สำคัญในตำบลที่คนรู้จักกันทั่วไป ได้แก่ ลำน้ำกงสงฆ์ถ้ำขรม วัดถ้ำพระ สวนสละอาทิตย์และสวนการเรียนรู้สมุนไพรดอยสลิต ซึ่งเป็นโครงการเศรษฐกิจพอเพียง หนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มและเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยวัชรวิ พิษผล และคณะ (2551) ได้ศึกษา “รูปแบบเส้นทาง กิจกรรม และการสื่อความหมายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษาสวนสมุนไพร ตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี” เพื่อรวบรวมข้อมูลสมุนไพรที่มีอยู่ในหมู่ที่ 5 ตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร ที่เอื้อต่อศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ออกแบบเส้นทางเดินเท้าภายในสวนสมุนไพรและเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในสวนสมุนไพร และกำหนดรูปแบบการสื่อความหมายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมกับสวนสมุนไพร

ที่มา : www.salaartit.com

ภาพ 45-46 สวนสมุนไพรดอยสลิต

5.11.1 ข้อมูลสมุนไพรที่มีอยู่ในตำบลคลองปราบ

ตำบลคลองปราบมีไม้ใช้สอยพืชเศรษฐกิจและสมุนไพร โดยรวมจำนวน 212

ชนิด จำแนกดังนี้

1) ไม้ไผ่จะสุญพันธุ์โดยรวมจำนวน	53	ชนิด
2) พืชสมุนไพรโดยรวมจำนวน	159	ชนิด

ไม้ไผ่กล้วยพันธุ์ 53 ชนิด ซึ่งหมายรวมถึงไม้ยืนต้นที่ไผ่จะกล้วยพันธุ์ เฉพาะในพื้นที่ตำบลคลองปราบ เนื่องจากชาวบ้านได้นำไปใช้สอยจนเกือบหมด รวมทั้งชาวบ้านที่เปลี่ยนอาชีพซึ่งมีการตัดต้นไม้เพื่อเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกพืชชนิดอื่น เช่น การปลูกยางพารา ปลูกปาล์ม จึงทำให้ไม้ดั้งเดิมกล้วยพันธุ์ ได้แก่ ตะเคียนทอง โดหนาม อินทนิล กระเทียมขี้หมูเขา ขนุนโหนด จำปาทอง สุหรียญทอง รักป่า แคยอดดำ กฤษณา หัง มะไฟป่า เลือดควาย ยอป่า ยาง สุหรียญนก เงาะป่า ไม้เกียบ ลำแพน ไม้ ปอจง ขุนปาน แหวง เทพขาวโร กระดังงาดัน สาย ยอม กำไล มะไฟกา จำกั๊ด จำปามุก ตะแบก พยอม พลับ จิกภูเขา จิกนม กะพงศ์ทอง มะหาด วาหิน ชะเมา ตะเคียนหมี ดีปลี ค้างคั่ง กอ พรายวน ฝามม้อ ตาเล่อ กระท้อนป่า ดง เอาะ ขี้หนอน ยางทะเลและส้มโก

พืชสมุนไพรในสวน 159 ชนิด เป็นพืชที่ใช้ทำเป็นส่วนประกอบของยา ซึ่งยังไม่ได้มีการผสมปรุงหรือแปรสภาพสำหรับการนำมาใช้นั้น อาจมีการดัดแปลงรูป ลักษณะของสมุนไพรให้ใช้ได้สะดวกขึ้น เช่น การหั่นให้มีขนาดเล็กหรือตากแห้งแล้ว นำมาบดเป็นผง ได้แก่ กระชาย กระชายดำ กระดอม กระดังงาดัน กระตูกไก่ขาว กระตูกไก่อดำ กระตือ กระตือแดง กระตือแดงดอกยาว กระพาโหม กระเพราขาว กระเพราแดง กระวาน กล้วยทองหน้าแห้ง กล้วยน้ำว่า กล้วยน้ำว่ากาดำ กาหลง กาหลงร้าง กำจัด กำลั้งหนุมาร ขมิ้นเครือตัวผู้ ขมิ้นเครือตัวเมีย ขมิ้นดั่ง ขมิ้นทอง ขมิ้นอ้อย ข่าตาแดง ข่าเล็ก ข่าใหญ่ ขี้กาติน ขี้กาแดง ขี้เหล็ก ขี้เหล็กเลือด เข็มขาว เข็มทอง คมบาง คร่ำ ครุ่ม จำปา จำปูน ฉะพริ้ว ชมพู ชะมวงย่าน ช้างพลูช้าง ชิงช้าชาลี ชุมเห็ด แซมไซ แซะ ดอกมะลิ ดอกมะลิป่า ตะไคร้ ตะไคร้หอม ตาลดำ ตาลลูกติด ตำลึง ตีนเป็ด เตบป่า เต่าเกียจ เต่าร้าง แดงหนู ทนติ ทองกลาง ทับทิม ทุ้งฟ้า นมสวรรค์ดอกขาว นมสวรรค์ดอกแดง นมอินทร์ นางแย้ม น้ำข้าว น้ำดับไฟ น้ำนมราชสีห์ เนรฤๅษี บอระเพ็ด โบรา ปายสาร ปล้าป่า เปราะกระแจะจันทร์ ผักกูด ผักกูดผี ผักเบ็ดแดง ผักมะมะ ผักหวานช้าง ฝั่สัสสุ ฝนแสนหา พยาสรรพยา พลับพลึง พลุป่า พังงูเขียว พังงูแดง พุทธรักษา เพกา แพงพวยขาว ไพล ไพลเสก ฟ้าแลบ มะขาม มะเดื่อชุมพร มะเดื่อหอม มะพร้าว มะไฟเต่า มะยมหอม มะระขี้นก มะละกอ มะแว้ง มะแว้งขม มะหาด มูกหลวง ไม้ซื่อนดีหมา ย่านนาง ยาหนูตัน แร็ด ลูกใต้ใบ วานกุมารทอง วานขมิ้นขาว วานงาช้าง วานใจดำ วานชกมดลูก วานตะขาบ วานทิพเนต วานนางจิต วานนางติด วานเปราะหอม วานพระอินทร์ วานเพชรชะหัง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ว่านมหากาฬ ว่านมหาจักรพรรดิ ว่านมหาเพชร ว่านลำพันติง ว่านสีทิศ
ว่านแสงอาทิตย์ ว่านหนุมารนั่งแท่น ว่านหอมแดง ว่านหางช้าง สบ้า สบ้าหูลิง
สบู่เลือดแดง ส้มกำป่า ส้มกุ่ม ส้มเคย ส้มชะมวงนก ส้มชะมวงเล็ก ส้มชะมวงใหญ่
ส้มป่อย ส้มมะนาว ส้มมะยม ส้มโม่จ้าว ส้มโอ สังกระณี สาวหลง หงอนไก่ กล้วยาปันตอ
กล้วยาลิธี หนอนตายยาก หนามบรรทัด หมาก หยิหระ หว่า ทิวเบื้องด้วย หูหมี่และ
ไหลปิด

5.11.2 บริเวณที่มีความพร้อมเป็นจุดแวะชมในสวนสมุนไพร

บริเวณที่มีความพร้อมเป็นจุดแวะชมในสวนสมุนไพร ประกอบด้วยทั้งหมด 6 จุด

1. **บริเวณที่ทำการศูนย์ (จุดชมวิว)** เป็นจุดที่สูงที่สุดในเนื้อที่ 30 ไร่ ภายใน
บริเวณสวนสมุนไพร

2. **ป่าไม้ธรรมชาติ** ห่างจากจุดชมวิวประมาณ 150 เมตร จะประกอบไปด้วยป่าไม้ธรรมชาติที่ใกล้สูญพันธุ์และมีสรรพคุณทางยาสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้เช่นเดียวกับพืชสมุนไพร

3. **น้ำตกหินงาม** เป็นน้ำตกที่มีอยู่ในบริเวณสวนสมุนไพรห่างจากบริเวณที่ทำการศูนย์ประมาณ 300 เมตร ในบริเวณนี้สามารถแวะชมไม้ตะกั่วซึ่งเป็นที่นิยมปลูกในปัจจุบันเนื่องจากดูแลง่ายและโตเร็ว พร้อมทั้งในบริเวณนี้ยังสามารถแวะชมพรรณไม้หายาก เช่น ต้นจำปาทอง

4. **สวนเกษตรผสมผสาน** บริเวณนี้เป็นสวนเกษตรผสมผสานประกอบด้วยสมุนไพรประมาณ 10 ไร่ เดินทางจากน้ำตกผ่านพรรณไม้นานาชนิดสองข้างทางจะมีต้นชาซึ่งช่วยยึดหน้าดินเช่นเดียวกับหญ้าแฝกแต่ต้องใช้เวลาในการปลูกนานกว่า อีกทั้งยังมีว่านสาวหลง ซึ่งมีกลิ่นหอมและยังสามารถใช้สกัดเป็นน้ำหอมได้

5. **สวนสมุนไพรกลางแจ้ง (แปลงเพาะชำกล้าไม้)** บริเวณนี้เป็นแปลงสาธิตกลางแจ้งของโครงการซึ่งจะมีการเพาะชำกล้าไม้สมุนไพร สามารถที่จะนำกลับไปปลูกที่บ้านได้

6. **สวนพืชเศรษฐกิจ** บริเวณด้านล่างของสวนสมุนไพรประกอบด้วยสวนปาล์มและกลุ่มเกษตรกรเพาะเห็ดฟางซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมและซื้อหาผลิตภัณฑ์กลับบ้าน

5.11.3 เส้นทางเดินเท้าภายในสวนสมุนไพร

เนื่องจากเป็นระยะเริ่มต้นในการทดลองท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีนักท่องเที่ยวเข้าไปในสวนสมุนไพรจำนวนน้อยจึงกำหนดให้มีเส้นทางหลักในการเดินเท้าเพื่อท่องเที่ยวในสวนสมุนไพรเพียง 1 เส้นทางเท่านั้น แต่หากมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากขึ้น ก็สามารถที่จะเพิ่มเส้นทางเดินเท้าภายในสวนสมุนไพรได้ตามความเหมาะสม เพราะ จุดแวะแต่ละแห่งสามารถเชื่อมต่อกันได้

การใช้เส้นทางเดินเท้าภายในสวนสมุนไพร ใช้ระยะเวลาประมาณ 1 ชั่วโมง จากจุดชมวิว ระยะทางในการเดินเท้าประมาณ 600 เมตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

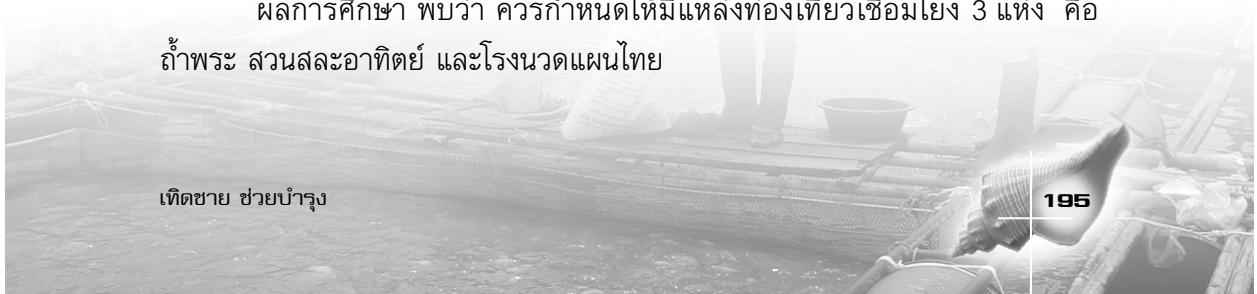
1. เริ่มจากที่ทำการศูนย์ผ่านจุดชมวิวเดินเท้าขึ้นภูเขาเพื่อแวะชมป่าไม้ธรรมชาติซึ่งมีระยะทางห่างจากจุดชมวิวประมาณ 150 เมตร
2. เดินทางไปน้ำตกหินงาม ระยะทางห่างจากป่าไม้ธรรมชาติประมาณ 150 เมตร
3. หลังจากนั้นเดินลงเพื่อชมสวนเกษตรผสมผสานเนื้อที่ 10 ไร่ ประกอบด้วยพืชสมุนไพรนานาชนิดจากน้ำตกหินงามมายังสวนเกษตรผสมผสานระยะทางประมาณ 250 เมตร
4. จากนั้นเดินออกสู่บริเวณกลางแจ้งเพื่อชมแปลงสาธิตโครงการ หนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มซึ่งเป็นแปลงเพาะชำกล้าไม้
5. ทิวชมพืชเศรษฐกิจและฟาร์มเห็ด

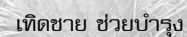
5.11.4 ทรัพยากรการท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียงและเส้นทางเชื่อมโยงสวนสมุนไพร

ทรัพยากรการท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียงที่สามารถจัดเป็นเส้นทางเชื่อมโยงมีทั้งที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ทางด้านการเกษตรและด้านสุขภาพ ประกอบด้วย

- ถ้ำขมิ้น
- ถ้ำพระ
- สวนสละอาทิตย์
- โรงนวด

ผลการศึกษา พบว่า ควรกำหนดให้มีแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง 3 แห่ง คือ ถ้ำพระ สวนสละอาทิตย์ และโรงนวดแผนไทย

สวนสมุนไพร ศาลาหรือน้ำพุร้อนพักผ่อน จุดทิ้งขยะ ลานจอดรถ ป้ายอาคารสถานที่
จัดอบรมและสัมมนา บริการอาหารและเครื่องดื่มและสถานที่พักค้างคืน

การจัดกิจกรรมภายในสวนสมุนไพร ควรมีรายละเอียด ดังนี้

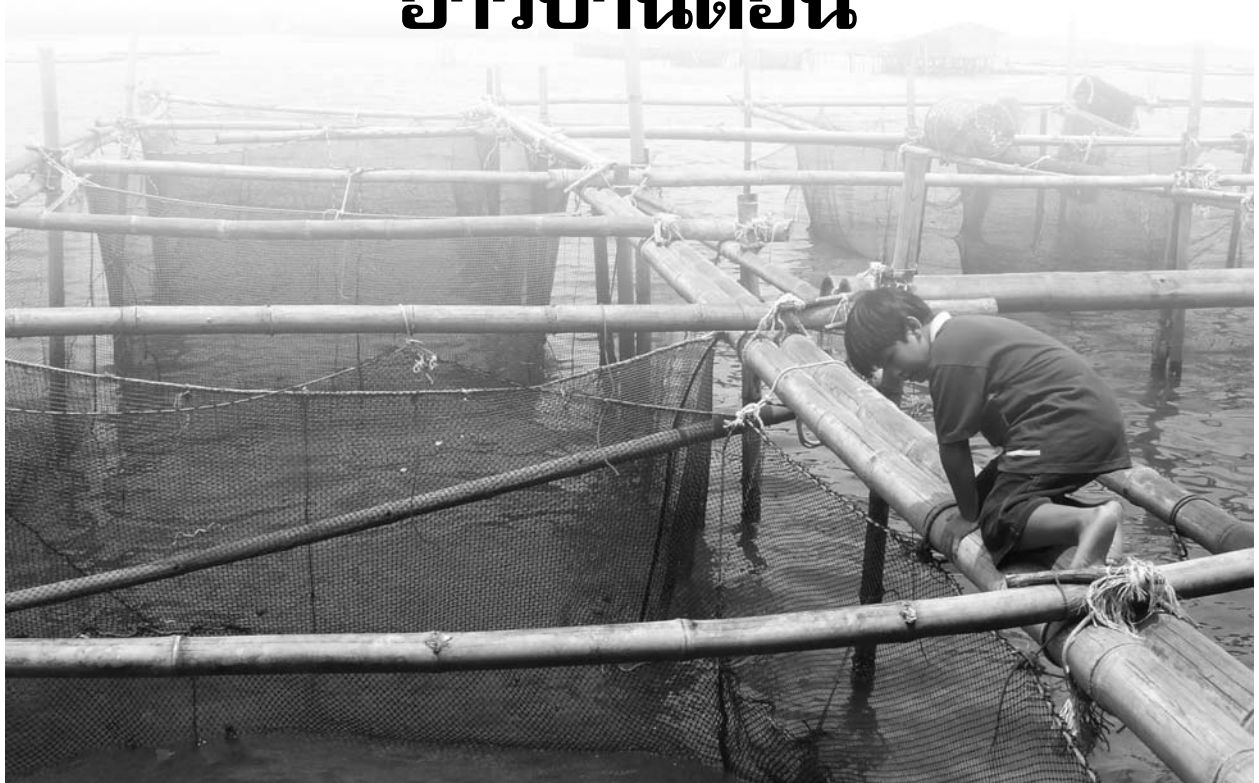
1. นักท่องเที่ยวพร้อมกันที่บริเวณที่ทำการศูนย์ พึ่งการบรรยายความเป็นมา
และเส้นทางท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว
2. นักท่องเที่ยวเดินชมสวนสมุนไพรโดยมีมัคคุเทศก์แนะนำการเดินทางและ
จุดสำคัญต่างๆ 4 จุด (ระยะเวลาประมาณ 45 นาที)
3. นักท่องเที่ยวเดินทางกลับมายังบริเวณที่ทำการศูนย์ รับประทานอาหาร
กลางวันซึ่งมีส่วนประกอบของพืชสมุนไพรและวัตถุดิบภายในท้องถิ่น
4. นักท่องเที่ยวลงเยี่ยมชมชมบริเวณสวนสมุนไพรกลางแจ้งและแปลงสาธิต
(จุดที่ 5) นักท่องเที่ยวสามารถซื้อหาพันธุ์พืชสมุนไพรกลับบ้านได้
5. นักท่องเที่ยวชมบริเวณแปลงเพาะเห็ดของกลุ่มสมาชิก ซึ่งนักท่องเที่ยว
สามารถซื้อผลิตภัณฑ์กลับบ้านได้

5.11.6 การสื่อความหมายที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรใน สวนสมุนไพร

การสื่อความหมายที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในสวนสมุนไพร
ควรมีป้ายต่างๆ รวมถึงป้ายอาคาร ป้ายแนะนำสวนสมุนไพร ป้ายบอกทางทั้งภายในและ
ภายนอกสวนสมุนไพร คู่มือและเอกสารแนะนำสวนสมุนไพร เพราะสามารถสร้างความ
พึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวได้ โดยผลการศึกษาครั้งนี้ได้จัดทำแผ่นพับแนะนำ
สถานที่ท่องเที่ยว คู่มือแนะนำสวนสมุนไพร รวมถึงแผ่นป้ายสื่อความหมายตามจุด
ต่างๆ และป้ายชื่อสมุนไพรที่ติดตามต้นสมุนไพร อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งใน
การประชาสัมพันธ์และการสื่อความหมายทั้งในและนอกแหล่งท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่ที่มีแนวโน้มจะเป็นแหล่งท่องเที่ยว
เชิงเกษตรได้ และเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อเพิ่มแหล่งท่องเที่ยว
ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้แก่ชาวสุราษฎร์ธานี
 อีกทั้งแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรดังกล่าวยังสามารถนำไป
กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในเชิงปฏิบัติได้จริงต่อไปในอนาคต

ตอน 6
การจัดการ
การท่องเที่ยวเชิงเกษตร
อำเภอบ้านดอน

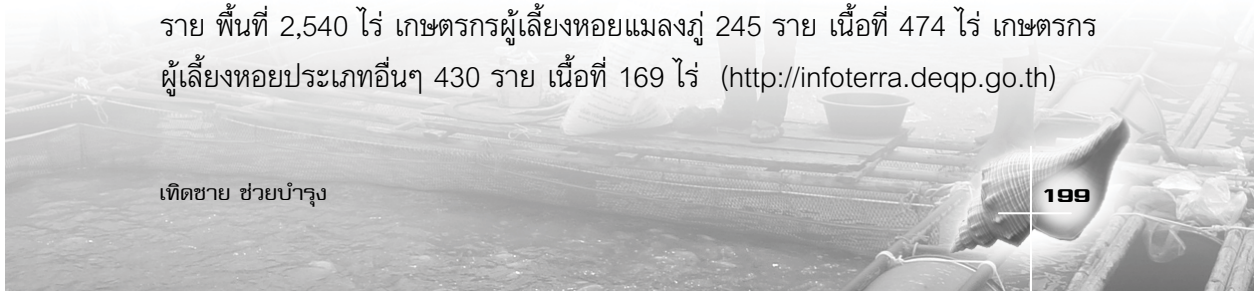

อ่าวบ้านดอนเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเคยเจริญรุ่งเรืองในสมัยศรีวิชัยโบราณ เป็นเส้นทางค้าขายเชื่อมต่อระหว่าง 2 มหาสมุทร คือ มหาสมุทรอินเดียทางด้านตะวันออกและมหาสมุทรแปซิฟิกทางด้านตะวันตก เป็นอ่าวที่มีความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำโดยเฉพาะแหล่งขยายพันธุ์ของปลาที่มีคุณภาพ ปัจจุบันอ่าวแห่งนี้ยังใช้ประโยชน์ด้านการเพาะเลี้ยงหอยหลายประเภท การเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่เกิดในบริเวณอ่าวบ้านดอน จึงมีผลกระทบต่อประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและบุคคลทั่วไป

อ่าวบ้านดอนเป็นแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำขนาดใหญ่ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่ประมาณ 477 ตารางกิโลเมตร ระดับน้ำขึ้น-ลงในแต่ละวันแตกต่างกันประมาณ 2.1 เมตร โดยมีความเร็วกระแสน้ำ 2.04 กิโลเมตร/ชั่วโมง พื้นที่ดังกล่าวได้รับอิทธิพลลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในเดือนตุลาคม-กันยายน มีผลทำให้ฝนตกชุกในช่วงเดือนพฤศจิกายน-มกราคมของทุกปี สภาพโดยทั่วไปของอ่าวบ้านดอนส่วนใหญ่เป็นหาดโคลน มีแม่น้ำไหลลงสู่อ่าว ได้แก่ แม่น้ำตาปี แม่น้ำพุมดวงและคลองอีก 7 สาย ชาวบ้านบริเวณรอบอ่าวบ้านดอนประกอบอาชีพเลี้ยงหอยตะกรมในบริเวณนี้มากกว่า 60 ปี ซึ่งต่อมารกรมประมงได้เข้าไปจัดระเบียบการเลี้ยงสัตว์น้ำโดยจัดให้เป็นพื้นที่อนุญาตอย่างถูกต้องสำหรับประชาชนในพื้นที่ให้เลี้ยงหอยโดยมีพื้นที่อนุญาตประมาณ 30,000 ไร่ ซึ่งในขณะที่มีการเลี้ยงหอยตะกรมนี้เอง ทำให้มีหอยกะพงเกิดขึ้นมากมายด้วยเช่นกัน ชาวบ้านได้นำหอยกะพงเหล่านี้มาใช้เป็นอาหารสำหรับเลี้ยงเป็ดไข่ ซึ่งเป็นที่มาของ “ไข่เค็มไชยา” ที่มีชื่อเสียงมาจนถึงปัจจุบัน

การพัฒนาด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่อ่าวบ้านดอนมีมาอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2547 ได้มีการเลี้ยงหอยแครงและหอยแมลงภู่ในพื้นที่อ่าวบ้านดอนใกล้กับเกาะปราบ (ความลึกของน้ำประมาณ 4-10 เมตร) ทำให้พื้นที่เลี้ยงหอยตะกรมมีปริมาณเพิ่มขึ้น

สำหรับจำนวนเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในอ่าวบ้านดอนปัจจุบันมีมากกว่า 3,100 ราย แบ่งเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งทะเล 670 ราย พื้นที่ 23,000 ไร่ เกษตรกรผู้เลี้ยงหอยแครง 1,435 ราย พื้นที่ 14,964 ไร่ เกษตรกรผู้เลี้ยงหอยนางรม 295 ราย พื้นที่ 2,540 ไร่ เกษตรกรผู้เลี้ยงหอยแมลงภู่ 245 ราย เนื้อที่ 474 ไร่ เกษตรกรผู้เลี้ยงหอยประเภทอื่นๆ 430 ราย เนื้อที่ 169 ไร่ (<http://infoterra.deqp.go.th>)

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การเลี้ยงหอยทุกประเภทในอ่าวบ้านดอน เกษตรกรผู้เลี้ยงได้สร้างรายได้สำหรับเฝ้าแปลงหอยเพื่อป้องกันการลักขโมย ตลอดจนป้องกันการเข้ามาจับสัตว์น้ำของเรือประมงต่างๆ ในบริเวณแปลงเพาะเลี้ยง จึงทำให้มีชนเฝ้าคอกหอยเป็นจำนวนมากในบริเวณชายฝั่งอ่าวบ้านดอน ตั้งแต่อำเภอไชยา ท่าฉาง พุนพิน เมืองสุราษฎร์ธานี กาญจนดิษฐ์และดอนสัก

ชนาดังอยู่ในอ่าวมีบรรยากาศที่ดี ธรรมชาติงดงาม มีวิถีชีวิตและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำซึ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ไม่น้อย ความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำในบริเวณคอกหอย ทำให้นายสมชาย ลินมา เจ้าของสินมานะฟาร์มได้ทดลองทำการท่องเที่ยวแบบใหม่เรียกว่า “ฟาร์มสเตย์ (Farmstay)” ขึ้นในอ่าวบ้านดอน โดยใช้ฟาร์มหอยของตนเองเป็นสถานที่พักผ่อนและเป็นจุดท่องเที่ยว ซึ่งเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวผู้รักธรรมชาติ โดยมีนักท่องเที่ยวใช้บริการในปี 2548 ประมาณ 5,000 คน โดยเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยร้อยละ 90 และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติร้อยละ 10

จากความสำเร็จของคุณ สมชาย ลินมา จึงทำให้เจ้าของฟาร์มหอยอื่นๆ ที่อยู่ในพื้นที่ให้ความสนใจและพัฒนาชนาในฟาร์มหอยของตนเองเพื่อรับรองการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอีกจำนวน 3 ราย และคาดว่าจะมีผู้สนใจรายอื่นๆ พัฒนาฟาร์มของตนเองเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นในอนาคต

การท่องเที่ยวในพื้นที่เพาะเลี้ยงชายฝั่งในอ่าวบ้านดอนในลักษณะของฟาร์มสเตย์ เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ลักษณะพื้นที่ กิจกรรมการท่องเที่ยว การให้บริการต่างๆ การนำเที่ยวตลอดจนสภาพแวดล้อมมีความแตกต่างจากการท่องเที่ยวทั่วไป ขณะเดียวกันการท่องเที่ยวยังอาจรบกวนหอยที่เลี้ยงไว้ ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ตามมาในอนาคต ในขณะที่ผู้เลี้ยงหอยที่ต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวในฟาร์มของตนเองยังขาดความรู้ ความเข้าใจและระบบการจัดการด้านคุณภาพและมาตรฐานการท่องเที่ยว ซึ่งอาจทำให้การท่องเที่ยวในอ่าวบ้านดอนในอนาคตเกิดปัญหาได้ สอรัฐ มาบุญ และคณะจึงศึกษาวิจัยเพื่อเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ ในพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในอ่าวบ้านดอนเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ดังกล่าวอย่างยั่งยืนต่อไป อีกทั้งเพื่อเป็นต้นแบบการพัฒนาและการจัดการแกพื้นที่อื่นๆ ด้วย

6.1 การเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวในบริเวณอ่าวบ้านดอนจังหวัด สุราษฎร์ธานี

สอรัฐ มากบุญ และคณะ (2551) ได้ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวพื้นที่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำบริเวณอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและประเมินศักยภาพหลังดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวของอ่าวบ้านดอน วิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพหลังดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวอ่าวบ้านดอน และรูปแบบพร้อมโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม

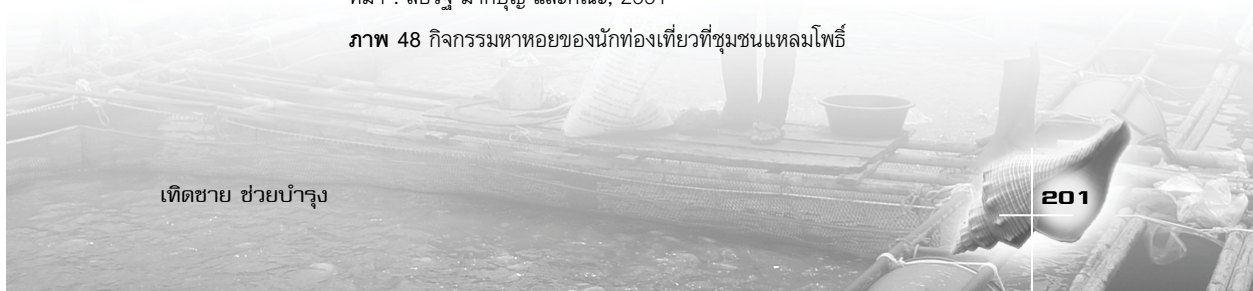
ผลการศึกษา พบว่า บริเวณรอบอ่าวบ้านดอน มีแหล่งท่องเที่ยวมากกว่า 19 แห่ง ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวหลักที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมชมเป็นจุดหมายปลายทางจำนวน 6 แห่ง คือ

1. แหลมโพธิ์
2. บ้านลิเล็ด อำเภอบ้านดอน
3. คลองร้อยสาย (ในบาง) อำเภอเมือง
4. สีนม่านฟาร์ม อำเภอกาญจนดิษฐ์
5. ปากคลองกะแตะ
6. วัดเขาสวรรณประดิษฐ์

ที่มา : สอรัฐ มากบุญ และคณะ, 2551

ภาพ 48 กิจกรรมหาหอยของนักท่องเที่ยวที่ชุมชนแหลมโพธิ์

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ที่มา : สอรัฐ มาบุญ และคณะ, 2551

ภาพ 49 นักท่องเที่ยวล่องเรือชมสินมมานะฟาร์ม

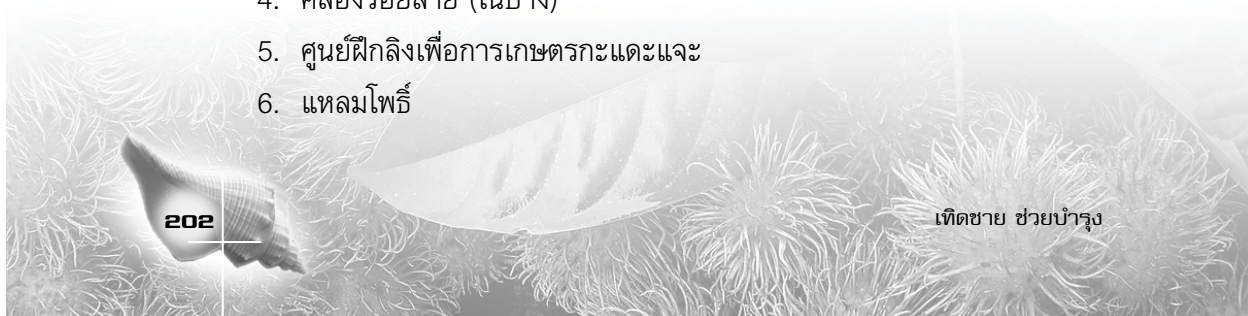
ที่มา : สอรัฐ มาบุญ และคณะ, 2551

ภาพ 50 วัดเขาสวรรณประดิษฐ์

นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปแหลมโพธิ์ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยที่มาจากพื้นที่ใกล้เคียง ส่วนอีกสามแห่งมีทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะกับผู้ประกอบการท่องเที่ยว โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวประเภทเช่าเหมาลำเรือจะเดินทางไปยังสินมมานะฟาร์ม เกาะสมุยและบางส่วนจะล่องคลองท่องเที่ยวบริเวณในบางตามเส้นทางคลองร้อยสาย

จากการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเบื้องต้นโดยพิจารณาจากคุณค่าความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวด้านความสามารถในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและความพร้อมด้านสภาพแวดล้อมตลอดจนข้อจำกัดต่างๆ ตลอดจนปริมาณการท่องเที่ยวที่มีในแต่ละพื้นที่ พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพระดับดีและดีมากจำนวน 8 แห่ง ประกอบด้วย

1. ตลาดพุมเรียง
2. บ้านลิเล็ด
3. วัดเขาสวรรณประดิษฐ์
4. คลองร้อยสาย (ในบาง)
5. ศูนย์ฝึกยิงเพื่อการเกษตรกะแดะแจะ
6. แหลมโพธิ์

เทิดชาย ช่วยบำรุง

7. สินมานะฟาร์ม

8. อ่าวพุมเรียง

นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในชั้นบุกเบิกใหม่จำนวน 4 แห่งซึ่งบางแห่งยังคงต้องรอเวลาอีกพอสมควร จึงจะมีความพร้อมทางการท่องเที่ยว เช่น แหลมซุย อำเภอไชยาและเกาะปราบที่ยังคงอยู่ในความดูแลของทหารเรือ

6.1.1 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาการท่องเที่ยวไม่ควรแยกส่วนในการพัฒนาเพราะแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังขาดพลังในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวในระดับมาก แต่หากจัดเป็นกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวและพัฒนาในลักษณะเชื่อมโยงจะสามารถเสริมศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและเป็นพลังในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้เพิ่มขึ้น การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ควรดำเนินการร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยโดยใช้สายน้ำหรือปากน้ำเป็นเขตในการรวมกลุ่มพัฒนา ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 กลุ่มอำเภอไชยา (ปากคลองไชยา-คลองตะกอบ) ได้แก่ พระบรมธาตุไชยา เมืองเก่าพุมเรียง แหลมโพธิ์ อ่าวพุมเรียง

กลุ่มที่ 2 กลุ่มอำเภอพุนพิน (คลองพุนพิน-คลองราง) ได้แก่ เขาศรีวิชัย เขาพระอันนท สี่ลัด

กลุ่มที่ 3 กลุ่มอำเภอเมือง (ปากน้ำตาปี) ได้แก่ การท่องเที่ยวคลองร้อยสาย 6 ตำบล

กลุ่มที่ 4 กลุ่มปากคลองกะแดะ ได้แก่ ศูนย์ฝึกฝึกเพื่อการเกษตรกะแดะและศูนย์ศึกษาป่าชายเลน ศาลเจ้าไหหลำ เคียงเลบุรี

กลุ่มที่ 5 กลุ่มปากคลองท่าทอง ได้แก่ เมืองเก่าท่าทอง วัดเขาพระนันทพิพิธภักดิ์เมืองท่าทอง สินมานะฟาร์มและชุมชนปากน้ำท่าทอง

กลุ่มที่ 6 กลุ่มปากคลองดอนสัก ได้แก่ วัดเขาสวรรณประดิษฐ์ ป่าชายเลนดอนสักและอ่าวดอนสัก

6.1.2 โปรแกรมการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวที่ดำเนินการอยู่ยังขาดระบบการจัดการโดยเฉพาะพื้นที่ไชยา และปากคลองกะแดะจึงขาดการพัฒนาด้านกิจกรรมและการจัดโปรแกรม การท่องเที่ยวเป็นไปอย่างอิสระตามที่นักท่องเที่ยวจะกำหนด การท่องเที่ยวยังขาด คุณภาพและมาตรฐานในหลายด้าน การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวบริเวณอ่าวบ้านดอน มีข้อจำกัดทางกายภาพของพื้นที่ เส้นทางและท่าเรือ ระยะเวลาในการเดินทางและ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว จากการศึกษา พบว่า โปรแกรมการท่องเที่ยวบริเวณ อ่าวบ้านดอน มีดังนี้

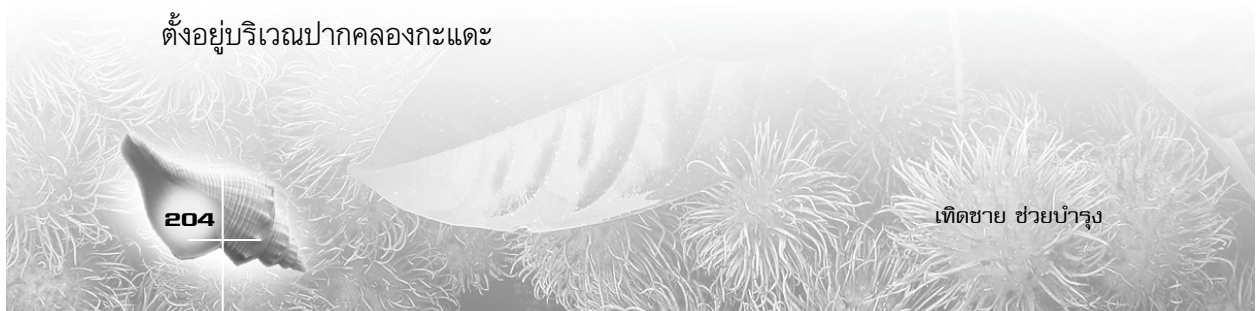
1) โปรแกรมการท่องเที่ยวในลักษณะของการเสริมศักยภาพที่ดำเนินการ อยู่เดิม ประกอบด้วย

1.1) การท่องเที่ยวไชยา-แหลมโพธิ์ เป็นโปรแกรมสำหรับครอบครัวที่มีพาหนะส่วนตัว เดินทางเพื่อไปพักผ่อน เล่นน้ำชายหาดและตกปลา ซึ่งปัจจุบันมี นักท่องเที่ยวจากบริเวณใกล้เคียงเดินทางไปท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในวันหยุดสุดสัปดาห์

1.2) การท่องเที่ยวบ้านลิเล็ด เป็นการท่องเที่ยวศึกษาป่าชายเลน ดูความสำเร็จของชุมชนในการขยายพื้นที่ป่าชายเลน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็น เยาวชน กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ การท่องเที่ยวติดต่อผ่านกลุ่มท่องเที่ยวของชุมชน

1.3) การท่องเที่ยวคลองร้อยสาย เป็นการท่องเที่ยวชมทัศนียภาพ และวิถีชีวิตของคนและชุมชนริมฝั่งแม่น้ำตาปีและคลองสาขา และชมการรวมกลุ่ม ของหิ้งห้อยในยามค่ำคืน เป็นแหล่งท่องเที่ยวใกล้เมืองที่ผู้สนใจสามารถติดต่อผ่าน ชมรมท่องเที่ยวคลองร้อยสายได้

1.4) การท่องเที่ยวปากคลองกะแดะ เป็นการเดินทางไปรับประทาน อาหารทะเลบริเวณปากคลองกะแดะ ชมศาลเจ้าไหหลำเก่าแก่และบางส่วนไป พักค้างคืนเพื่อทำกิจกรรมบนขนาเฝ้าแปลงเลี้ยงหอยในทะเล การท่องเที่ยวยังไม่มี การจัดการที่ชัดเจน แต่หากต้องการที่พักในทะเลสามารถติดต่อได้ที่ร้านเคียงเล ซึ่ง ตั้งอยู่บริเวณปากคลองกะแดะ

1.5) การท่องเที่ยวคลองท่าทองและฟาร์มสเตย์ เป็นการท่องเที่ยว ล่องคลองตอนลัดชมชุมชนสองฝั่งคลอง ป่าชายเลน รับประทานอาหารทะเล เรียนรู้ การเพาะเลี้ยงหอยและการทำประมงชายฝั่งและพักผ่อน สัมผัสธรรมชาติกลางอ่าวที่ สีนมามะฟาร์ม การจัดการการท่องเที่ยวดำเนินการโดยคุณสมชาย สีนมา เจ้าของ สีนมามะฟาร์ม ร่วมกับชุมชนและโรงเรียนวัดเขาพระนัม

1.6) การท่องเที่ยววัดเขาสุวรรณประดิษฐ์ ตอนลัด เป็นการท่องเที่ยว วัดเพื่อเคารพบูชานักบุญเจ้าอาวาส ซึ่งมีความศักดิ์สิทธิ์เป็นที่เคารพบูชาของชาวพุทธ ทั่วไปและขึ้นฝั่งเพื่อสักการะพระบรมสารีริกธาตุภายในเจดีย์ขนาดใหญ่และชมทิวทัศน์ อ่าวตอนลัด

2) โปรแกรมการท่องเที่ยวใหม่

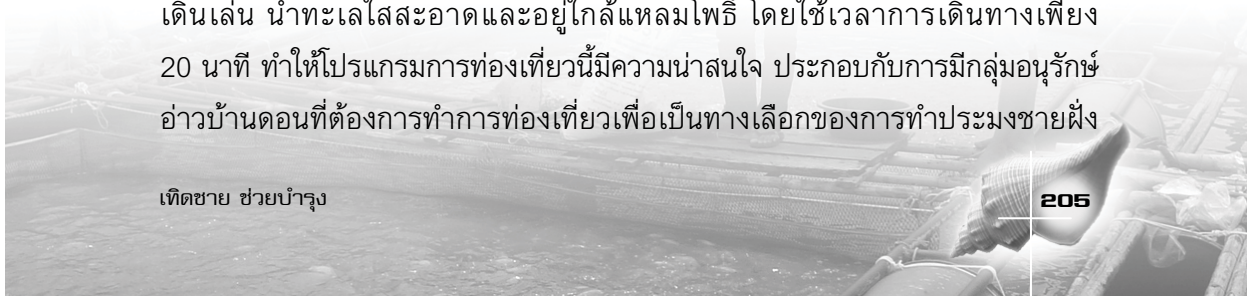
ผลการศึกษาได้ค้นพบศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและนำไปสู่การสร้าง โปรแกรมการท่องเที่ยวใหม่ที่สามารถดำเนินการได้ในปัจจุบันจำนวน 2 โปรแกรม คือ

2.1) โปรแกรมการท่องเที่ยวไชยา-อ่าวพุมเรียง

เป็นโปรแกรมที่เน้นการท่องเที่ยว และทำกิจกรรมอย่างหลากหลายใน อ่าวพุมเรียง ซึ่งเป็นพื้นที่เพาะเลี้ยงหอย เล่นน้ำทะเล และพักผ่อนบนบังกาลางอ่าว โดยกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบ ประกอบด้วย

- การลงอวนปูและจับปูม้า ปูทะเล
- การคราดหอยขาว หอยไฟไหม้บนเนินทรายยามน้ำทะเลลง
- การศึกษาการเพาะเลี้ยงปูม้า ปล่อยลูกปูม้าลงทะเล
- การตกปลา
- การส่องกุ้ง
- การชมปลากระโดดเล่นแสงไฟยามค่ำคืน
- การทำอาหารสดๆ จากสัตว์น้ำที่จับได้บนบังกาลางอ่าว

จากกิจกรรมที่สามารถทำได้หลากหลาย ประกอบกับการมีเกาะ ชายหาดให้ เดินเล่น น้ำทะเลใสสะอาดและอยู่ใกล้แหลมโพธิ์ โดยใช้เวลาการเดินทางเพียง 20 นาที ทำให้โปรแกรมการท่องเที่ยวนี้มีความน่าสนใจ ประกอบกับการมีกลุ่มอนุรักษ์ อ่าวบ้านดอนที่ต้องการทำการท่องเที่ยวเพื่อเป็นทางเลือกของการทำประมงชายฝั่ง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จึงทำให้มีความพร้อมด้านผู้ให้บริการและการนำเที่ยว โดยหากสามารถพัฒนาขนา
กลางอ่าวให้มีความพร้อมทั้งห้องอาบน้ำและห้องสุขา ก็จะเป็นแหล่งท่องเที่ยว
ฟาร์มสเตย์ได้อีกแห่งหนึ่งในอ่าวบ้านดอน

2.2) โปรแกรมการท่องเที่ยวกาญจนดิษฐ์-ดอนสัก

โปรแกรมนี้เหมาะสำหรับการท่องเที่ยวที่ใช้เวลา 1 วัน และ 2 วัน 1 คืน
เป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ เมืองเก่า วัดที่สวยงาม ศึกษา
วัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชนและพักผ่อนในฟาร์มสเตย์บนขนาดใหญ่ใน
อ่าวกาญจนดิษฐ์ เป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมในการเดินทางเป็นกลุ่ม
เพื่อการเรียนรู้ พักผ่อน การประชุมสัมมนา มีสมาชิกตั้งแต่ 10-100 คน

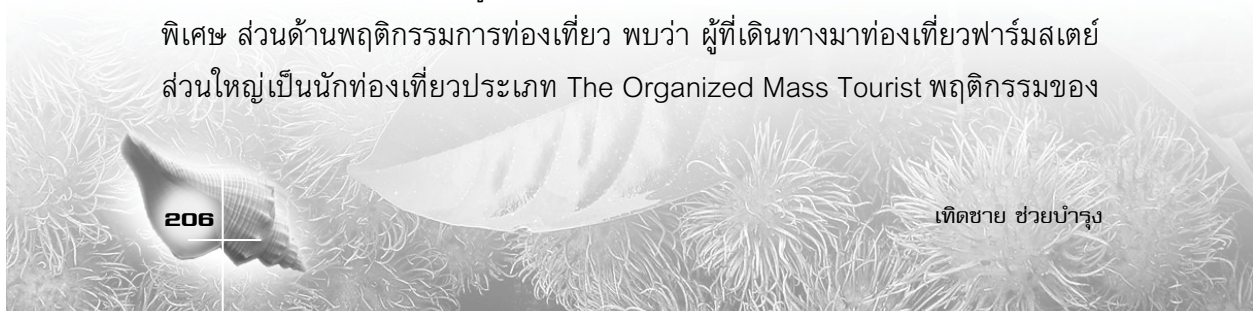
นอกจากโปรแกรมทั้งสองแล้ว ยังมีโปรแกรมการท่องเที่ยวอื่นที่สามารถ
พัฒนาได้ในอนาคต โดยต้องรอความพร้อมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามที่ได้
กล่าวมาแล้วและความพร้อมด้านการจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวหรือใน
กลุ่มพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

6.2 อุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากการศึกษาของวรรณวิชัย ทองอินทราช และคณะ (2551) เรื่อง
การวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษาพื้นที่
อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของ
การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า

6.2.1 อุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อ่าวบ้านดอน

ปัจจัยที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ความปลอดภัยใน
แหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เพิ่งเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก
และแหล่งท่องเที่ยวมีที่ตั้งอยู่กลางทะเล นักท่องเที่ยวจึงเน้นความปลอดภัยมากเป็น
พิเศษ ส่วนด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์
ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวประเภท The Organized Mass Tourist พฤติกรรมของ

นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มักจะใช้บริการรายการท่องเที่ยวสำเร็จรูปที่มีบริการครบ เดินทางไปกับคณะทัวร์ มีผู้นำเที่ยวและมีบริการทุกอย่างที่ถูกจัดเตรียมไว้บริการ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาและวิเคราะห์ผลความคาดหวังหรือความต้องการที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ ในเขตพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อนำไปสู่การรับรู้ความต้องการซื้อบริการการท่องเที่ยว และบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยแบ่งเป็นประเด็นต่างๆ ตามส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix-4 Ps) ดังนี้

1) ความคาดหวังเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (Product) ทั้งด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (Activity) และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ทั้งนี้ พบว่า ในด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งเที่ยวนั้น นักท่องเที่ยวมักพิจารณาหรือคาดหวังในด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวเป็นอันดับแรก ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก นักท่องเที่ยวจะพิจารณาหรือคาดหวังให้มีการให้ข้อมูลและระเบียบปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวเป็นอันดับแรก ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวคาดหวังให้มีการบรรจุรายการกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นอันดับแรก และในด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวังเป็นอันดับแรก คือ มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องให้เป็นที่ยุ้จักอย่างกว้างขวาง

2) ความคาดหวังเกี่ยวกับค่าบริการการท่องเที่ยว (Price) พบว่า ค่าแพ็คเกจท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อคนต่อวัน คือ ควรกำหนดให้มีราคาไม่เกิน 1,000 บาทต่อคนต่อวัน

3) ความคาดหวังเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่าย (Place/Process of Delivery) พบว่า ควรเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านตัวแทนองค์กรต่างๆ เช่น หน่วยงานราชการ โรงเรียน ชมรม มูลนิธิต่างๆ หรือการบรรจุเป็นรายการท่องเที่ยวส่วนหนึ่งของบริษัททัวร์ต่างๆ ในเขตภาคใต้ นอกจากการติดต่อโดยตรงมายังผู้แทนจำหน่าย ณ ฟาร์มสเตย์ และควรเผยแพร่ข้อมูลลงในคู่มือการท่องเที่ยวของสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

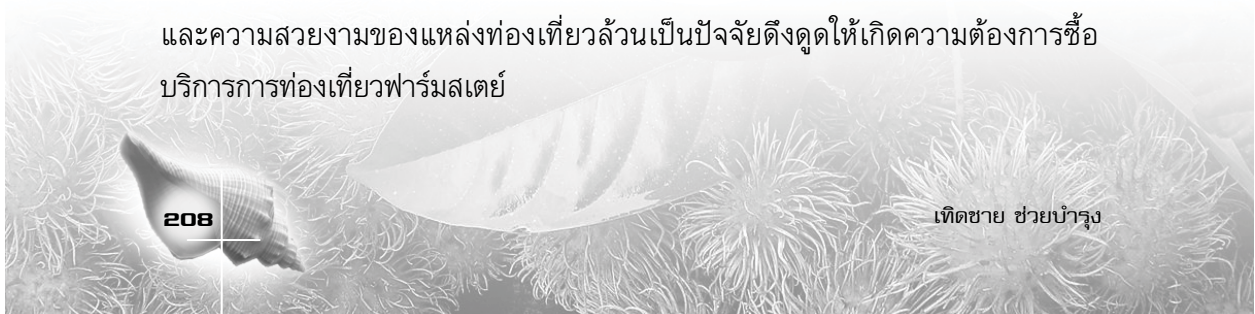
การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

4) ความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมการตลาด (Promotion) พบว่า ควรเพิ่มรูปแบบการส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นสถานที่ที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว ประกอบกับมีบรรยากาศดี และควรมีการประชาสัมพันธ์ฟาร์มสเตย์อย่างต่อเนื่องเพื่อช่วยขยายฐานลูกค้าให้มากขึ้น โดยการจัดทำแผ่นพับเสนอขายไปยังหน่วยงานต่างๆ หรือการจัดนิทรรศการแนะนำการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เป็นต้น

6.2.2 ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อ่าวบ้านดอน

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อ่าวบ้านดอน อันดับแรก คือ เพื่อน คนรู้จักหรือคนในครอบครัวแนะนำ รองลงมา คือ การต้องการศึกษาเรียนรู้ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ความต้องการสัมผัสบรรยากาศความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวไม่แพงและทราบจากการโฆษณาผ่านสื่อ เช่น โทรทัศน์ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าหลักเกณฑ์ทั่วไปที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยว มากที่สุดสามอันดับแรก คือ 1) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 2) บรรยากาศ/ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว และ 3) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับปัจจัยดังくだ้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมากกว่าปัจจัยผลักดันซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกแหล่งท่องเที่ยว เช่น สภาพเศรษฐกิจ สังคม เป็นต้น ส่วนปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อการตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวฟาร์มสเตย์ สามอันดับแรก ได้แก่ 1) เพื่อน /คนรู้จักหรือคนในครอบครัวแนะนำ 2) ต้องการเรียนรู้/ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และ 3) ต้องการสัมผัสบรรยากาศ/ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลและแรงจูงใจจากผู้ใกล้ชิดซึ่งเกิดความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยวทำให้เกิดการบอกต่อ (Word of Mouth Communication) ทั้งสามอันดับที่เป็นผลมาจากการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวล้วนเป็นปัจจัยดึงดูดให้เกิดความต้องการซื้อบริการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

6.2.3 อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อ่าวบ้านดอน

ผู้ประกอบการที่ดำเนินการในลักษณะฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มี 2 แห่ง ได้แก่ ลินมานะฟาร์มสเตย์และเคียงเลบุรี ดังนี้

1) **ลินมานะฟาร์มสเตย์** เปิดให้บริการการท่องเที่ยวในลักษณะฟาร์มสเตย์ มากกว่า 5 ปี เป็นกิจการเสริม รองจากการทำฟาร์มหอย ซึ่งเดิมสร้างเป็นที่พักสำหรับ ดูแลฟาร์มหอยอยู่กลางทะเล ต่อมามีความคิดว่าควรจัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากบรรยากาศกลางทะเลมีบรรยากาศดี ตนเองมีที่พักกลางทะเลอยู่แล้วจึงได้ ปรับปรุงเพิ่มเติมให้สวยงามและสามารถรองรับปริมาณผู้เข้าพักได้และเจ้าของชอบ การบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการทำฟาร์มหอย บริบทพื้นที่อ่าวบ้านดอนและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแก่ผู้อื่น รวมทั้งเป็นกิจการเสริมที่สร้างรายได้ให้แก่ ตนเองและชุมชน ปัจจุบันลินมานะฟาร์มสเตย์สามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ได้ สำหรับกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวมีทั้งการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับหอยแครง/ หอยนางรม พื้นที่อ่าวบ้านดอน สาธิตการแกะหอยนางรมและบริการให้ชิม หอยนางรมสด กิจกรรมสันทนาการต่างๆ เช่น มีดนตรีโฟล์คซองระหว่างรับประทานอาหารกลางวัน หากพักค้างคืนจะมีกิจกรรมการแสดงหนังตะลุงสองภาษาหรือ การร้องคาราโอเกะเพื่อสร้างความบันเทิงให้แก่นักท่องเที่ยว การลงทุนในการตกแต่ง และขยายพื้นที่ฟาร์มสเตย์ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน ใช้หลักความพอเพียงโดยค่อยๆ ขยับขยายจากทุนส่วนตัวต่อเติมไปเรื่อยๆตามกำลังที่ได้ โดยในอนาคตจะมีการขยาย พื้นที่และสร้างที่พักที่มีลักษณะแยกเป็นห้องพักส่วนตัว เพิ่มลานยื่นไปในทะเลเพื่อเป็น จุดชมวิวและเพิ่มห้องสุขาเป็น 4 ห้อง ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า

เทิดชาย ช่วยบำรุง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ที่มา : วรรณวิษณีย์ ทองอินทราช และคณะ, 2551

ภาพ 51-54 บรรยากาศการท่องเที่ยวในสินมานะฟาร์ม

2) **เคียงเลบุรี** เปิดให้บริการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์มาประมาณ 1 ปีเศษ มีลักษณะเป็นกิจการเสริม รองจากการทำกิจการร้านอาหารเคียงเล ซึ่งเป็นร้านอาหารที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำหน่ายอาหารทะเลและอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ เดิมฟาร์มสเตย์สร้างเป็นที่พักสำหรับดูแลฟาร์มหอยซึ่งอยู่กลางทะเล และเป็นที่พักผ่อนของเจ้าของและครอบครัว รวมทั้งใช้รับรองเครือญาติและเพื่อนๆ เช่นเดียวกับสินมานะฟาร์ม ต่อมาเมื่อมีความคิดว่าควรจัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากบรรยากาศดี ตนเองมีที่พักกลางทะเลอยู่แล้ว จึงมีการปรับปรุงเพิ่มเติมให้สวยงาม และสามารถรองรับปริมาณผู้เข้าพักได้ และส่วนตัวก็มีร้านอาหารซึ่งสามารถให้บริการด้านอาหารและที่พักแก่นักท่องเที่ยวได้ รวมทั้งเป็นกิจการเสริมที่สร้างรายได้ให้แก่ตนเองและพนักงาน จึงได้จัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยว ปัจจุบันเคียงเลบุรีสามารถ

รองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กที่ต้องการบรรยากาศเงียบสงบ มีความเป็นส่วนตัวและต้องการการพักผ่อนโดยแท้จริง เนื่องจากเคียงเลบุรีเน้นการพักผ่อนและการชื่นชมบรรยากาศรอบบริเวณฟาร์มสเตย์ มีการจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวตามความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม เช่น การนำชมวิถีชีวิตของชาวประมงรอบบริเวณฟาร์มสเตย์ สาธิตวิธีการเลี้ยงหอยนางรมและหอยแมลงภู่ โดยมีขีดความสามารถทางการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กๆ มีห้องพักแยกเป็นสัดส่วนจำนวน 3 ห้อง อนาคตจะค่อยๆ ขยับขยายต่อเติมไปเรื่อยๆตามกำไรที่ได้รับ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าเช่นเดียวกับลินมานะฟาร์ม ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้าพักประมาณร้อยละ 30 ของลูกค้าทั้งหมด โดยลูกค้าชาวต่างชาติได้รับการแนะนำจากมัคคุเทศก์อิสระ นอกจากนี้เคียงเลบุรียังเป็นเครือข่ายธุรกิจแหล่งท่องเที่ยวฟาร์ม สเตย์กับลินมานะฟาร์มอีกด้วย ผลการศึกษายังพบอีกว่าการทำแหล่งท่องเที่ยวในฟาร์มเป็นเรื่องยากสำหรับผู้ที่ไม่ได้ทำกิจการหลักเป็นการเลี้ยงหอยหรือทำประมง เนื่องจากต้องมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างที่พักกลางทะเลให้สอดคล้องกับทิศทางลม เพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้เข้าพัก อีกทั้งการลงทุนปรับปรุงและตกแต่งฟาร์มสเตย์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะใช้เงินทุนสูง ผู้ประกอบการมีความต้องการให้ภาครัฐช่วยเหลือในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวให้คุ้มกับเงินลงทุนที่ค่อนข้างสูง และการสร้างสะพานหรือท่าเรือเพื่อเป็นจุดรับ-ส่งนักท่องเที่ยว รวมทั้งการกำหนดกฎ ระเบียบ ที่ชัดเจนสำหรับการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ทั้งนี้ หากได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐจะช่วยเพิ่มแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้กับอำเภอเมืองจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้ นอกจากการเดินทางไปเที่ยวเกาะสมุยซึ่งเป็นที่พักของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดีแล้ว

เทิดชาย ช่วยบำรุง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ที่มา : วรณวิชัย ทองอินทราช และคณะ, 2551

ภาพ 55-58 อาหารที่เคียงเลบุรี

ดังนั้น เมื่อมองในด้านอุปทานหรือการจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และความพึงพอใจเกี่ยวกับการเดินทางมาท่องเที่ยวจะทำให้เห็นถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในเขตพื้นที่อ่าวบ้านดอน ซึ่งควรคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

1) สิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสภาพอากาศในแหล่งท่องเที่ยว

2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องให้เป็นที่ยู้งอกอย่างกว้างขวาง มีป้ายประชาสัมพันธ์ บอกเส้นทาง สถานที่ ระยะทาง อย่างละเอียดชัดเจนและเพียงพอ และมีแผนที่แนะนำเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

3) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การให้ข้อมูลและระเบียบปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว มีมัคคุเทศก์บรรยายเกี่ยวกับ

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว และจัดเมนูอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่น

4) กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การนำชมธรรมชาติบริเวณแหล่งท่องเที่ยวและการสันถนาการ

เมื่อเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่
อ่าวบ้านดอน โดยแบ่งการวิเคราะห์เป็น 4 ประเด็น ตามส่วนผสมทางการตลาด
(Marketing Mix -4 Ps) ดังนี้

1) ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) แบ่งตามองค์ประกอบของทรัพยากร
การท่องเที่ยวทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่

1.1) สิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) จุดเด่นที่เป็น
แรงดึงดูดใจให้มีผู้มาท่องเที่ยวในฟาร์มสเตย์อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ
ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบๆ
แหล่งท่องเที่ยว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีทิวทัศน์ที่สวยงามและมีบรรยากาศดี
เหมาะแก่การท่องเที่ยวที่เน้นการพักผ่อนและชื่นชมวิถีชีวิตผู้คนในชุมชน การทำ
ประมงและบรรยากาศสวยงามตามธรรมชาติ สิ่งสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณา
ประกอบการจัดการการท่องเที่ยวซึ่งเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวังและให้ความสำคัญ
ในการพิจารณาคัดเลือกสถานที่ท่องเที่ยว คือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังให้ความเห็นว่าควรมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง
จะทำให้สามารถรักษาบรรยากาศที่ดีและสร้างความประทับใจเช่นนี้ได้อย่างยั่งยืน

1.2) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) จุดเด่นใน
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเป็นเรื่องบุคลากรและอาหาร ในส่วน
ของบุคลากรที่มีจิตบริการ (Service Mind) นักท่องเที่ยว เห็นว่า บุคลากรที่ให้
บริการข้อมูลและดูแลนักท่องเที่ยวอย่างมีอัธยาศัยไมตรีและมีมีคฤเทศก์ที่มีความรู้
ความสามารถในการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นใน
แหล่งท่องเที่ยว และในด้านอาหารนักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าอาหารมีความสดใหม่
และจัดทำเมนูอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่น เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวอยู่ใกล้บริเวณ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

อ่าวบ้านดอนที่มีความอุดมสมบูรณ์ในเรื่องทรัพยากรทางธรรมชาติ เช่น สัตว์น้ำต่างๆ และสัตว์น้ำที่เลี้ยงไว้ก็สามารถนำมาปรุงอาหารเพื่อรับประทานได้ทันที สิ่งนี้นักท่องเที่ยวเห็นว่าควรมีการขยายเพิ่มเติม คือ ขีดความสามารถของที่พักในการรองรับนักท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่เพียงพอ เช่น จำนวนห้องน้ำ เป็นต้น เพื่อรองรับและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

1.3) กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (Activity) จุดเด่นในด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมนำชมวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวยังมีความประทับใจในการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธิตการแกะหอยนางรมและการให้ชิมหอยนางรมสด กิจกรรมการฟังดนตรีโฟล์คของระหว่างรับประทานอาหารกลางวัน สิ่งนี้นักท่องเที่ยวต้องการให้ ผู้ประกอบการจัดเตรียมเพิ่มเติม คือ กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การนำชมธรรมชาติบริเวณแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมสันตนาการหรือกิจกรรมในรูปแบบการผจญภัยที่ตื่นเต้น

1.4) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) จุดเด่นในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเป็นเรื่องความปลอดภัยในการเข้าถึงและเส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สำหรับสิ่งนี้นักท่องเที่ยวเห็นว่าควรปรับปรุง คือ ป้ายบอกเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวไม่มีรถสาธารณะให้บริการในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง ผู้ที่เดินทางมาเที่ยวด้วยตนเองและผู้ que เดินทางมาเที่ยวเป็นครั้งแรก จะต้องอาศัยป้ายบอกทางที่ชัดเจนในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

2) ราคา (Price) ระดับราคาที่ถูกระบุจากผู้ประกอบการเป็นค่าบริการการท่องเที่ยว ซึ่งมีราคาไม่เกิน 1,000 บาท ต่อคนต่อวัน เป็นราคาที่เหมาะสม ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวยังจะได้รับส่วนลดตามจำนวนนักท่องเที่ยวต่อกลุ่มอีกด้วย

3) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) เป็นการขายตรงไปยังผู้แทนกลุ่มของนักท่องเที่ยวมากกว่าผ่านตัวกลาง ซึ่งผู้ประกอบการเห็นว่าช่วงของกำไรยังอยู่ในระดับต่ำ หากผู้ประกอบการต้องจ่ายค่าตอบแทนให้กับนายหน้าจะทำให้ระยะเวลาคืนทุนยาวนานกว่าที่ควร

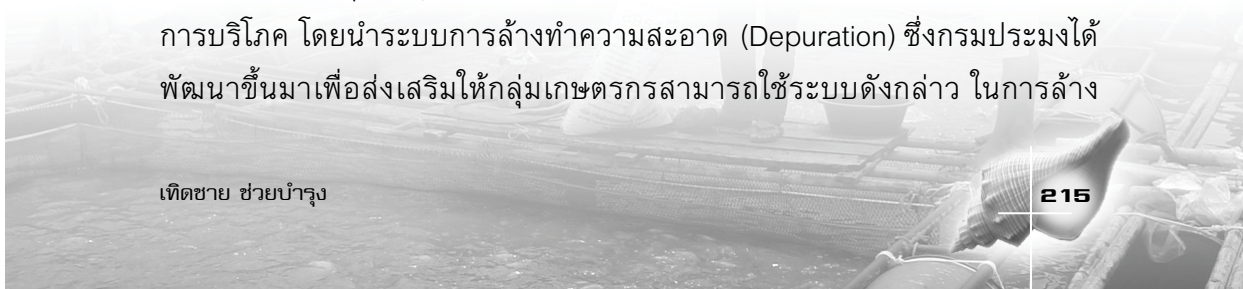

4) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) ช่องทางการจัดจำหน่ายเป็น การขายตรงไปยังผู้แทนกลุ่มของนักท่องเที่ยวมากกว่าเป็นการขายผ่านตัวกลาง สอดคล้องกับปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว คือ เพื่อน/คนรู้จัก/ คนในครอบครัวแนะนำ ดังนั้น การส่งเสริมการตลาดจึงเป็นไปในลักษณะ การประชาสัมพันธ์มากกว่าการโฆษณา หรือการส่งเสริมการตลาดในรูปแบบอื่นที่ กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดการซื้อหรือเกิดความประทับใจอยากเดินทางมาท่องเที่ยว อีก และจะชักชวนผู้อื่นให้มาเที่ยว การส่งเสริมการตลาดจึงสามารถสื่อสารข้อมูลใน การส่งเสริมการตลาดผ่านบุคคลที่เคยมาท่องเที่ยวโดยการสร้างความประทับใจให้แก่ นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการบอกปากต่อปากชักชวนให้บุคคลอื่นเดินทางมาท่องเที่ยว ด้วย

6.2.4 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่วางอยู่บนฐานอุปสงค์อุปทาน ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน

พื้นที่อ่าวบ้านดอนเป็นเว้าอ่าวที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภาคใต้ของประเทศไทย มี ลักษณะเป็นท้องกระทะ รับน้ำจากแม่น้ำลำคลองน้อยใหญ่ 11 สาย มีความยาวของ แนวชายฝั่งประมาณ 120 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 6 อำเภอ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี อันเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์จากตะกอนปากแม่น้ำต่างๆ ที่ไหลลงสู่อ่าวบ้านดอน จึงเป็นศูนย์รวมของความอุดมสมบูรณ์และแหล่งรวมความหลากหลายใน ระบบนิเวศทางทะเล ในปี พ.ศ. 2549 กรมประมงสำรวจพบว่า อ่าวบ้านดอนมี ลูกพันธุ์หอยแครงเกิดขึ้นตามธรรมชาติเป็นจำนวนมาก อันแสดงให้เห็นถึง ความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นของอ่าวบ้านดอน ซึ่งผลที่เกิดขึ้นทำให้เกษตรกรที่เลี้ยง หอยแครง นำลูกพันธุ์ที่เกิดขึ้นมาเลี้ยงต่อให้เป็นหอยแครงขนาดใหญ่ และสามารถ ลดการนำเข้าลูกพันธุ์จากต่างประเทศ โดยคาดว่าจะสร้างรายได้ให้กับอ่าวบ้านดอน ไม่น้อยกว่า 50 ล้านบาท

จังหวัดสุราษฎร์ธานีให้ความสำคัญต่อผลผลิตหอยประเภทต่างๆ ที่ใช้ในการ บริโภค โดยนำระบบการล้างทำความสะอาด (Depuration) ซึ่งกรมประมงได้ พัฒนาขึ้นมาเพื่อส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรสามารถใช้ระบบดังกล่าว ในการล้าง

เทิดชาย ช่วยบำรุง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ทำความสะอาดหอย ก่อนที่จะนำไปจำหน่ายให้แก่ประชาชนทั่วไป นอกจากนั้นพื้นที่อ่าวบ้านดอนยังได้รับความช่วยเหลือจากโครงการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง (Coastal Habitats and Resources Management Project : CHARM) ซึ่งเป็นความร่วมมือของสหภาพยุโรปและประเทศไทย ที่พยายามส่งเสริมให้เกษตรกรผู้เลี้ยงหอยมีระบบสุขอนามัยที่ดีโดยบ้านเรือนที่ใช้เฝ้าดูแลฟาร์มต้องมีถังบำบัด (ถัง SAT) ซึ่งในขณะนี้อยู่ในช่วงรณรงค์ให้เกษตรกรปฏิบัติตาม หากเกษตรกรรายใดที่สมัครใจและให้ความร่วมมือจะได้ไปรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการประมงที่ดี (Good Aquaculture Practise : GAP) จากกรมประมง ซึ่งคาดการณ์ว่าจะมีเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีเข้าร่วมโครงการทุกส่วน

เหล่านี้ ล้วนเป็นความพยายามของกรมประมงในการจัดทำฟาร์มทะเล (Sea Farming) โดยให้ประชาชนในพื้นที่มีความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการจัดทำและใช้ทรัพยากรประมงให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและยั่งยืน (Sustainable Fishery) ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีประโยชน์ในหลายด้าน อาทิ เป็นพื้นที่เฝ้าระวังการทำประมงผิดกฎหมาย เป็นแหล่งแพร่พันธุ์ ขยายพันธุ์และเจริญเติบโตของสัตว์น้ำ เป็นแหล่งอาหารโปรตีนที่ประชาชนทั่วไปได้มีบริโภคอย่างต่อเนื่อง และยังเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรประมงให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งโครงการดังกล่าวต้องใช้ระยะเวลายาวนาน จึงจะประสบความสำเร็จ ดังเช่น กรณีของอ่าวบ้านดอนที่ต้องใช้เวลาอย่างน้อย 20 ปี ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ทรัพยากรสัตว์น้ำเหล่านี้ จะไม่มีวันหมดไปจากอ่าวบ้านดอน หากชุมชนร่วมมือกันอนุรักษ์

การตลาดการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

1) ตลาดเป้าหมาย (Target Market)

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวฟาร์มสเตย์เป็นนักท่องเที่ยวประเภท The Organized Mass Tourist กล่าวคือ เป็นนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเป็นกลุ่ม/หมู่คณะ กับคณะทัวร์/องค์กร มีผู้นำทัวร์ ต้องการความรู้ลึกปลอดภัย คำนึง ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว มักเดินทางไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีรายการท่องเที่ยวสำเร็จรูป มีบริการครบครัน ทั้งนี้ฟาร์มสเตย์

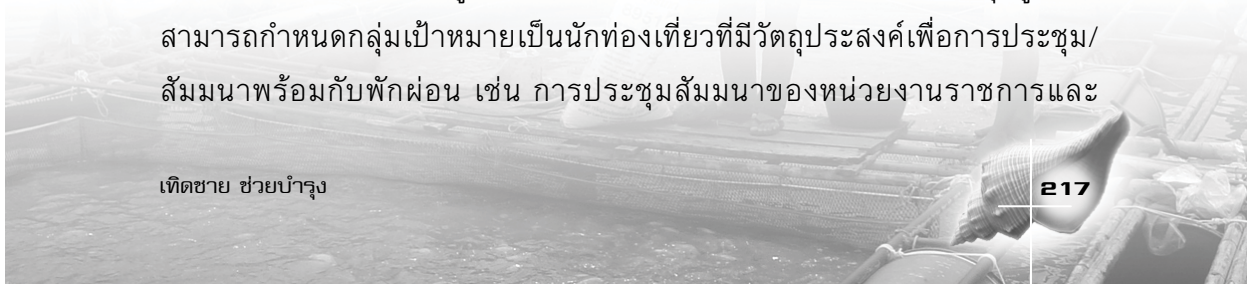

แต่ละแห่งมีจุดเด่นที่แตกต่างกัน สามารถแบ่งส่วนตลาดหรือกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มที่แตกต่างกัน ดังนี้

สินมานะฟาร์มสเตย์ เป็นฟาร์มที่มีความพร้อมสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรม/ธรรมชาติท้องถิ่น (ทัศนศึกษา) และพักผ่อนไปพร้อมๆ กัน เนื่องจากมีขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 100 คน/กลุ่ม มีลานโล่งในฟาร์มสเตย์สำหรับพักผ่อน/ทำกิจกรรมกลุ่ม/สนทนาการ/บรรยายให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เนื่องจากผู้ประกอบการมีกิจการหลักคือการเลี้ยงหอยแครงและหอยนางรม โดยผู้ประกอบการจะเป็นมัคคุเทศก์เองและบางครั้งจะจ้างมัคคุเทศก์น้อยซึ่งเป็นนักเรียนของโรงเรียนในท้องถิ่นที่สามารถบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการทำฟาร์มหอยแครงและหอยนางรม บริบทพื้นที่อ่าวบ้านดอนและวิถีชีวิตของคนในชุมชนได้

เคียงเลบุรี มีความพร้อมสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อท่องเที่ยวพักผ่อน โดยต้องการความเป็นส่วนตัว/บรรยากาศเงียบสงบ เนื่องจากมีการแยกห้องนอนออกเป็นสัดส่วน (จำนวน 3 ห้อง) มีขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กๆ ได้ประมาณ 30 คน/กลุ่ม และเคียงเลบุรียังสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าด้านเมนูอาหารได้ตามใจชอบ เนื่องจากผู้ประกอบการมีกิจการหลักคือร้านอาหารเคียงเล ซึ่งเป็นร้านอาหารที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำหน่ายอาหารทะเลและอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ เคียงเลบุรีมีจำนวนการรองรับนักท่องเที่ยวได้น้อยกว่าฟาร์มสเตย์อื่น อาจมีการรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่งมีกำลังซื้อสูง หากเป็นเช่นนั้นก็ควรปรับรูปแบบการจัดการฟาร์มสเตย์ให้รองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ จะทำให้สามารถเพิ่มระดับราคาให้สูงขึ้นได้

ทั้งนี้ หากผู้ประกอบการต้องการขยายปริมาณความต้องการการซื้อบริการการท่องเที่ยว ควรจัดให้มีรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่เน้นกลุ่มลูกค้าที่สามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นนักท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการประชุม/สัมมนาพร้อมกับพักผ่อน เช่น การประชุมสัมมนาของหน่วยงานราชการและ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

หน่วยงานภาคเอกชน โดยมีการพัฒนาการจัดลักษณะฟาร์มสเตย์ให้นักท่องเที่ยวที่ต้องการท่องเที่ยวชมแยกเป็นสัดส่วนจากที่พัก มีโสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้สำหรับการประชุม และกิจกรรมสันทนาการต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ได้

ผู้ประกอบการสามารถกำหนดลูกค้ากลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันและสามารถรวมตัวกันเพื่อเป็นเครือข่ายการค้าระหว่างกัน เป็นพันธมิตรในการติดต่อหาที่พักในลักษณะฟาร์มสเตย์ตามความต้องการที่แตกต่างกันของกลุ่มลูกค้า

2) ส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix -4 Ps)

2.1) ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) แบ่งตามองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังนี้

ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)

นักท่องเที่ยวประทับใจในความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างมากและนักท่องเที่ยวยังให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบแหล่งท่องเที่ยว เพราะต้องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวและต้องการกิจกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผู้ประกอบการควรแจ้งข้อมูลการปฏิบัติตัวในการรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม ในแหล่งท่องเที่ยวก่อนเดินทางไปยังฟาร์มสเตย์ เขียนป้ายรณรงค์การปฏิบัติตนในฟาร์มสเตย์หรือกำหนดกติกาที่ชัดเจนร่วมกัน รวมทั้งมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

นักท่องเที่ยวพอใจสภาพเส้นทางไปแหล่งท่องเที่ยว และรู้สึกปลอดภัยในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว แต่มีความเห็นว่าควรมีป้ายประชาสัมพันธ์ บอกเส้นทาง สถานที่ ระยะทางอย่างละเอียดชัดเจนและเพียงพอ รวมทั้งมีแผนที่แนะนำเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว หากมีการจัดทำในส่วนนี้ให้ชัดเจนจะดึงดูดนักท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี หรือผู้ที่เดินทางด้วยพาหนะส่วนตัวให้สามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenities)

นักท่องเที่ยวต้องการการให้ข้อมูลและระเบียบปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยว ก่อนที่จะเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว การมีมัคคุเทศก์บรรยายเกี่ยวกับวิถีชีวิตและ วัฒนธรรมท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว และการจัดเมนูอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่น

ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (Activity)

นักท่องเที่ยวต้องการทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นำชมธรรมชาติบริเวณแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการ สันทนาการ/รีนเรจ เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน สัมผัสบรรยากาศในแหล่งท่องเที่ยวและได้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวไปพร้อมๆ กัน

2.2) ด้านค่าบริการท่องเที่ยว (Price)

นักท่องเที่ยวเห็นว่าค่าบริการไม่ควรเกิน 1,000 บาทต่อคนต่อวัน โดยคิด ค่าใช้จ่ายรวมทุกอย่างในลักษณะเหมาจ่าย อาจมีการกำหนดราคาที่แตกต่างกันได้ตาม ลักษณะการจัดที่พักในฟาร์มสเตย์ ตลอดจนวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยว นอกจากนี้การกำหนดราคาที่สูงขึ้นอาจมีรูปแบบ/กิจกรรมการจัดการฟาร์มสเตย์ เพิ่มเติม เพื่อให้ลูกค้ารู้สึกถึงความแตกต่างในแต่ละระดับราคา

2.3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวโดยเพื่อน/คนในครอบครัว/ คนรู้จักแนะนำ ดังนั้นช่องทางการจัดจำหน่ายอาจติดต่อให้ข้อมูลการท่องเที่ยว ฟาร์มสเตย์ผ่านหน่วยงานต่างๆ เช่น โรงเรียน ชมรม บริษัท บริษัทนำเที่ยว เครือข่ายการท่องเที่ยวอาจเพิ่มเติมช่องทางการจัดจำหน่ายโดยการประชาสัมพันธ์ ผ่านเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2.4) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)

ควรจัดทำแผ่นพับ จัดนิทรรศการท่องเที่ยวและบรรจุข้อมูลรายการ การท่องเที่ยวรวมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นการประชาสัมพันธ์ แหล่ง ท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางและควรมีการโฆษณา

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ประชาสัมพันธ์ผ่านหน่วยงาน เช่น หน่วยงานราชการ บริษัท โรงแรม ห้างร้าน สมาคมต่างๆ เป็นต้น

นอกจากนี้ ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยวยังเป็นสิ่งสำคัญและเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญที่สุด เนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวอยู่บริเวณกลางทะเล ความปลอดภัยทั้งทางด้านลักษณะโครงสร้างของที่พัก อุปกรณ์ เช่น เสื้อชูชีพ ยารักษาโรค ในกรณีที่พิกค้ำคืนผู้ประกอบการต้องมีการกำหนดแผนฉุกเฉิน เช่น เรือยนต์และพนักงานรองรับในกรณีฉุกเฉินหรือเจ็บป่วยเฉียบพลัน เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ชอบเดินทางท่องเที่ยวในฤดูร้อน ประกอบกับ แหล่งท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวทางทะเล ในฤดูร้อนแหล่งท่องเที่ยวจะมีบรรยากาศที่สวยงามและมีสภาพอากาศที่ดี ผู้ประกอบการควรติดตามข้อมูลสภาพอากาศและแจ้งนักท่องเที่ยว และเตรียมแผนสำรองหากสภาพอากาศแปรปรวน จัดประกอบกิจการในหน้ามรสุม/ฤดูฝน เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เป็นต้น

เหล่านี้ เป็นปัจจัยสำคัญที่เกิดประโยชน์แก่เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และผู้ประกอบการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถดำเนินต่อเนื่องและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังสามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่อาจมีจำนวนมากขึ้นได้ในอนาคต เรียกได้ว่า “รู้เขา รู้เรา” ก็ว่าได้

6.3 แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอ่าวบ้านดอนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวในพื้นที่เพาะเลี้ยงชายฝั่งในอ่าวบ้านดอนในลักษณะของฟาร์มสเตย์เป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ที่มีลักษณะพื้นที่ กิจกรรมการท่องเที่ยว การให้บริการต่างๆ การนำเที่ยว ตลอดจนสภาพแวดล้อม มีความแตกต่างจากการท่องเที่ยวโดยทั่วไป การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในแนวคิดด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ทำให้เกิดความรัก ความหวงแหนและเห็นคุณค่าของทรัพยากรในท้องถิ่นมากขึ้น การอาศัยประชาชนที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความจำเป็น

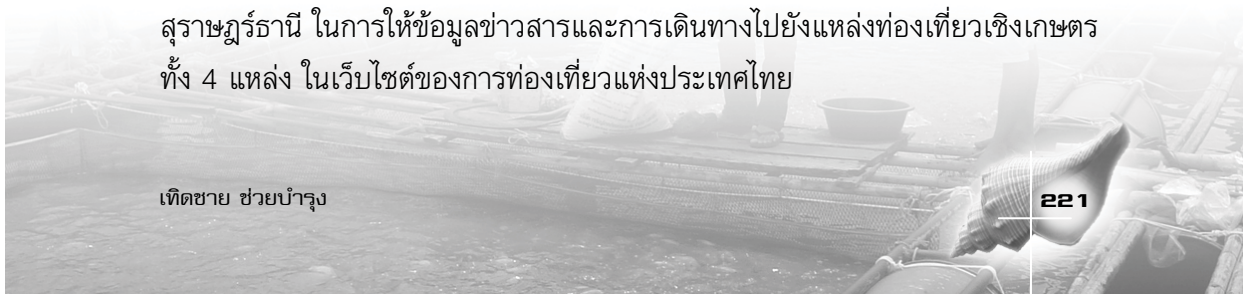
อย่างยิ่งเพราะประชาชนในพื้นที่เป็นผู้ที่ทราบปัญหาและได้รับผลกระทบโดยตรง การพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพจึงต้องเน้นกระบวนการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกำหนดทิศทาง อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ดวงกาญจน์ วัฒนบุญญและคณะ (2552) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนอ่าวบ้านดอนเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและสร้างเครือข่ายปราชญ์ชุมชนอ่าวบ้านดอน ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบริเวณอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ผลการศึกษาดังนี้

6.3.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนอ่าวบ้านดอน

ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนมีความแตกต่างจากในระบบของการก่อตั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หากเป็นการท่องเที่ยวของชุมชนโดยตรง เช่น ชุมชนลิเล็ด ชุมชนบางไผ่และชุมชนคลองท่าปูน และเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยวิเคราะห์เป็นรายประเด็น พบว่าคนในชุมชนแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวจะมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนอยู่ในระดับสูง โดยพบว่า การมีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบสำหรับให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ในทางตรงกันข้ามกับสินมานะฟาร์ม ซึ่งก่อตั้งจากเอกชนและเป็นการจัดการโดยเอกชน โดยคุณสมชายสินมา ซึ่งมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการของชุมชนน้อย เมื่อพิจารณาในทุกชุมชนพบว่า การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยการสำรวจและบันทึกผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด เนื่องจากการขาดความรู้ในการประเมินแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งชุมชนต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐในการให้ความรู้แก่ชุมชนมากที่สุด

ทั้งนี้กระบวนการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 4 แหล่ง ได้แก่ บางไผ่ ลิเล็ด คลองท่าปูนและสินมานะฟาร์ม ให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ได้รับการอำนวยความสะดวกจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสุราษฎร์ธานี ในการให้ข้อมูลข่าวสารและการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรทั้ง 4 แหล่ง ในเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

6.3.2 แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนอำเภอบ้านดอนในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การมุ่งเน้นการเกษตรจากฐานอาชีพหลักของคนในชุมชน เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึง โดยสรุปแนวทางการมีส่วนร่วมในแต่ละชุมชนได้ดังนี้

1) ชุมชนบางใบไม้ อำเภอเมืองและชุมชนลีเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งประชากรในชุมชนส่วนมากประกอบอาชีพสวนผลไม้ สวนมะพร้าว และการประมง **มีแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบ** ทั้งในด้านการจัดการเกษตรและแนวคิดในการอนุรักษ์โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ซึ่งชุมชนสามารถรวมกลุ่มทำงานและคืนประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวกลับสู่ชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมมากที่สุด

2) สลิมมานะฟาร์ม อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการจัดการของภาคเอกชน คือ กิจการฟาร์มหอย **ชุมชนมีส่วนร่วมในการเป็นแหล่งเยี่ยมชม** มีการพัฒนาการนำเที่ยวโดยการนำเยาวชนในชุมชนมาอบรมการให้ข้อมูลเพื่อเป็นมัคคุเทศก์ในชุมชน จากการดำเนินการท่องเที่ยวของสลิมมานะฟาร์มทำให้เกิดการกระจายรายได้ให้กับชุมชนเพิ่มขึ้น

3) ชุมชนคลองท่าปูน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี **มีแนวคิดในการรวมตัวกันเพื่ออนุรักษ์ปูเปี้ยวและได้รับการสนับสนุนจากนักวิจัยจากสถาบันต่างๆ มากมาย** ในการจัดตั้งธนาคารปูเปี้ยว นอกจากนี้ยังมีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนอีกด้วย แต่มีปัญหาเรื่องการหาจุดเด่นทางด้านอาชีพเกษตรกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน หากแต่คนในชุมชนมีแนวคิดตรงกันว่าทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เช่น ป่าชายเลน นาเกลือและการประมง น่าจะเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

ทั้งนี้ในส่วนของแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีทิศทางเดียวกันทั้ง 4 แหล่ง สามารถได้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนของผู้นำชุมชนและส่วนของชุมชน ดังนี้

1) ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมอย่างมากในการริเริ่มและกำหนดนโยบายการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน ทั้งนี้ ทุกชุมชนมีการประชุมเพื่อสอบถามความคิดเห็น

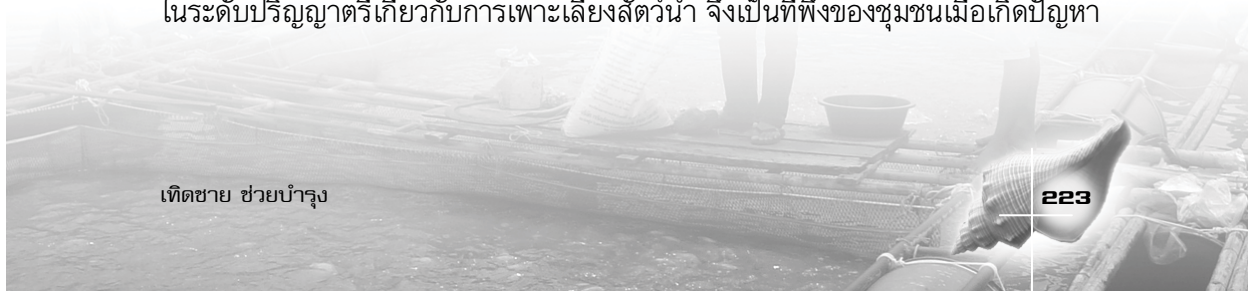
เห็นในชุมชน ซึ่งสิ่งที่ผู้นำชุมชนตระหนักเป็นสิ่งแรกคือการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน นอกจากนี้ผู้นำชุมชนยังมีส่วนในการกำหนดกิจกรรม รวมถึงพื้นที่ในการท่องเที่ยวและมีบทบาทอย่างยิ่งในการประสานงานกับภาครัฐและเอกชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนนั้นๆ เพราะเหตุนี้ผู้นำชุมชนจะได้รับการอบรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ

2) ชุมชนมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นและต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวในสิ่งที่ตนทำเป็นอาชีพอยู่แล้ว เช่น ผู้นำนักท่องเที่ยวชมการสาธิตการเก็บลูกมะพร้าว ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว การเย็บจาก สาธิตการจับกุ้ง ปลา และหอยนางรม เป็นต้น เพื่อเป็นการกระจายรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างทั่วถึง ชุมชนมักจะรวมกลุ่มในการจัดกิจกรรม เช่น แบ่งที่พักไว้บริการนักท่องเที่ยว จัดเตรียมยานพาหนะ กิจกรรมท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และการบริการอาหารแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น โดยเฉพาะชุมชนบางใบไม้และสินมานะฟาร์ม มีการนำเยาวชนในชุมชนมาฝึกหัดนำเที่ยวให้เป็นยุวมัคคุเทศก์ของแหล่งท่องเที่ยวขึ้นๆ

เนื่องจากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีความสำคัญยิ่งและแหล่งท่องเที่ยวถือเป็นสมบัติส่วนรวมของชุมชน แต่กลับพบว่า แหล่งท่องเที่ยวยังไม่ได้ดำเนินการสำรวจความเสียหายของสถานที่แหล่งกำจัดขยะและน้ำเสีย เนื่องจากเพิ่งดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ไม่นาน แต่ก็อยู่ระหว่างการพิจารณาเพื่อดำเนินการสำรวจความเสียหายในการปรับปรุงระบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืนต่อไป

6.3.3 เครือข่ายปราชญ์ชุมชนอ่าวบ้านดอนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบริเวณอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปราชญ์ชุมชนซึ่งเป็นการรวมกลุ่มของชุมชนด้านการเกษตร โดยมี **คุณสมชาย สินมา** เป็นผู้บุกเบิกการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ เป็นผู้ที่มีความรู้จากการศึกษาในระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จึงเป็นที่พึ่งของชุมชนเมื่อเกิดปัญหา

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ในฟาร์มเลี้ยงหอยและคนในชุมชนให้ความเชื่อถือในรูปแบบการจัดการการตลาดของสินค้าเกษตร ด้วยการรวมกลุ่มคนในชุมชนส่งออกหอยแครงสู่ตลาดมาเลเซีย

ส่วนชุมชนบางใบไม้และคลองท่าปูน ผู้ที่ชุมชนให้ความนับถือซึ่งเป็นผู้นำอย่างไม่เป็นทางการแต่เป็นผู้ที่มีความสำเร็จในการทำเกษตรกรรมโดยมีความคิดในเรื่องของการเกษตรแบบพอเพียง หากแต่สามารถหารายได้ให้แก่ตนเองอย่างยั่งยืนในชุมชนคลองท่าปูนนั้น **คุณลำ คักดา** เป็นผู้ที่ชุมชนคลองท่าปูนให้ความเห็นว่าเป็นผู้ที่มีความรู้และสามารถจัดการการเกษตรได้เป็นอย่างดีและสามารถเป็นที่ปรึกษาของคนในชุมชนได้ ส่วนชุมชนบางใบไม้ซึ่งทำอาชีพสวนผลไม้ มีปราชญ์ที่ชุมชนเห็นว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการทำเกษตรแบบสวนสมรม ซึ่งสามารถหาเลี้ยงชีพและหารายได้อย่างสม่ำเสมอ คือ **คุณสงบ เชื้อแสง**

ปราชญ์ชุมชนลิเล็ดเป็นผู้นำอย่างเป็นทางการ คือ **กำนันประเสริฐ ชัญจุกรม** ที่ทำอาชีพหลักแต่ดั้งเดิมเป็นเกษตรกร และมีความคิดควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากร โดยทำการเกษตรที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งยังสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนอนุรักษ์และหวงแหนป่าชายเลนที่เป็นแหล่งทำรายได้ให้คงอยู่คู่กับชุมชนอย่างยั่งยืน

อ่าวบ้านดอนเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวทั้งบริเวณรอบอ่าวและพื้นที่ในอ่าว สามารถพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้หลากหลาย เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งทะเล ป่า น้ำแร่ร้อน แหล่งประวัติศาสตร์และอารยธรรมโบราณ วัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตชุมชนบริเวณรอบอ่าวและกิจกรรมการประมงในอ่าว แต่การพัฒนาการท่องเที่ยวควรเน้นความยั่งยืนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมเชิงพหุภาคีและการดำเนินการอย่างมีคุณภาพ โดยคัดเลือกนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพที่ต้องการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน การเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนและการอนุรักษ์ฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงอยู่ต่อไป ซึ่งมีแนวทางการจัดการและการพัฒนาที่เป็นต้นแบบที่ดีแก่พื้นที่อื่นๆ ต่อไป

ตอน 7

ธนาคารข้อมูล...

คลังสมองการวิจัย

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

File Edit View Favorites Tools Help

Back Forward Stop Home Search Favorites Print Mail News RSS Feeds

Address http://www.agro-... Go Links

AgroTourism

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ได้รับการสนับสนุนจาก "สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย"

สุราษฎร์ธานี ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลการเดินทาง แผนที่จังหวัด แผนที่ท่องเที่ยว(GIS) สินค้าขึ้นชื่อ ร้านขายสินค้า

หน้าแรก แหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลงานวิจัย ค้นหา

ค้นหา เติบโต

© COPY RIGHT

การจัดการความรู้

ภาพประชาสัมพันธ์

สำนักงานวิจัยการท่องเที่ยวไทย Thai Tourism Research Institute www.ttrai.or.th

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา Ministry of Tourism and Sports

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

พจนานุกรมภาษา

web link suratthani

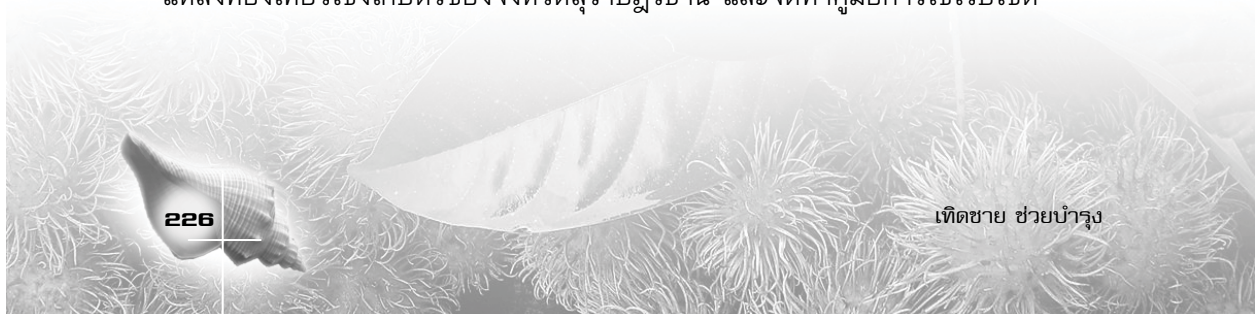
การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ธนาคารข้อมูล เป็นคลังข้อมูลทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีในรูปแบบเว็บไซต์ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์อีกรูปแบบหนึ่งที่ทันสมัยและสะดวกต่อการเข้าถึง ง่ายต่อการนำไปใช้และเอื้อประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวในการสืบค้นข้อมูลทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อีกทั้งยังเป็นประโยชน์แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีต่อไป

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) เจริญก้าวหน้าไปมาก โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต (Internet) ได้เข้ามามีบทบาทในหลายหน่วยงานมากขึ้น แม้กระทั่งการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่สืบค้นข้อมูลเพื่อวางแผนการท่องเที่ยว ดังนั้น การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวอย่างแพร่หลายในรูปแบบเว็บไซต์จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่มีความสนใจไม่น้อยทั้งกับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ แต่การเผยแพร่ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีจำนวนค่อนข้างน้อย ดังนั้นเพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้ทราบข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากขึ้น และสะดวกต่อการสืบค้น รวมทั้งเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานีให้มากขึ้น จึงควรพัฒนาระบบเว็บไซต์แหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อให้บริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว และยังเป็น การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

ดังนั้น เพื่อให้การจัดการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบเว็บไซต์ก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดและเป็นประโยชน์อย่างยั่งยืนแก่ชาวสุราษฎร์ธานี รัชชศรีไทย และคณะ (2551) จึงศึกษาการจัดการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีในรูปแบบเว็บไซต์ เพื่อรวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีให้อยู่ในรูปแบบเว็บไซต์ พัฒนาศักยภาพในการดูแลเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจัดทำคู่มือการใช้เว็บไซต์

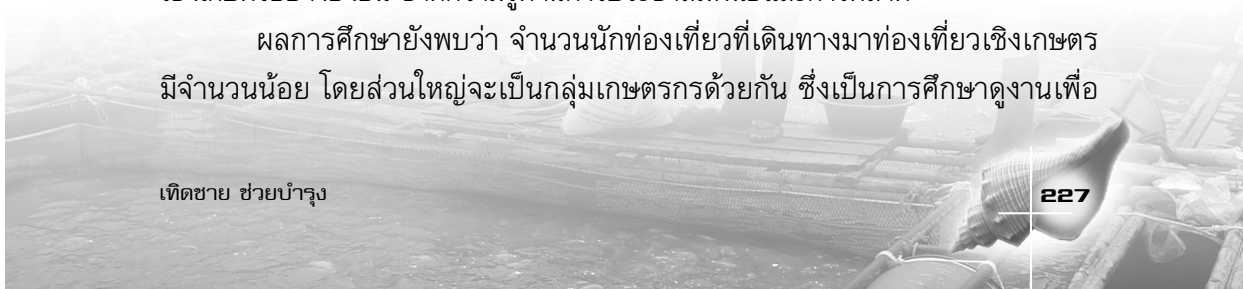

7.1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและลักษณะการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดสุราษฎร์ธานีมี 2 รูปแบบ คือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบเต็มรูปแบบและแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบไม่เต็มรูปแบบ โดยพบว่าการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบเต็มรูปแบบจำนวน 16 อบต. ได้แก่ คลองน้อย คลองสระ เกาะพะงัน ตะกุกเหนือ บ้านเสด็จ สองแพรก ชัยบุรี คลองน้อย ปากหมาก คลองไทร ประสงค์ เขาวง ท่าเรือ คลองปราบ ท่าสะท้อน ต้นยวน ส่วนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบไม่เต็มรูปแบบมีจำนวน 97 อบต. ได้แก่ ชุนทะเล มะขามเตี้ย บางใบไม้ คลองฉนาก บางไทร บางชนะ บางโพธิ์ ป่าร้อน ท่าทอง กรูด ทุ่งรัง ช้างขวา ทุ่งกง ตะเคียนทอง ท่าทองใหม่ ท่าอุแท พลายวาส บ้านใต้ เกาะเต่า ตะกุกใต้ ย่านยาว ท่ากระดาน ถ้ำสิงขร กะเปา บ้านท่าเนียบ บ้านยาง น้ำหัก ท่าขนอน พ่วงพรมคร เขาตอก อรัญคามวารี เคียนซา ไทรทอง ตะกรบ ทุ่ง ปาเว เลม็ด โมถ้าย เวียง เขาถ่าน ท่าฉาง ท่าเคย เสวียด ปากฉลุย ท่าชนะ วัง สมอทอง คันธุลี คลองพา พะแสง พรุไทย ทรัพย์ทวี บ้านนา นาคใต้ พรุพรี น้ำพุ ท่าชี ควนศรี ทุ่งเตาใหม่ ควนสุพรรณ เพิ่มพูนทรัพย์ ทุ่งเตา ลำพูน ดอนลัก ปากแพรก ชลคราม ไชยคราม กรูด ตะปาน ท่าโรงช้าง น้ำรอบ หนองไทร มะลวน หัวเตย พุนพิน ลีเล็ด ศรีวิชัย เขาหัวควาย ท่าข้าม บางงอน บางเดือน บางมะเดื่อ พลุเถื่อน คลองศก พนม คลองชะอุ่น บางสวรรค์ ลินเจริญ ไทรซิง อีป็น ลินปูน ไทรโสภี สาคุ ทุ่งหลวง คลองฉนวนและเวียงสระ ซึ่งแหล่งเกษตรกรรมของแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่สามารถจะยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ ในลักษณะของการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ รวมถึงการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร แต่ด้วยเหตุที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องจึงทำให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรไม่ได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร รวมถึงองค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดความเข้าใจในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน ขาดความรู้ด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาด

ผลการศึกษายังพบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีจำนวนน้อย โดยส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเกษตรกรด้วยกัน ซึ่งเป็นการศึกษาดูงานเพื่อ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

นำไปพัฒนาท้องถิ่นของตนและกลุ่มนักวิชาการ รวมถึงนักศึกษาที่ต้องการหาความรู้เกี่ยวกับการเกษตรต่างๆ ในการทำงานของตนเองเท่านั้น

7.2 ความต้องการรูปแบบ โครงสร้างและองค์ประกอบของเว็บไซต์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

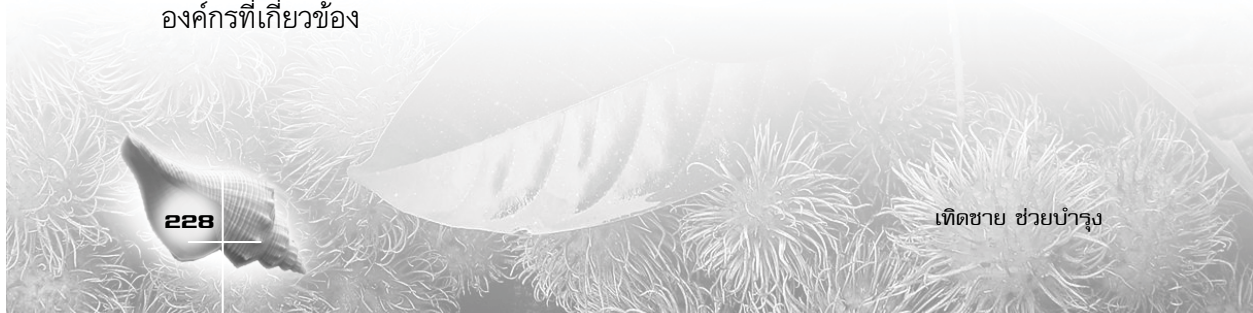
ความต้องการรูปแบบเว็บไซต์เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่พึงปรารถนาต้องมีองค์ประกอบของเว็บไซต์ที่มีลักษณะหน้าเว็บไซต์เป็นแบบพอดีหน้าจอ แบบแนวตั้ง ขนาดของเว็บไซต์ 800 x 600 พิกเซล ตำแหน่งของโลโก้อยู่ด้านบนสุด ตำแหน่งของเนื้อหาอยู่ชิดขวาและตำแหน่งภาพประกอบอยู่ชิดซ้าย แบบของเมนูเป็นแบบเนวิเกชันบาร์แบบ Pop-Up จัดวางตำแหน่งของเมนูอยู่ชิดซ้าย สีในหน้าเว็บเพจ 3-4 สี สีพื้นหลังของหน้าเว็บเพจเป็นสีเขียวน้ำตาล ตัวอักษรของเนื้อหาเป็นสีดำ ตัวอักษรเพื่อกำหนดตัวลิงค์เป็นสีน้ำเงิน ตัวอักษรหลังจากการคลิกลิงค์เป็นสีแดง ขนาดตัวอักษร 14-16 Points โทนสีเย็นและใช้สีเข้ม

ส่วนของกราฟฟิก จำนวนรูปภาพใน 1 หน้าเว็บเพจ ตามความเหมาะสม ขนาดความจุของภาพ 40-60 KB และตำแหน่งของภาพอยู่กึ่งกลาง

ส่วนของสื่อประสม ให้มีเสียงประกอบ ภาพเคลื่อนไหว ต้องการรูปแบบเว็บไซต์แบบลำดับขั้น

ความต้องการรูปแบบเว็บไซต์เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในด้านการดูแลบำรุงเว็บไซต์ ในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมในการดูแลและบำรุงเว็บไซต์และต้องการดูแลเว็บไซต์ด้วยตนเอง

ธนาคารข้อมูล...คลังสมองทางการวิจัยการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีในรูปแบบเว็บไซต์ซึ่งเป็นรูปแบบการประชาสัมพันธ์อีกทางหนึ่งที่ทันสมัยและง่ายต่อการนำไปใช้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีทั้งหมดไว้ที่ www.agro-tourism-suratthani.com ซึ่งง่ายต่อการสืบค้นข้อมูลของนักท่องเที่ยว และเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดสุราษฎร์ธานีแก่องค์กรที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :
การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ที่มา : ธวัช ศรีไทย และคณะ, 2551

ภาพ 59 หน้าแรกของเว็บไซต์

ลำดับที่	ชื่อสถานที่ท่องเที่ยว	ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว	หมายเหตุ
1	บ้านโบราณ	ล่องแก่งบ้านโบราณยาวกว่า 100 ปี	ดูรายละเอียด
2	คลองร้อยสาย	ล่องคลองร้อยสาย ชมวิถีชีวิต ตามเส้นทางล่องคลองร้อยสาย	ดูรายละเอียด
3	สวนผลไม้	เข้าชมการสาธิตการปลูกและดูแลต้นไม้ และลองชิมผลไม้ต่าง ๆ ภายในสวนเกษตรธรรมชาติ	ดูรายละเอียด
4	ถ้ำน้ำห้วยแก้ว	ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ต.ทุ่งเกว อ.กาญจนดิษฐ์ จ.สุราษฎร์ธานี บนเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 401 ถึงหลักกิโลเมตรที่ 25 หรือแยกเข้าบ้านใหม่ ต.ทุ่งเกว ระยะทาง 300 เมตร เป็นแหล่งน้ำผุดตามธรรมชาติ ที่ไหลออกจากเขาแก้วตลอดทั้งปี	ดูรายละเอียด
5	โบราณสถานถ้ำคูหา	ถ้ำคูหาเป็นโบราณสถานอยู่บริเวณเขา ภายในถ้ำมีพระนอนขนาดใหญ่และพระพุทธรูปเก่าแก่จำนวนมากซึ่งเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้คนทั่วไปไปขอสิริการและงานสงฆ์พระเป็นงานประเพณีทุกปี (แรม 13 ค่ำ เดือน 5 - ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 6)	ดูรายละเอียด
6	ถ้ำน้ำทิพย์	ถ้ำน้ำทิพย์ เป็นถ้ำโบราณที่ได้ถูกค้นพบเมื่อประมาณปี 20 เป็นสถานที่มีธรรมชาติสวยงาม อาทิเช่น วิหังสวรรค์ สดุดหินรูปบัวคว่ำบัวหงาย พระพุทธรูปโบราณ และถ้ำน้ำทิพย์ จำนวน 3 บ่อ ขนาดกว้าง 1 เมตร ลึกประมาณ 8-10 เมตร และยังมีสัตว์ป่าซึ่งอาศัยอยู่บริเวณนี้ เช่น ลิง อีกเป็นจำนวนมาก โดยไม่ทำอันตรายต่อผู้คน	ดูรายละเอียด
7	ป่าชุมชนบ่อไร่จั่นเขาพลู	เป็นป่าชุมชนบ่อไร่จั่นซึ่งเกิดตามธรรมชาติ และเป็นป่าที่มีความสมบูรณ์มีพันธุ์ไม้นานาชนิด และจะจัดสำหรับการใช้ในการศึกษา เหมาะสำหรับการเป็นสถานที่ในการศึกษาธรรมชาติ	ดูรายละเอียด
8	สระบัว	เป็นสระน้ำที่มีพื้นที่ร้อยละ 10 ของพื้นที่ทั้งหมด อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี ภายในสระจะมีบัวหลวงอยู่มากมาย ซึ่งดอกบัวหลวงจะบานตอนเช้า มีความสวยงามมาก	ดูรายละเอียด

ที่มา : ธวัช ศรีไทย และคณะ, 2551

ภาพ 60 หน้าจอแสดงรายการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

7.3 ผลการวิจัยที่เป็นรูปธรรมของชุดโครงการฯ

ผลการวิจัยที่เป็นรูปธรรมของชุดโครงการดังกล่าว ประกอบด้วย

- หลักสูตรการเรียนการสอนด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับนักเรียนใน

เขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 เขต 2 เขต 3

เทิดชาย ช่วยบำรุง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

- หลักสูตรอบรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับเกษตรกรอำเภอและเกษตรกร
- ป้ายสื่อความหมายและคู่มือการนำเที่ยวสวนสมรมตำบลถ้ำสิงขร
- คู่มือแผนการตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสวนปาล์มน้ำมนต์วันทนา
- คู่มือการนำเที่ยวสวนยางพาราตำบลพรุพีและแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง
- ป้ายบอกทางและกิจกรรมประชาสัมพันธ์เส้นทาง รวมทั้งโบรชัวร์

ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนลิเล็ด

- ป้ายและคู่มือความปลอดภัยการท่องเที่ยวสวนทุเรียนบ้านเขาป้อม
- หนังสือแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วม

ของตำบลเขาวง

- รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับกลุ่มผู้ผลิตไข่เค็มไชยา

- โปรแกรมสำเร็จรูปเกี่ยวกับหอยต่างๆ ในอำเภอกาญจนดิษฐ์สำหรับเกษตรกรเพื่อการท่องเที่ยวและคู่มือการใช้โปรแกรม

- คู่มือพัฒนาศักยภาพกลุ่มเลี้ยงสัตว์น้ำตำบลดอนสักให้มีความพร้อมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

- ป้ายสื่อความหมายและคู่มือความรู้เกี่ยวกับสวนสมุนไพรตำบลคลองปราบพร้อมแผนที่เส้นทางเดินเท้าเพื่อเที่ยวชมสวนสมุนไพรด้วยตนเองและเส้นทาง การนำเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงสวนสมุนไพรกับทรัพยากรธรรมชาติบริเวณใกล้เคียง

- หนังสือเรื่องเล่าเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนแหลมโพธิ์
- คู่มือปราชญ์ท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- แผ่นพับแนะนำการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์และโปรแกรมการท่องเที่ยว
- คู่มือแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่วางอยู่บนฐานอุปสงค์และอุปทาน

- เว็บไซต์ www.agro-tourism-suratthani.com

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้บรรจุชุดโครงการ “การยกระดับฐานการผลิตอุตสาหกรรมเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อสร้างทางเลือกใหม่แก่เกษตรกรและความมั่นคงของอุตสาหกรรมเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี” ไว้ในแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานีสู่ความยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กมลวัฒน์ โมราศิลป์ และคณะ, 2551. ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยว
เชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วมของตำบลเขาวง อำเภอบ้านตาขุนจังหวัด
สุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต
สุราษฎร์ธานี.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2548. **ท่องเที่ยวเชิงเกษตร**. กลุ่มงานส่งเสริมและ
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร. กรุงเทพมหานคร.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2548. **Guest Arrivals at Accommodation
Establishments Suratthani**. กรุงเทพมหานคร : กองสถิติและวิจัย.
- จุฑามาศ กระจำศรี และคณะ, 2551. **การจัดการความรู้สู่เรื่องเล่าของชุมชน
แหลมโพธิ์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน**, สุราษฎร์ธานี :
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ดวงกาญจน์ วัฒนบุญ และคณะ, 2552. **แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ
ชุมชนอ่าวบ้านดอนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัด
สุราษฎร์ธานี**, สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ธีระยุทธ์ ขุนศรีแก้ว และคณะ, 2551. **การจัดการข้อมูลการท่องเที่ยวด้วยระบบ
คอมพิวเตอร์อย่างง่าย กรณีศึกษาการเลี้ยงหอยในอำเภอกาญจนดิษฐ์
จังหวัดสุราษฎร์ธานี**, สุราษฎร์ธานี : วิทยาลัยตาปี.
- ธวัช ศรีไทย และคณะ, 2551. **การจัดการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ
จังหวัดสุราษฎร์ธานีในรูปแบบเว็บไซต์**, สุราษฎร์ธานี : วิทยาลัยตาปี.
- นิรมล เสริมทรัพย์ และคณะ, 2551. **การจัดการการตลาดในองค์กรภาครัฐเพื่อ
ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาสวนปาล์ม
น้ำมันวันทนา กองบิน 7 กองพลบินที่ 4 กองบัญชาการยุทธทางอากาศ,
สุราษฎร์ธานี : วิทยาลัยตาปี.**

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ปัญญา แสงสุริยัน. 2551. “การท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานีจากอดีต ปัจจุบันและ
แนวโน้มในอนาคต”. การประชุมวิชาการและนิทรรศการจังหวัดสุราษฎร์ธานี.
สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

พิศตรา เรืองศรี และคณะ, 2552. แนวทางการจัดกิจกรรม การสื่อความหมาย
และสิ่งอำนวยความสะดวกแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษา
สวนสมรม จังหวัดสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี : วิทยาลัยตาปี.

พิชัย สุขวุ่น และคณะ, 2551. รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวสวนยางพาราของ
ตำบลพรุพี อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี :
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ภัทรวิดี อินทปนต์ และคณะ, 2551. กลยุทธ์การสร้างตราและการประชาสัมพันธ์
ของชุมชนลีเล็ด อำเภอบุพผิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี :
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

วิชชุตา ให้เจริญ และคณะ, 2552. การจัดการความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว
เชิงเกษตร : กรณีศึกษาสวนทุเรียนบ้านเขาป้อมอำเภอกะสมุย จังหวัด
สุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

วรรณวิษณีย์ ทองอินทราช และคณะ, 2551. การวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของ
การท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี,
สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

วัชรวิ พิซผล และคณะ, 2551. รูปแบบเส้นทาง กิจกรรมและการสื่อความหมาย
การท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษาสวนสมุนไพร ตำบลคลองปราบ
อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สุราษฎร์ธานี.

วิทยา ศักดา และคณะ, 2551. การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรรมกับการสร้าง
องค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี : กรณีศึกษาเขตพื้นที่
การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2, สุราษฎร์ธานี : สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2.

วินัย บัวประดิษฐ์. 2551. ปาฐกถาพิเศษ “วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์จังหวัดสุราษฎร์ธานี” โดยผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี. การประชุมวิชาการและนิทรรศการจังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

วิจิตร วรปัทมศรี และคณะ, 2551. การพัฒนาเครือข่ายยุทธศาสตร์กับการสร้างองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี : กรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3.

สินธุ์ สโรบล. 2546. การท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิดและประสบการณ์ภาคเหนือ. เชียงใหม่ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี. 2548. เอกสารบรรยายสรุปจังหวัด. สุราษฎร์ธานี : สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี.

ลอว์รัฐ มากบุญ และคณะ, 2551. การวิจัยเพื่อเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวบริเวณอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี : วิทยาลัยชุมชนสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี.

สมมาส เล็งสุข และคณะ, 2551. รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ ตำบลดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

เสนีย์ ภูวเศรษฐาวร. 2551. “บทบาทของภาคธุรกิจในการผลักดันการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน”. การประชุมวิชาการและนิทรรศการจังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

สมเชาว์ โกศล. 2551. “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดสุราษฎร์ธานี”. การประชุมวิชาการและนิทรรศการจังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

โสภณ บุญล้ำ และคณะ, 2551. **รูปแบบกิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้ผลิตไข่เค็มไชยา ตำบลเลม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี**, สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

อุทิศ ภูมิชัย และคณะ, 2551. **การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรรมกับการสร้างองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี : กรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1**, สุราษฎร์ธานี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1.

เอกชัย แสงมณี และคณะ, 2551. **การรวบรวมองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นและการสร้างเครือข่ายเกษตรอำเภอและเกษตรกรเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี**, สุราษฎร์ธานี : วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี.

www.greenzonethailand.com

<http://infoterra.deqp.go.th>

www.ldd.go.th/Lddwebsite/Webpld/

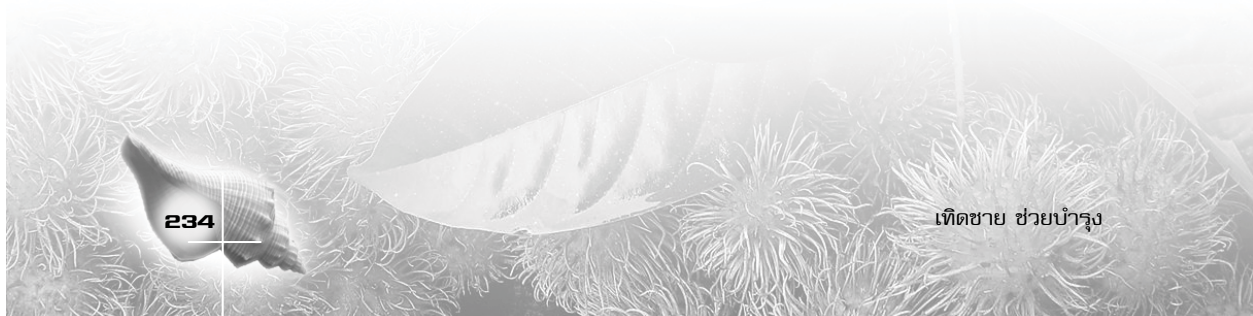
<http://learners.in.th>

www.salaartit.com

<http://studentwork.srp.ac.th/Suratthani/Award1/map.html>

www.tat.or.th/stat/web/static_tst.php

www.tourkohchang.com

ปิยมิตรผู้ร่วมงานวิจัย

ชุดโครงการการยกระดับฐานการผลิตอุตสาหกรรมเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
เพื่อสร้างทางเลือกใหม่แก่เกษตรกรและความมั่นคงของอุตสาหกรรมเกษตร
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

นายอุทิศ ภูมิชัย และคณะ	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานีเขต 1
นายวิทยา คักดา และคณะ	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานีเขต 2
นายวิจิตร วรปัทมศรี และคณะ	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานีเขต 3
อ.เอกชัย แสงมณี และคณะ	วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี
อ.สอรัฐ มาบุญ และคณะ	วิทยาลัยชุมชนสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี
อ.กมลวัฒน์ โมราศิลป์ และคณะ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี
ผศ.โสภณ บุญล้ำ และคณะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
อ.พิชัย สุขวุ่น และคณะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
อ.สมมาส เล็งสุข และคณะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
อ.วัชรวิ พิษผล และคณะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
อ.จุฑามาศ กระจ่างศรี และคณะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
อ.ภัทรวดี อินทปิ่นดี และคณะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
อ.วิษชุดา ให้เจริญ และคณะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
อ.ดวงกาญจน์ วัฒนบุญ และคณะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
อ.วรรณวิษณีย์ ทองอินทราช และคณะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

อ.พัสดรา เรืองศรี และคณะ	วิทยาลัยตาปี
อ.นิรมล เสริมทรัพย์ และคณะ	วิทยาลัยตาปี
อ.ธีระยุทธ์ ขุนศรีแก้ว และคณะ	วิทยาลัยตาปี
อ.ธวัช ศรีไทย และคณะ	วิทยาลัยตาปี

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิประจำชุดโครงการ

ผศ.ดร.กุลวรา สุวรรณพิมล	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
นายภาณุ วรรณิตร	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสุราษฎร์ธานี
นายชลินทร์ ประพฤติตรง	สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี
นายปัญญา แสงสุริยัน	สมาคมโรงแรมและท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี
	กรรมการผู้จัดการโรงแรมรอยเกาะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
นายเสนีย์ ภูวเศรษฐาวร	สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะสมุย
นายสมเชาว์ โกศล	สมาคมมัคคุเทศก์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
นายประเสริฐ ชัญจุกรณ์	กำนันตำบลลิเล็ด

สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย

โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย
คุณปารณีย์ ศรีสวัสดิ์	เจ้าหน้าที่บริหารโครงการวิจัยการท่องเที่ยว (อาวุโส)
คุณธีรศักดิ์ ทองสีสังข์	เจ้าหน้าที่เวปมาสเตอร์
คุณสาคร ยินดี	เจ้าหน้าที่สนับสนุนโครงการวิจัยการท่องเที่ยว
คุณพรทิพย์ บุญเที่ยงธรรม	เจ้าหน้าที่บริหารโครงการวิจัยการท่องเที่ยว
คุณพงษ์พันธุ์ พุทธิวิศิษฐ์	เจ้าหน้าที่บริหารโครงการวิจัยการท่องเที่ยว

ประวัติผู้เขียน

ดร.เกิตชาย ช่วยบำรุง

- สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปริญญาโทนโยบายและการจัดการการท่องเที่ยว (เกียรตินิยม) จากมหาวิทยาลัยเบอร์มิงแฮม ประเทศอังกฤษ
- ปริญญาเอก การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยควีนส์แลนด์ ประเทศออสเตรเลีย โดยทุนรัฐบาลออสเตรเลีย (International Postgraduate Research Scholarship, IPRS by Australian Government, University of Queensland International Postgraduate Research Scholarship, UQIPRS, Tourism and Leisure Departmental Scholarship, UQDS)
- ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ภายใต้การกำกับของสำนักนายกรัฐมนตรี ดูแลโครงการการวิจัยทางด้านการท่องเที่ยวมากกว่า 300 โครงการ นักวิจัยกว่า 700 คน จากกว่า 40 สถาบันการศึกษาทั่วประเทศ
- ผู้อำนวยการโครงการการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือภาคีทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เครือข่ายธุรกิจอาเซียน โดยความร่วมมือของกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดูแลงานวิจัยการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) และกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN) จีน ญี่ปุ่นและเกาหลี
- ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรมของ United Nations Asian Productivity Organization (UN-AP0), โตเกียว ญี่ปุ่น
- คณะกรรมการความสัมพันธ์ไทย-กัมพูชา กระทรวงการต่างประเทศ
- รองประธานตัดสินรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ปี 2550 เพื่อเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ประเภทรางวัล ชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)
- รองประธานตัดสินรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 7 ประจำปี 2551 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)
- ผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษาเครือข่ายวิจัยการท่องเที่ยว คณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กระทรวงศึกษาธิการ

-
- ประธานพิจารณาข้อเสนอชุดโครงการอุดหนุนทุนวิจัยด้านการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2552-2553 และกรรมการพิจารณาข้อเสนอชุดโครงการ พ.ศ. 2551 ของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
 - บรรณาธิการวารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติและ E-Journal of International Thai Tourism
 - กรรมการพัฒนาหลักสูตรทางการท่องเที่ยวและการโรงแรม เช่น มหาวิทยาลัยศิลปากร เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคใต้ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยสยาม มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลและอื่นๆ
 - อาจารย์พิเศษ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาคนิพนธ์และสารนิพนธ์ หลักสูตรปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก เช่น สถาบันพระปกเกล้า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญและอื่นๆ
 - อดีตผู้อำนวยการหลักสูตรมหาบัณฑิต การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยมหิดล และหัวหน้าภาควิชาการพัฒนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล
 - มีบทความวิชาการมากกว่า 20 บทความทางการท่องเที่ยวที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารทั้งในและต่างประเทศ
 - ผู้เขียนหนังสือ
 - ถอยหลังเพื่อก้าวหน้าอันدامัน : จุดยืนผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว
 - การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม : จุดเปลี่ยนอันدامันสู่ความยั่งยืน
 - เชียงรายรำลึก ฐานรากสู่อนาคตการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
 - ก้าวต่อไป...การท่องเที่ยวไทยในเวทีอาเซียน
 - A Step of Unity Forward: Collaborative Tourism Approaches for ASEAN One Destination
 - บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
 - เกาะช้าง...การท่องเที่ยวทางทะเลบนฐานความรู้
 - พลวัตการท่องเที่ยวอีสานใต้...ค้นหารอยยิ้มร่วมสมัยแห่งกาลเวลาผ่านงานวิจัย